

TÓTH SÁNDOR

**Képes zengőlégyhatározó
(Diptera: Syrphidae)**

**Photographic hoverfly guide
(Diptera: Syrphidae)**

Redegit
FAZEKAS IMRE

e-ActaNaturalia Pannonica 15 | 2017

Pannon Intézet | Pannon Institute
Pécs, Hungary
2017

A folyóirat évente 1–3 kötetben zoológiai, botanikai, állatföldrajzi, természetvédelmi és ökológiai tanulmányokat közöl. Ezenkívül helyet biztosít geológiai, paleontológiai és archeológiai írásoknak, rövid közleményeknek, híreknek, könyvismertetőknél. Az archivált publikációk az Országos Széchényi Könyvtár Elektronikus Periodika Adatbázis és Archivumban (EPA) érhetőek el: http://epa.oszk.hu/e-Acta_Naturalia_Pannonica

A nyomtatott kötetek a szerkesztő címén rendelhetőek meg.

Acta is an Open Access journal. The serial is devoted to the study of Hungarian natural sciences and is instrumental in defining the key issues contributing to the science and practice of conserving biological diversity. The journal covers all aspects of systematic and conservation biology. E-ActaNaturalia Pannonica may be obtained from the Editor on a basis of exchange or via purchase. Archives: http://epa.oszk.hu/e-Acta_Naturalia_Pannonica

Szerkesztő | Editor

Fazekas Imre | E-mail: fazekas@microlepidoptera.hu | fazekas.hu@gmail.com

Társszerkesztő – Co-editor: Tóth Sándor

A publikáció idézése – This publications should be cited as:

Tóth S. 2017: Képes zengőlégyhatározó (Diptera: Syrphidae) – Photographic hoverfly guide (Diptera: Syrphidae). – e-ActaNaturalia Pannonica 15: 1–128.

Lektorálta – Reviewed by

Prof. Dr. Majer József
egyetemi tanár, Pécs

A fényképeket készítette – Photos by: Tóth Sándor

A borítólapon szereplő fajok:

Nyár fanedvleány (*Brachyopa bicolor*) ♂ Méhalakú szörméslégy (*Criorhina asilica*) ♂
Nagy nárciszleány (*Merodon clavipes*) ♂ Közönséges csőröslégy (*Rhingia campestris*) ♂

Szerkesztőség | Editorial Board

Ábrahám Levente (Kaposvár), Bálint Zsolt (Budapest), Buschmann Ferenc (Jászberény),
Nowinsky László (Szombathely), Puskás János (Szombathely), Szeőke Kálmán (Székesfehérvár)

Kiadó | Publisher : Pannon Intézet | Pannon Institute | Pécs (Hungary)

Kiadványterv, tördelés, tipográfia | Design, lay-out, typography: Tóth Sándor, Fazekas Imre

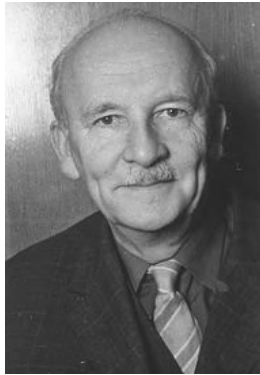
Minden jog fenntartva | All rights reserved

© Pannon Intézet | Pannon Institute | Hungary, 2017

ISSN 2061–3911 | DOI: 10.24369/eANP.2017.15.1

Tartalom – Contents

Bevezetés – Introduction	7
A zengőlegyek rövid jellemzése – Brief characterization of hoverflies	8
A zengőlegyek gyűjtésének fontosabb eszközei és módszerei – The most important tools and methods of collecting hoverflies	12
A nemek határozókulcsa – Key for genera	18
A nemek jellemzése a fajok rövid határozókulcsával – Description of genera with short key to species	28
Köszönetnyilvánítás – Acknowledgments	118
Összefoglalás – Summary	119
Irodalom – References	120
Névmutató – Index	124

In memoriam
Mihályi Ferenc
1906 – 1997

Előszó

A címben jelölt határozó több évtizedes adóssága a hazai rovar-tani szakmának. A mintegy 380 fajt tartalmazó, népes légy-családot, fontossága miatt a Magyarország Állatvilága sorozat egyik köteteként kellett volna az akkori szerkesztőbizottságnak megírattatnia.

Tóth Sándor munkája azért is hiánypótló, mivel az utóbbi években egyre többen érdeklődnek a többnyire mutatós zengőlegyek iránt és szeretnék azokat fajra is azonosítani. Ezt pedig eddig csupán idegen nyelvű határozókból tehették meg.

A tekintélyes fajsza-m mellett, számos zengőlegy nagy egyedszámmal is van jelen az egyes élőközösségekben. A család fajainak a táplálék-hálózatban játszott szerepét még máig is csak alig kutatták.

Lárvaik ragadozók (többek között levéltetű fogyasztók), rekuperálók, növény és gombafogyasztók. Számos faj nyüve életmódja még nem ismert. Nem elhanyagolható az imágók pollenfogyasztó és ehhez kapcsolódó megporzó tevékenysége. Számos erős illóanyagot tartalmazó virág beporzó, amelyeket méhek alig, vagy egyáltalán nem látogatnak.

Most, amikor a biológiai védekezés, a virágok megporzása, az élőközösségek stabilizálásának kutatása előtérbe került, az ilyen vizsgálatokban, hazánkban sem kerülhető meg a zengőlegyek szerepének vizsgálata. A szerző a zengőlegyek életmódját bevezetőben röviden és tömören jól összefoglalja. E mellett az egyes fajoknál is jelzi azok életmódjának specialitását (ha az egyáltalán ismert).

A fentiekhez és sok más vonatkozásban is kiindulásul szolgál egy határozó. Ezt a hiányt jól pótolhatja dr. Tóth Sándor munkája. A határozó tudománytörténeti jelentőséggel is bíró irodalmi értékelést is tartalmaz.

A szerző fél-évszázada gyűjti és határozza a hazai zengőlegyeket. Ezek eredményeként több tucat nívós dolgozata jelent meg, melyek az irodalomjegyzékben 2,5 oldalt foglalnak el. Kutatásai nagy biztonságot adtak ahhoz, hogy milyen fajokat vegyen fel a határozóba és melyek azok, amik várhatóak. Külön meg kell említeni a kitűnő fényképeket, amelyek a fajok beazonosítását nagyban elősegítik.

A határozó technikai kivitelezéséről azt írhatom, hogy logikusan felépített, többnyire könnyen kezelhető, bináris kulcsokból áll. Kis gyakorlattal elsajátítható a használata.

Alkalmazkodva a zengőlegyek iránt érdeklődő, de nem entomológus szakemberek igényéhez, a szerző saját tapasztalataira építve, a fajok jelentős részének adott jó és jellemző magyar nevet.

Pécs, 2016. 12.12.

Dr. Majer József
egyetemi tanár

Képes zengőlégyhatározó (Diptera: Syrphidae)

Photographic hoverfly guide (Diptera: Syrphidae)

TÓTH SÁNDOR

A szerző címe (Author's address)

H – 8420 Zirc, Széchenyi u. 2.

E-mail: flycatcher@vnet.hu

Abstract: Tóth S.: **Photographic hoverfly guide** (Diptera: Syrphidae)

The research of the Hungarian hoverfly fauna goes back to the sixties-seventies of the 19th century. Significant collections can be connected to István Fászl (1878), János Thalhammer (THALHAMMER 1900), Ferenc Mihályi (MIHÁLYI 1953), Éva Visnyovszky (VISNYOVSKY 1983, 1987) as well as the author, however besides them many people collected smaller or larger volumes of hoverflies.

The Diptera collection of the Hungarian Natural History Museum was destroyed in 1956, causing an irreversible loss to the research of the hoverfly fauna.

Previously there was no complete hoverfly guide book that is useful to all domestic fauna. Only Ferenc Mihályi, the leader of the Hungarian Natural History Museum Diptera collection, compiled an identification key to 76 hoverfly species as part of the Animal Guide by László Móczár (1950, 1984) (MIHÁLYI 1984).

Ferenc Mihályi besides other Diptera families seriously worked with the hoverflies. His plans included the processing of the Syrphidae collection of the Animal collection as well as publishing a hoverfly guide for the publication series called the Fauna of Hungary. Mainly because the Diptera collection was destroyed in 1956, which needed to be recollected, and due to other responsibilities the research of the hoverflies was discontinued.

The focus towards the hoverflies of the author of the current volume started in the early 1970's. More intense research was firstly done in the Bakony region, however it was later expanded to other regions of the country.

During the collection and the processing the need for guide of the Hungarian fauna came to reality. A prior manuscript was completed in 2007, however due to lack of monetary funds the publication was completed.

In recent years, the on-line publications that do not require printing costs are increasingly gaining ground. Regarding the fact of many original color pictures, this gave the idea to the author to complete this guide.

This publication is the first attempt at Hungarian guide with short identification keys which would enable the identification of almost all of the hoverfly fauna collected in Hungary with colored photographs of on almost half of the. Obviously the work contains some deficiency, however as it is an electronic version, there is a possibility of further expansion and required corrections as well.

Key words: Hungary, Diptera, Syrphidae (Hoverfly), Identification keys

Bevezetés

A zengőlegyek hazai kutatása a 19. század hatvanas-hetvenes éveire nyúlik vissza. A változó intenzitású, kisebb-nagyobb szünetekkel folyó munka eredményeként 74 olyan, részben önálló dolgozatot sikerült találni, melyben legalább egy fajra vonatkozó faunisztikai adat található.

A hazai zengőlegyekről első, nyomtatásban megjelent, közlés valószínűleg Török József (1870) Debrecen környékén gyűjtött 13 Syrphidae faj közreadása. A hazai zengőlegy-fauna megismerésében időrendben (a teljesség igénye nélkül) az alábbi szerzők említhetők meg: Mocsáry Sándor (1876), Fászl István (1878), Kowarcz Ferdinánd (1883), Redl Gusztáv (1894), Vellay Imre (1899), Thalhammer János (1900), Bartal Alajos (1906), Pillich Ferenc (1911, 1914), Szilády Zoltán (1940, 1941), Mihályi Ferenc (1953), Zilahi-Sebess Géza (1961), Dely-Draskovits Ágnes (1972), Tóth Sándor (1975–2011 között 50 dolgozat), Claussen, C. & Torp, E. (1980), Darvas Béla, Delyné, Draskovits Ágnes & Ilovai Zoltán (1980), Visnyovszky Éva (1983, 1987), Visnyovszky Éva & Rácz Vera (1989), Rasztik Viktória & Mészáros Zoltán (1997), Rasztik Viktória, Mészáros Zoltán & Markó Viktor (1997), Földesi Rita (2009).

Mihályi Ferencnek, a Magyar Természettudományi Múzeum Állattára Diptera gyűjteménye vezetőjének érdeme a 76 zengőlegy faj részbeni identifikálására alkalmas kulcs összeállítása Móczár László Állathathározó (1950, 1984) c. kötetében.

Mihályi Ferenc komolyan foglalkozott zengőlegyekkel is. Tervei között szerepelt az Állattár Syrphidae gyűjteményének feldolgozása, valamint a zengőlegy kötet megírása a Magyarország Állatvilága sorozat számára. Elsősorban a Diptera gyűjtemény 1956-ban történt megsemmisülése, az anyag mielőbbi pótlására fordított évek, illetve egyéb feladatok miatt nem folytatta a zengőlegyek kutatását.

Részben ennek is köszönhető, hogy a jelen kötet szerzőjének figyelme az 1970-es évek elején a zengőlegyek felé fordult. Intenzívebb kutatásokat eleinte a Bakonyban végzett, majd később kiterjesztette munkáját az ország más tájegységeire is.

Az utóbbi években egyre inkább teret hódítanak az interneten hozzáférhető, nyomdaköltséget nem igénylő elektronikus online kiadványok. Ez adta az ötletet a jelen elektronikus határozó összeállításához. A határozó nem tartalmazza a fajok hazai elterjedését, illetve gyakoriságát, valamint fenológiáját. Ezek megtalálhatók a „Magyarország zengőlegy faunája” kötetben (TÓTH 2011).

A későbbiek során esetleg sor kerülhet a Magyarország Állatvilága sorozathoz hasonló, részletes kézirat elektronikus formában való megjelentetésére is.

A jelen kötet első kísérlet olyan magyar nyelvű, rövid kulcsokat, valamint a hazai fajok közel felének színes fotóját tartalmazó határozó összeállítására, melyből a Magyarországról eddig kimutatott 380 zengőlegy faj túlnyomó többsége identifikálható. A határozónak nyilván megvannak a hiányosságai. Ezért számítok azok jobbító szándékú jelzéseire, akik munkájuk során alkalmazzák majd a határozót. Az észrevételek, illetve javaslatok a szerző e-mail címre való megküldését előre is köszönöm:

Zirc, 2017. december

A szerző

A zengőlegyek rövid jellemzése

A zengőlegyek (*Syrphidae*) a kétszárnyú rovarok (*Diptera*) egyik legnagyobb családját alkotják. Az eddig leírt fajok száma meghaladja az 5 ezret. A palearktikus régióból mintegy 1600, Európából hozzávetőleg 800, Magyarországon jelenleg 380 fajukat tartjuk nyilván, de ez a szám a további kutatások során még jelentősen nőhet.

A zengőlegyek gyakran megfigyelhetők, amint a levegőben szinte egy helyben lebegnek, miközben szárnyukkal jellegzetes hangot képeznek („zengenek”). A többi kétszárnyú rovartól, általában már ránézésre is könnyen megkülönböztethetők. A legfontosabb elkülönítő bélyegeik a szárnyukon találhatóak. Nagyon jellemző a szárnylemezőkön, az *rm* harántéren áthúzódó, ráncra emlékeztető ún. álér, továbbá a megnyúlt zárt végeajt, mely gyakran nyéllel csatlakozik a szárnyszegélyhez.

A legtöbb zengőlégy közepes termetű, 10 mm körüli, de előfordulnak közöttük kicsi (4–5 mm, pl. *Neosascia*, *Paragus*), sőt nagy légynek számító, 20 mm-t meghaladó fajok (*Milesia*, *Volucella*) is. Többnyire fekete alapszínüket nagyon gyakran tarkítják sárga, vörös, néha fehér foltok. Főleg felületes ránézésre, számos zengőlégy feltűnően emlékeztet darazsakra, méhekre vagy poszméhekre. A más fajokhoz való alak, szín és esetleg magatartásbeli hasonlóságot sokan a mimikri jelenségével hozzák összefüggésbe. Arra azonban nincs bizonyíték, hogy az utánzás ellenségeiktől (pl. a ragadozó rovaroktól, vagy a madaraktól és más gerincesektől) megvédené őket. Az „utánzás”-ra a legjobb példát a pihelegyek (*Volucella*) között találjuk. A bundás pihelégy (*Volucella bombylans*) lárvái a földi poszméh (*Bombus terrestris*) és a kövi poszméh (*Bombus lapidarius*) fészkében fejlődnek. A bundás pihelégy két eltérő színbeli formája ezekre nagyon hasonlít, ezzel talán a poszméheket is megtéveszti, így tojásait könnyebben elhelyezheti azok fészkére. Redösszárnyú darazsakra emlékeztet a háromöves pihelégy (*Volucella inanis*) és a kétöves pihelégy (*Volucella zonaria*) imágója. Lárvájuk első sorban a nagy testű lódarázs (*Vespa crabro*) és más redösszárnyú darazsak fészkében fejlődik. A kifejlett zengőlegyek többsége virággal és nektárral táplálkozik, de gyakran fogyasztanak mézharasztot, növényi nedveket, sőt egyes fajok sérült fák kiszurgó nedvével is élnek. A virágok megporzásával viszonylag jelentős hasznot hajtat-

1. ábra: Egyik leggyakoribb hazai zengőlegyünk (*Epsirphus balteatus*)

2. ábra: Ékfoltos zengőlégy (*Epsirphus balteatus*) lárvája levétettűt zsákmányol

3. ábra: A medvehagyma bronzlégy (*Cheilosia fasciata*) kifejlett lárvája

4. ábra: A medvehagyma bronzlégy (*Cheilosia fasciata*) nőténye

nak. Az imágókkal szemben, a lárvák táplálkozása lényegesen változatosabb. Három főcsoportjukat különböztetjük meg: 1. növényevők (fitofágok), 2. korhadékevők (szaprofágok), 3. ragadozók (zoofágok). E csoportokon belül előfordulnak különböző átmeneti formák, sőt viszonylag nem kevés a ma még tisztázatlan vagy hiányosan ismert életmódú zengőlegy sem. A fajok mintegy 40%-a tartozik a ragadozók csoportjába. Közöttük nagyon sok a hasznos levéltetű-pusztító (afidofág) szervezet.

A nőtények rendszerint sok, nem ritkán több száz tojást raknak. A tojásokból általában néhány nap alatt kikelnek a lárvák. A zengőlegyek lárvája, sok más kétszárnyú lárvájához hasonlóan, féregszerű lábatlan nyű. Színe és alakja nagyon változatos, többnyire jól beleolvad a környezetbe. Fejlődésük során általában kétszer-háromszor vedlenek. Vannak fajok, melyek lárváira nyáron, a bábózódást megelőzően, rövidebb-hosszabb ideig tartó nyugalmi állapot (diapauza) jellemző. Bábjuk rendkívül sokféle alakú és színű, gyakran hordóra emlékeztető ún. tonnabáb.

A zengőlegyeket életciklusuk, telelésük módja és a nemzedékszámuk alapján több csoportba osztották. Néhány faj nőtényének egy része (pl. *Episyrphus balteatus*, *Eristalis tenax*) imágó alakban telél át és évente több nemzedéke fejlődik. A fajok többsége lárva vagy báb alakban vészeli át a hideg évszakot és csak egy nemzedékes.

A zengőlegyek biotóphoz való kötődése nem olyan kifejezett, mint sok más, kevésbé mozgékony csoporté. Ennek ellenére számos faj esetében megfigyelhető kisebb-nagyobb mértékű ragaszkodás meghatározott típusú élőhelyhez. Ebben a mikroklíma, a növényzet és a talaj mellett egyéb tényezők is szerepet játszhatnak. A legtöbb faj a tágabb értelemben vett erdőhöz (cserjékben, magaskórós növényzetben gazdag erdőszegély, erdei tisztás, erdei út, erdei nyiladék stb.) kötődik. Viszonylag kevés a kimondottan árnyékkedvelő, zárt erdőben élő fajok száma.

Az imágók kitűnő repülő, hosszabb utak, akár több száz km megtételére is képesek. A vándorló fajoknál egy tavaszi és egy őszi vándorlás figyelhető meg. Svájci kutatók az Alpok völgyeiben vizsgálták a zengőlegyek vonulását. Megállapították, hogy a fajok tavasszal általában délről északra, nyár végén és ősszel északról délre vonulnak.

5. ábra: Levéltestnedv testnedvét kiszívó zengőlégy lárvá

6. ábra: Tarka diólevéltetveket támadó zengőlégy lárvák

A fajok egy kisebb részének lárvái különböző növényekben fejlődnek (fitofágok). Néhány *Eumerus* és *Merodon* faj lárvája a természetett hagymában, valamint a nárciszfélék és az iriszfélék rizómájában kárt okozhat. Hazánkban csak kevés helyen gyűjtöttük a főleg külföldön, a természetett hagyma kártevőjeként nyilvántartott változékony nárciszlégy (*Merodon equestris*) imágóját. Hagymatermesztő területeken nálunk is lényegesen gyakoribb és néha érzékelhető károkat okozhat, de elsősorban lilium- és amarilliszfélék hagymájában, a burgonya gumójában, nőszirmok gyökértörzsében és a pasztinák gyökerében fejlődő kis nárciszlégy (*Eumerus strigatus*). Közismert aknázó életmódot folytat a medvehagyma levelében fejlődő medvehagyma bronzlégy (*Cheilisia fasciata*). Gombákban él a gomba bronzlégy (*Cheilisia scutellata*), melynek lárváját hazánkban 18 kalapos gombafajból nevelték.

A növényevőknél jóval népesebb a korhadékevő (szaprofág) zengőlégy fajok száma. Lárváik élőhelye nagyon változatos. Megtalálhatók többé-kevésbé szennyezett, iszapos vizekben, ahol a növényi maradványok, korhadékok lebontásán keresztül, a víz tisztításában is szerepük van (*Eristalis*, *Eristalinus*, *Helophilus* fajok). Lárváiknak általában hosszú, a víz felszínére kinyújtható légszövük van. Erősen szennyezett vizekben, trágyalében, pöcegödörökben fejlődik az egyik leggyakoribb és legismertebb zengőlegyünk, a közönséges herelég (*Eristalis tenax*) „pocikféreg”-nek is nevezett lárvája. A tehénlepény lakója a közönséges csőröslég (*Rhingia campestris*) lárvája, mely trágyával táplálkozik. Az odvas fák vizében élő larvaegyüttes gyakori tagja a halálfejű odulég (*Myathropa florea*), nevét, a torát díszítő, koponyára emlékeztető rajzolat-ról kapta. Külön faunája van a sérült fák kifolyó, megkocsonyásodott nedvének, melyben elsősorban *Brachyopa* és részben *Myolepta* fajok lárvái fejlődnek. Számos zengőlégy (*Criorhina*, *Blera*, *Xylota*) lárvája él különböző fák, főleg nedvesebb korhadékában. Ezek közül gyakoribb a rézszínű zengőlégy (*Ferdinandea cuprea*), valamint a közönséges comboslég (*Xylota segnis*). Konyhakertekben is nagyon gyakori, elsősorban komposztlakó szervezet, a kisebb testű zizegő comboslég (*Syrirta pipiens*) lárvája.

A zengőlegyek legnépesebb csoportjába a ragadozó (zoofág) szervezetek tartoznak. Becslés szerint ezek a predátor fajok alkotják a hazai fauna kb. 40%-át. A legtöbb ra-

7. ábra: Tálcspada (sárgatál) a késő őszi avarban

8. ábra: A tálcspadába berepült különböző legyek

9. ábra: A szerző néhány órára felállított Malaise-csapdája a Bakonyban (Gyulafirátót: Miklád, egykori halastó partja)

hangyabolyban fejlődnek, ahol elsősorban valószínűleg a bolyban élő levéltetvek képezik a táplálékukat. A poszméhek és redősszárnyú darazsak fészkeiben fejlődő pihelegyek (*Volucella*) feltehetően főleg elpusztult lárvákkal táplálkoznak, de egyes kutatók szerint élő lárvákat is ragadoznak.

A zengőlegy lárvák által elfogyasztott levéltetvek száma a faj (lárva) nagyságától és egyéb környezeti tényezőktől (pl. hőmérséklet, páratartalom stb.) függően változik.

ragadozó faj a zengőlegyek *Syrphinae* alcsaládjába sorolható. Ezek lárvái zömmel levéltetvekkkel táplálkozó, ún. afidofág fajok, így növényvédelmi és természetvédelmi jelentőségük egyaránt nagy. A ragadozók lárvái, annak ellenére, hogy lábatlanok és vakok, képesek kisebb, kevésbé mozgékony rovarlárvák testnedveit is kiszívni. A levéltetvek mellett sok fajuk pusztítja a pajzstetveket, a levélbolhákat, a molytetveket, a mezei kabócákat és a púposkabócákat is. Kivételesen lepkehernyókkal és levéldarázs álhernyókkal is táplálkoznak. A hangyabolyzengőlegy (*Microdon*) fajok lárvái ún. mirmekofil életmódot folytatnak, lárváik

A zengőlegyek gyűjtésének fontosabb eszközei és módszerei

A zengőlegyek személyes gyűjtése nem kíván speciális eszközöket. A célra tökéletesen megfelel a repülő rovarok gyűjtésére használt rovarhálónak a kétszárnyúak megfogására alkalmas változata, a légyháló. A keret átmérője 30 cm körüli, a háló anyaga kissé lekerekített csúcsú nylon vagy tüll anyag. Ritkábban szükség lehet erősebb anyagból (vászonból) készült fűhálóra (kaszálóháló) is. Viszonylag jó eredménnyel gyűjti a zengőlegyeket a megfelelő terepen rövidebb időre (akár csupán néhány órára) felállított Malaise-csapda, különösen akkor, ha annak terelőlemezeire sárga foltokat erősítünk. Igazán jó eredményt remélhetünk egy az időjárás viszontagságainak is ellenálló (pl. műanyag szúnyoghálóból készült) hosszabb időre telepített, akár tavasztól őszig egy ponton elhelyezett csapdától. A Malaise-csapdás gyűjtések jelentős mértékben járultak hozzá Magyarország zengőlegy-faunájának jobb megismeréséhez. A Malaise-csapda természetesen egyéb, főleg viráglátogató legyeket és más rovarokat is jó eredménnyel gyűjt.

A zengőlegyek között kevés az éjszaka aktív faj, néha ezek is repülnek fényre vagy fénycsapdába. A fénycsapdák anyagából azonban ritkán kerültek zengőlegyek a gyűjteményekbe. A zengőlegyekkel foglalkozó rovarászok főleg a késő ősztől kora tavaszig terjedő időszakban alkalmaznak különböző (elsősorban sárga) színű tálcsapdákat, gyakoribb nevükön sárgatálakat. A tálakba fagyálló folyadékot kell tölteni. Az eszköz természetesen nyáron is alkalmazható, de elsősorban az imágó alakban áttelelő és enyhébb téli napokon a téli álomból felébredt zengőlegyek vizsgálatára használható. Természetesen zengőlegyeken kívül a sárgatálba is bekerülnek más legyek, sőt gyakran egyéb rovarok is. A zengőlegyek gyűjtésére alkalmas sokféle csapdatípus közül említést érdemel még az ún. ablakcsapda, melyet rendszerint erdőszegélyen állítanak fel, az erdőből kirepülő rovarok zsákmányul ejtése céljából. Lakások, különböző, főleg nagyméretű ablakokkal rendelkező épületek, üzemek, irodák ablakainak belső felületén is rendszerint sok zengőlegyet gyűjthetünk.

Külön kell szólni a zengőlegy lárvák és bábok gyűjtésének fontosságáról. Kétségtelen, hogy ezek fajra történő meghatározása az esetek egy tekintélyes részében nehézségbe ütközik. Ezért célszerű belőlük a lehetséges mértékig az imágókat kinevelni és azokat identifikálni.

Lárvákat és bábokat a legkülönbözőbb helyeken és anyagokban (többé-kevésbé szennyezett vizek, iszap, korhadt fa, trágya, komposzt, nedves avar, kalapos gomba, légyszárú növények, hagymák, gumók, gubacs, hártásszárnyúak fészke stb.) gyűjthetünk. Kétségtelen, hogy legkönnyebb a afidofág zengőlegyek lárváit a levéltetves növényeken megtalálni.

A hazai (és európai) zengőlegyek meghatározásához ROTHERAY (1993), SACK (1928–1932), STACKELBERG (1970), STUBBS–FALK (1983), és TORP (1994) stb. kézikönyvei szolgálnak alapul. Ezekon kívül természetesen számos kisebb-nagyobb génuszrevíziót tartalmazó munka segít az identifikálásban. Sajnos több nem (pl. *Pipiza*, *Cheilosia* stb.) korszerű revíziójának hiánya még jelenleg is nagy mértékben nehezíti a határozást.

Ezért a jelen munkának – mint a hazai fajok identifikálására használható első magyar nyelvű határozóznak – is megvannak a hiányosságai. Azonban az egyedek többsé-

10. ábra: A sárga karolópók zengőlegyet (*Dasyrphus venustus*) zsákmányolt

11. ábra: Elpusztult zengőlegy báb, a belőle kikelt fürkészdarazsakkal

12. ábra: Elpusztult zengőlegy báb, a belőle kikelt fürkészdarazsral

gének faji azonosításához megfelelő segítséget szolgál a zengőlegyek iránt érdeklődők számára.

Mivel a zengőlegyek világszerte a kedvelt rovarok közé tartoznak, a velük foglalkozó rendkívül szerteágazó szakirodalom áttekintése önmagában is meglehetősen nehéz feladat.

A zengőlegyek jelentősége

A zengőlegyek imágóinak többsége virággal és nektárral (vagy azzal is) táplálkozik, ezért a méhekhez és más viráglátogató rovarokhoz hasonlóan, kisebb-nagyobb szerepet játszanak a

megporzásban. A zengőlegyekkel foglalkozó entomológusok közül sokan vizsgálják, hogy az egyes fajok milyen növények virágját keresik fel rendszeresen vagy alkalmilag. Az irodalomban nagyon sok idevágó adat található, de itt csak a hazai eredmények ismertetésére térünk ki.

Magyarország területéről jelenleg mintegy 450 olyan növényfajt tartunk nyilván, melyen legalább egy zengőlegy faj táplálkozását sikerült megfigyelni. A megfigyelések néhány éven át elsősorban a Bakonyban voltak viszonylag rendszeresek. A hegység faunáját tárgyaló kötetben (TÓTH 2001) szerepel a regisztrált növényfajok listája.

A zengőlegyek által táplálkozás céljából látogatott növényfajok száma nagyon változó. A szerző hazai vizsgálatai szerint első helyen az *Eristalis tenax* (242), a második az *Eristalis arbustorum* (237), a harmadikon a *Sphaerophoria scripta* (218) áll a zárójelben szereplő növényfajjal.

A nőtények tojásaikat a zsákmányállatok közelébe, levéltetvek esetében többnyire közvetlenül azok telepeire rakják. A kikelő lábatlan, araszolva mozgó kis lárvák így

rögtön hozzájutnak táplálékukhoz. Mivel nem látnak, tapogatózva keresik áldozatukat, melyet elérve rátapadnak és kiszívják testnedveit. Gyakran megfigyelhető, hogy a levéltetvet eközben jellegzetes módon felemelik (5. ábra).

A lárvák kisebb hányada erősen specializálódott, csak egy meghatározott levéltetű-fajjal táplálkozik (monofág típus). Jóval több a kevésbé specializált, néhány levéltetű-faj egyedeit fogyasztó (oligofág típus). Végül a fajok többsége általában válogatás nélkül elpusztítja az útjába kerülő levéltetveket (polifág típus).

A zengőlégy lárvák által fejlődésük során elpusztított levéltetvek mennyisége függ mind a lárvá, mind a levéltetvek testnagyságától, de a környezeti tényezőktől is. A megsemmisített lárvák száma általában több száz, nagyobb testű fajok esetében elérheti a 800-at is. A lárvák étvágya, főleg életük vége felé jelentősen csökken, ha közben élősködő rovarok, elsősorban fürkészarazsak által parazitáltak. Ez a jelenség akkor is bekövetkezik, ha az állat látszatra még egészséges, bebábozódni is képes, a parazitáltság miatt azonban jelentős kondíciócsökkenés lép fel.

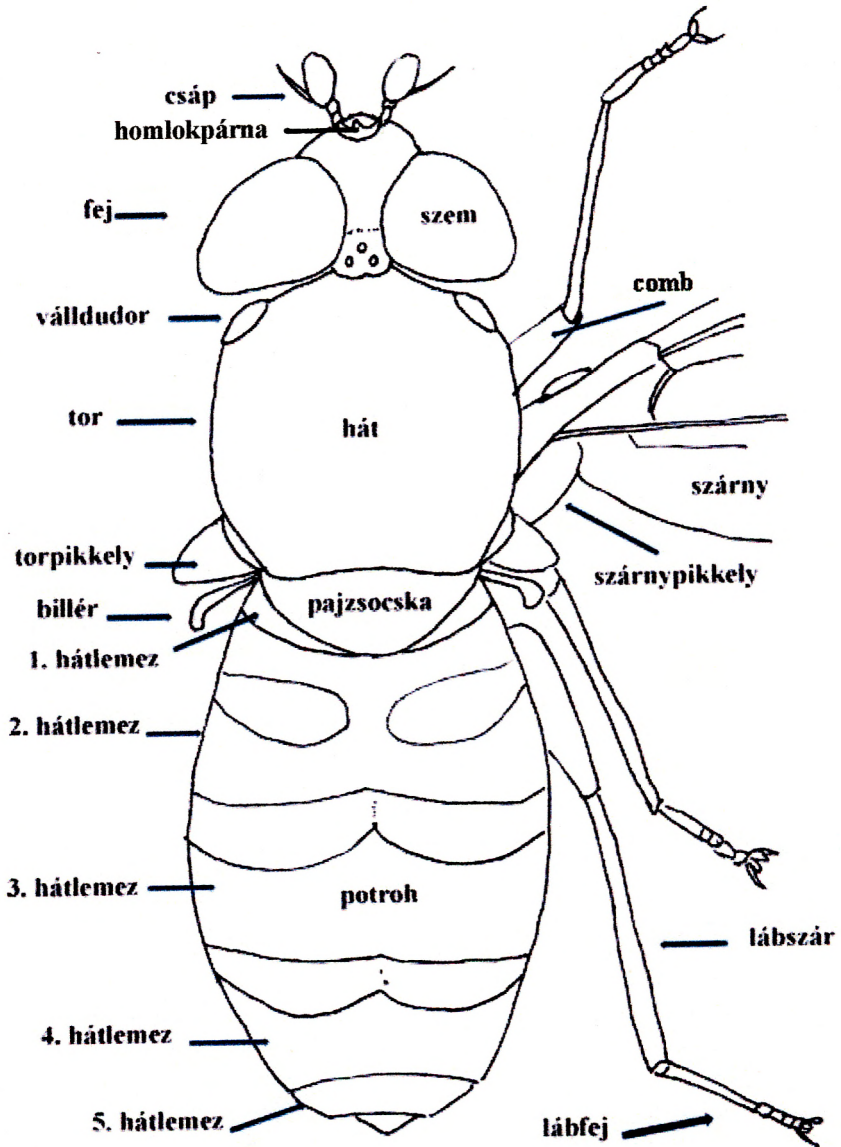
Az afidofág zengőlegyek lárvái meglehetősen védtelenek ellenségeikkel (ragadozó poloskák, fátyolka lárvák és imágók, skorpiólegyek, rablólegyek, ragadozó bogarak stb.) szemben. A legnagyobb veszélyt számukra mégis a fürkészarazsak jelentik. Ettől függetlenül, könnyen szaporítható fajaikat a levéltetvek ellen (pl. *Eupeodes corollae*, *Scaeva pyrastris*) néhány országban eredményesen alkalmazták.

A szaprofág fajok lárvái a korhadékok lebontásában és a vizek tisztításában egyaránt fontos szerepet töltenek be.

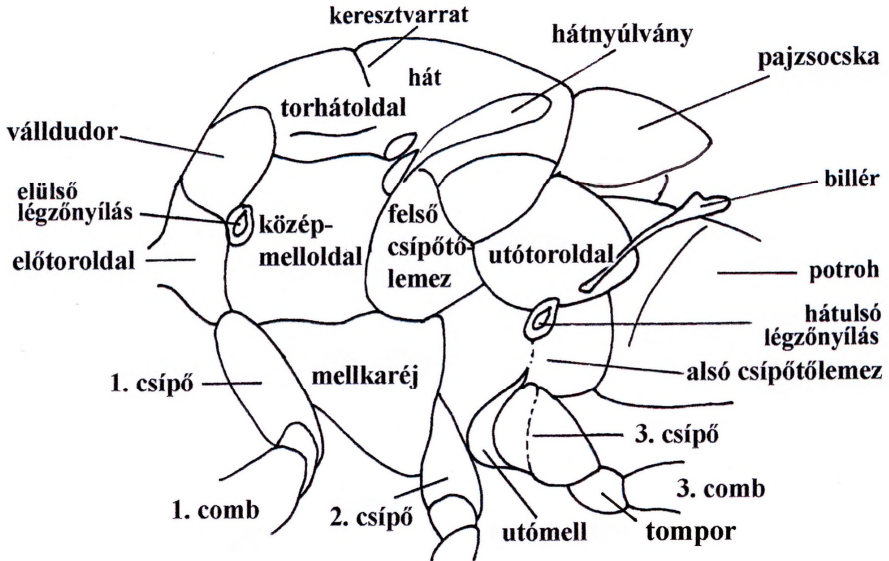
A zengőlégy imágók és lárváik fontos szerepet játszanak a táplálékláncban, ragadozó rovarok és más ízeltlábúak, továbbá gerincesek, elsősorban madarak táplálékként,

Inkább csak kivételképpen, de beszélhetünk a zengőlegyek lárváinak kártételéről is, nevezetesen a növényevő (fitofág) fajok esetében. Az ide tartozó szervezetek között a legmagasabb fajszámmal a *Cheilosia* fajok vannak képviselve. Lárváik azonban valószínűleg elsősorban vadon élő gyomnövényekben fejlődnek, gazdasági kárt (tudomásom szerint) legfeljebb (többnyire más legyek lárváival együtt) szabadban növekvő kalapos gombákban okoznak.

Ugyancsak növényi szövetekkel táplálkoznak az *Eumerus* és a *Merodon* fajok lárvái. Közülük kerülnek ki az ismert hagymakártevők (pl. *Eumerus strigatus*, *Merodon equestris*), melyek lárvái a termesztett hagyma mellett különböző kerti virágokat (nőszirm, liliom, nárcisz) is károsítanak.

13. ábra: Zengőlegyek határozásához szükséges fontosabb testrészek sematikus rajza (eredeti)

14. ábra: Zengőlégy toroldal a meghatározáshoz szükséges részleteinek sematikus rajza (eredeti)

A magyar nevek latin megfelelői

alsó csípőtőlemez = hypopleura

csípő = coxa

előtoroldal = propleura

elülső csípő = praecoxa

felső csípőtőlemez = pteropleura

hátnyúlvány = postalarcallus

középmelloldal = mesopleura

mellkaréj = sternopleura

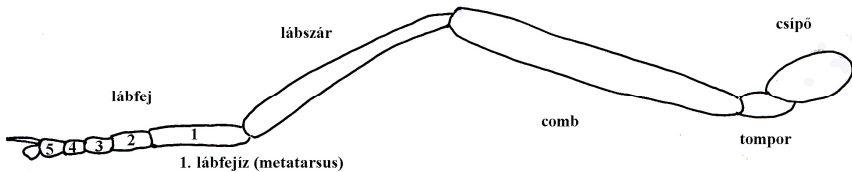
pajzsocska = scutellum

torhátoldal = notopleura

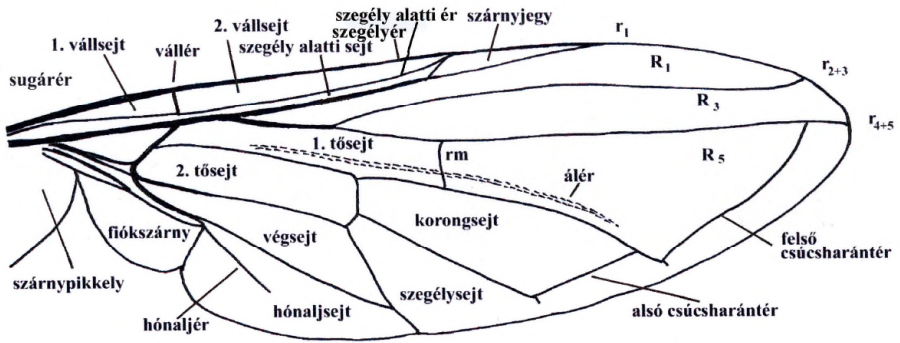
utómell = metasternum

utótoroldal = metapleura

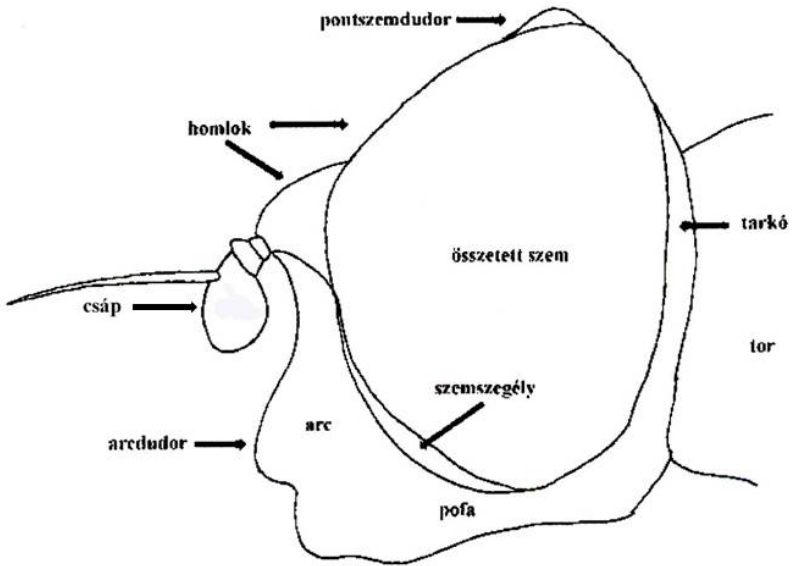
válldudor = humerus

15. ábra: Átlagos zengőlégy láb, a meghatározáshoz szükséges részleteinek sematikus rajzával (eredeti)

16. ábra: Zengőlégy szárny sematikus rajza, a szárnyerek és a szárnysejtek megnevezésével (eredeti)

17. ábra: Zengőlégy (*Cheilosia hypena*) feje oldalnézetben (eredeti)

A nemek határozókulcsa

A kulcs főleg TORP (1994) és STACKELBERG (1970) génuszkulcsának a magyarországi fajokra való átdolgozása nyomán készült.

- 1 (68) Váldudoruk csupas�, ritkán egy-egy szőrrel (pl. *Paragus*, *Parasyrphus*), de sohasem a hátulsó szegély mentén. Váldudorukat a szemük néha eltakarja, ilyenkor nehéz megállapítani, szőrös-e. Combjaik karcsúak, átlagos felépítésűek, tövükön nincs összefüggő rövid sörtével borított folt. Szárnyuk rm harántere a korongsejt közepe előtt áll (*Syrphinae* alcsalád)
- 2 (3) Csápjuk hosszú, hosszabb, mint a fejük. Potrohuk kisebb-nagyobb mértékben domború, a pereme szegélyezett. – 49. old.
- Chrysotoxum** Meigen, 1803
- 3 (2) Csápjuk rövid. Ha hosszú, akkor potrohuk nem vagy kevésbé domború, és nem szegélyezett.
- 4 (5) Arcuk a csáp alatt nem mélyed be, arcdudoruk nincs vagy gyengén fejlett. Torukat nem tarkítják sárga sávok. Általában kisebbek 6 mm-nél. – 86. old.
- Paragus** Latreille, 1804
- 5 (4) Arcuk a csáp alatt többé-kevésbé bemélyed. Torukat gyakran tarkítják sárga sávok. Legtöbbször nagyobbak 7 mm-nél.
- 6 (9) Potrohuk 2. szelvénye feltűnően keskeny.
- 7 (8) Potrohuk 2. szelvénye igen keskeny, a legkeskenyebb része a pajzsocska szélességének legfeljebb a felét teszi ki. Potrohuk hosszú és keskeny, a vége felé sem szélesedik ki jelentősen. Fiókszárnyuk visszafejlődött. Pajzsocskájuk fémesen csillogó. – 29. old.
- Baccha** Fabricius, 1805
- 8 (7) Potrohuk 2. szelvénye keskeny, csak a 3. szelvénytől szélesedik ki, de a hímek 3–4. szelvénye sem éri el a tor szélességét. A hímek teljesen feketék, 3. lábszáraikon mély bevágás látható. A nőstények potroha nagy területen vörös. Fiókszárnyuk visszafejlődött. – 104. old.
- Spazigaster** Rondani, 1843
- 9 (6) Potrohuk 2. szelvénye nem keskeny. Ha keskeny, akkor sem keskenyebb lényegesen a pajzsocskánál. Fiókszárnyuk nem csökevényes. Pajzsocskájuk fémesen csillogó, barna, vagy pedig arcuk sárga, pajzsocskájuk fémes zöld.
- 10 (19) Arcuk és pajzsocskájuk fémes zöld vagy fekete.
- 11 (12) Szárnyuk rövidebb, mint a potrohuk. Potrohuk széles és lapos, túlnyomórészt vörös, vagy fekete, két világossárga foltal a 3. hátlemezen. – 101. old.
- Pyrophaena** Schiner, 1860
- 12 (11) Szárnyuk nem rövidebb a potrohuknál. Potrohuk viszonylag keskeny, ritkábban széles. Fekete, sárga színű foltokkal, vagy sárga, fekete sávokkal.
- 13 (14) A hímek elülső lábfejei és lábszárai kisebb-nagyobb mértékben kiszélesedtek, combjaikon jellegzetes sörteszőrök találhatóak. A nőstények 1. lábfejei is viszonylag szélesek. – 94. old.
- Platycheirus** Lepeletier & Serville, 1828
- 14 (13) Lábaik átlagos felépítésűek.
- 15 (16) Potrohuk igen széles és lapos, a nőstény 3–4. hátlemét nagyobb sárga foltok, a hímét hátul mélyen kivágott sávok díszítik. Csápjuk 3. ize nagy, csaknem kétszer olyan hosszú, mint az 1. és a 2. iz együttvéve. – 114. old.
- Xanthandrus** Verrall, 1901
- 16 (15) Potrohuk keskeny, megközelítőleg párhuzamos oldalú, a nőstényeké kissé szélesebb.

Csápjuk 3. íze nem, vagy csak kissé hosszabb, mint az 1. és a 2. íz együtt.

- 17 (18) A hímek elülső combjainak külső oldalán, a csúcs közelében erősen görbült sörteszőr található. A hímek potrohát fémesen csillogó, világosszürke foltok díszítik, melyek a nőstényeken kevésbé feltűnőek (*Pachysphyria* Enderlein, 1938 alnem). – 94. old.

Platycheirus Lepeletier & Serville, 1828 (részben)

- 18 (17) A hímek elülső combjain nincs erősen görbült sörteszőr. Mindkét nem potrohán rendszerint élénk sárga foltok találhatók. – 73. old.

Melanostoma Schiner, 1860

- 19 (10) Arcuk és/vagy pajzsocskájuk kisebb vagy nagyobb mértékben sárga.
20 (25) Toruk oldalait élesen elhatárolt sárga foltok díszítik, felső részükön sárga sáv húzódik.
21 (20) Arcuk erősebben előreáll, mint a homlokuk. Szárnyuk a szárnyjegy kivételével átlátszó. Potrohuk keskeny, gyakran hosszabb, mint a szárnyuk. – 104. old.

Sphaerophoria Lepeletier & Serville, 1828

- 22 (21) Arcuk nem áll erősebben előre a homlokuknál. Szárnyuk az elülső perem mentén elsötétedett. Potrohuk nem hosszabb a szárnyuknál.
23 (24) Potrohuk tövi része elvékonyodott a második része kiszélesedett, nem szegélyezett. 3. és 4. hátlemezüik elülső szegélyén sárga sáv húzódik. – 54. old.

Doros Meigen, 1803

- 24 (23) Potrohuk tövi része nem vékonyodott el, lapos és szegélyezett, sárga sávjai legtöbbször foltokra különülnek. – 114. old.

Xanthogramma Schiner, 1860

- 25 (20) Toruk oldalán nincsenek élesen elhatárolt sárga foltok. Amennyiben legfelül sárga foltok találhatóak, akkor vagy a homlokuk nagymértékben előreálló és a szemük szőrös, vagy a hátukon a pajzsocska előtt 2 sárga, ovális folt található.
26 (31) 2–4. hátlemezüikön szürkésfehér keresztirányú foltok találhatók, amelyek közül a 2. hátlemezen levők lényegesen nagyobbak, mint a többi, vagy a potroh tövét egy széles fehér sáv díszíti, vagy pedig egyszínű fekete. Szemük sűrűn szőrös.
27 (28) Potrohuk rövid ovális, szélesebb, mint a toruk, tövét fehér, közepét fekete, a végét vöröses, sűrű gyapjas szőr borítja. – 57. old.

Eriozona Schiner, 1860

- 28 (27) Potrohuk hosszúkás ovális, fehér színű sáv, vagy a 2–4. hátlemezt világosszürke foltok díszítik.
29 (30) Potrohuk széles, a hím potrohának tövén megszakított fehér sáv húzódik. Szárnyuk közepét sötét folt díszíti. – 69. old.

Leucozona Schiner, 1860

- 30 (29) Potrohukat kékesszürke foltok tartítják. Szárnyukon nincs sötét folt. – 67. old.

Ischyrosyrphus Bigot, 1882

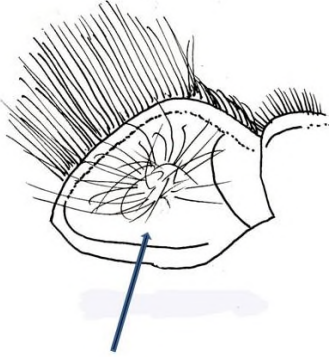
- 31 (26) 2–4. hátlemezen rendszerint élénksárga sávok vagy foltok találhatóak, a 2. hátlemez foltjai azonban nem nagyobbak a többiekénél. Szemük szőrös vagy csupasz.
32 (33) Szárnyuk felületét nem borítják mikroszkopikus szőröcskék. Főleg a hímek homloka erősen kidomborodó. Szemük sűrűn szőrös. Potrohukat többnyire félhold alakú foltok díszítik. – 102. old.

Scaeva Fabricius, 1805

- 33 (32) Szárnyuk felületének rendszerint jelentős részét mikroszkopikus szőröcskék borítják. Homlokuk kisebb mértékben kidomborodó, vagy lapos. Szemük gyakran csupasz.
34 (35) Szárnyuk r_{4+5} ere erősen behajlik az R_5 sejtbe. Potrohuk széles, ovális és markánsan szegélyezett. – 53. old.

Idea Macquart, 1834

- 35 (34) Szárnyuk r_{4+5} ere egyenes, vagy csak kisebb mértékben (*Eupeodes lapponicus*,

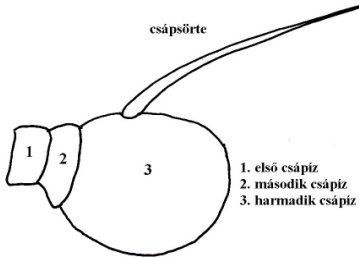

18. ábra: Syrphus fajok torpikkelye

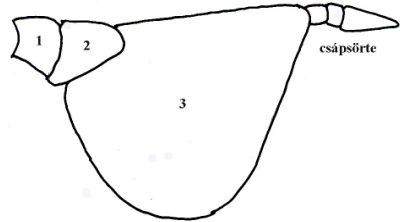
Meliscaeva faj szárnyának hátulso pereme az erős nagyítással látható sűrűn elhelyezkedő apró fekete pontokkal és a belőlük kinyúló tüskeszerű szőrökkel

19. ábra: Meliscaeva szárny

20. ábra: Átlagos zengőlégy csáp részei

21. ábra: A *Pelecocera tricincta* csápja

Megasyrphus) görbült. Potrohuk nem vagy csak kevésbé szegélyezett.

36 (37) Torpikkelyük alsó, lebenyszerű részének különösen hátulso felében, hosszú, sárga szőrök találhatóak (18. ábra). – 109. old.

Syrphus Fabricius, 1775

37 (36) Torpikkelyük alsó, lebenyszerű részén rendszerint csak finom, mikroszkopikus szőrök találhatóak, de nagyon ritkán hosszabb szőrök is előfordulhatnak.

38 (43) A közép mell-oldaluk elülső részén (az 1. légzőnyílás mögött) hosszú szőrök találhatóak.

39 (42) Utómellükön nincsenek szőrök. 3–4. hátlemezüken sárga keresztcsáv, vagy egy pár sárga folt található, a lemezek ritkábban teljesen feketék.

40 (43) Szárnyuk hátulso peremén csak erős nagyítással látható, sűrűn elhelyezkedő apró fekete foltok sorakoznak, melyekből egy-egy rövid tüskeszerű szőr ered (19. ábra). 3. csápíók belső részén nincsen sörtecsomó. Szemük csupasz. – 74. old.

Meliscaeva Frey, 1946

41 (40) Szárnyuk hátulso peremén nincsenek apró fekete foltok. hátulso csápíók belső részén sörtecsomó található. Szemük szőrös vagy csupasz. – 89. old.

Parasyrphus Matsumura, 1917

42 (39) Utómellük szőrös. 3–4. hátlemezü sárga keresztcsávja hosszában kettéosztott. – 56. old.

Episyrphus Matsumura & Adachi, 1917

- 43 (38) Középmell-oldaluk elülső részén csak rövid, mikroszkopikus szőrök találhatók.
- 44 (49) Hátuk két oldalán jól elhatárolt, sárga, vagy sárgásféhér szegély húzódik.
- 45 (46) Potrohuk pereme jól érzékelhetően szegélyezett. Mellkarjuk többnyire teljesen fekete, legfeljebb felső része lehet kissé sárgán hamvas. – 54. old.
Epistrophe Walker, 1852 (részben)
- 46 (45) Potrohuk pereme nem szegélyezett. Utómellük nem szőrös.
- 47 (48) Haslemezeik nem átlátszók. A nőstények arca viszonylag keskeny (lásd a 67. pont alatt is). – 74. old.
Meligramma Frey, 1946 (részben)
- 48 (47) Hátsó haslemezeik átlátszók. A nőstények arca széles (*Epistrophella* Dušek & Láska, 1967 alnem). – 54. old.
Epistrophe Walker, 1852 (részben)
- 49 (44) Hátuk két oldalán legfeljebb halványsárgás szegély található.
- 50 (57) Szemük jól érzékelhetően szőrös.
- 51 (54) Utómellük szőrös.
- 52 (53) Szárnyuk r_{4+5} ere egyenes, vagy majdnem egyenes. Szemük szőrei ritkák (*Metasyrphus* Matsumura, 1917). – 63. old.
Eupeodes Osten-Sacken, 1877 (részben)
- 53 (52) Szárnyuk r_{4+5} ere észrevehetően behajlik az R_5 sejtbe. A hímek szeme sűrűn, a nőstényeké ritkábban szőrös. – 70. old.
Megasyrphus Dušek & Láska, 1967
- 54 (51) Utómellük nem szőrös.
- 55 (56) Potrohuk karcsú, párhuzamos oldalú, pereme nem szegélyezett. – 71. old.
Melangyna Verrall, 1901 (részben)
- 56 (55) Potrohuk ovális alakú, pereme kis mértékben, de észrevehetően szegélyezett. – 52. old.
Dasyrphus Enderlein, 1938
- 57 (50) Szemük nem, vagy csak alig érzékelhetően szőrös.
- 58 (59) Szárnyuk r_{4+5} ere viszonylag mélyen behajlik az R_5 sejtbe. Utómellük csupasz (*Lapposyrphus* Dušek & Láska, 1967 alnem) – 63. old.
Eupeodes Osten-Sacken, 1877 (részben)
- 59 (58) Szárnyuk r_{4+5} ere egyenes, vagy csaknem egyenes. Utómellük szőrös, vagy csupasz.
- 60 (63) Utómellük szőrös.
- 61 (62) Potrohuk peremének szegélye a 2. hátlemez közepétől az 5. hátlemez végéig erőteljes. Mellkarjuk felső és alsó, szőrfoltja elől csaknem érintkezik, hátrafelé jól érzékelhetően szétválak. A hím genitália feltűnően nagy. – 63. old.
Eupeodes Osten-Sacken, 1877 (részben)
- 62 (61) Potrohuk peremszegélye sekély és csak a 3. vagy a 4. hátlemezen kezdődik. Mellkarjuk felső és alsó, szőrfoltja elől jól elválak, hátul csaknem érintkezik. – 54. old.
Epistrophe Walker, 1852 (részben)
- 63 (60) Utómellük csupasz.
- 64 (65) Potrohuk legalább 3–4. vagy 5. hátlemeze peremszegélyre utaló nyomokat mutat. Arcukon leggyakrabban jelentéktelen, sötét színű hosszanti középsáv található. Potrohuk rendszerint szélesebb ovális. – 54. old.
Epistrophe Walker, 1852 (részben)
- 65 (64) Potrohuk pereme nem szegélyezett. Arcukon gyakran jelentős mértékben szakadozott, fekete hosszanti középsík található. Testük karcsú, potrohuk párhuzamos oldalú.
- 66 (67) Arcuk fekete, vagy hosszanti fekete középsáv húzódik rajta. Potrohukat világos színű,

egymástól elkülönült foltok díszítik. – 71. old.

Melangyna Verrall, 1901 (részben)

- 67 (66) Arcuk teljesen sárga. 3. csipőik belső részén nincs sörtecsomó. Potrohukat 3 pár hosszúkás fehéres vagy háromszög alakú sárgás folt (vagy sáv *M. cincta*). – 74. old.

Meligramma Frey, 1946 (részben)

- 68 (1) Válldudoruk szőrös, a szőrök néha (pl. *Chrysogaster*, *Ceriana*, *Psarus*, *Sphiximorpha*) nagyon rövidek. Combjaik különböző alakú, a tövükön a nemek egy részénél (pl. *Eristalis*) finom, fekete sörtekből álló folt található. Szárnyuk rm harántere a korongsejt közepe előtt vagy mögött áll (*Microdontinae* és *Eristalinae* alcsalád)

- 69 (80) Csápjuk hosszú, rendszerint hosszabb a fejüknél. 1–2. ízük együtt gyakran felülmúlja a 3. íz hosszát.

- 70 (75) Csápsörtéjük a 3. íz hátoldalán ered.

- 71 (72) Szárnyuk r_{4+5} erének nyúlványa hátrafelé mélyen behatol a R_5 sejtbe, csaknem két részre osztja azt. Pajzsocskájuk peremén két kis fog áll, mely ritkábban hiányzik vagy egészen kicsi. – 79. old.

Microdon Meigen, 1803

- 72 (69) Szárnyuk r_{4+5} erének nincs ilyen nyúlványa. Pajzsocskájuk peremén nem található fog.

- 73 (74) Szárnyuk rm harántere a korongsejt közepe előtt, vagy közepe táján áll. Csápjuk a homlok hosszú nyúlványán ered. Potrohuk lapos, nagyobb részben vörös. – 100. old.

Psarus Latreille, 1804

- 74 (73) Szárnyuk rm harántere a korongsejt közepe mögött ered. Csápjuk a homlok tompa háromszögű kinövésén áll. Potrohuk fekete, sárga keresztsávokkal. Darazsakra emlékeztetnek.

[**Sphecomia** Latreille, 1829]

- 75 (70) Csápsörtéjük a 3. íz végén ered.

- 76 (77) Szárnyuk r_{4+5} ere egyenes. Potrohukon nincsenek sárga keresztsávok. – 35. old.

Callicera Panzer, 1809

- 77 (76) Szárnyuk r_{4+5} eréből erős hegyes túszerű képződmény nyúlik az R_5 sejtbe. Testük fekete, majdnem csupas. Potrohukat sárga keresztsávok díszítik.

- 78 (79) Szárnyuk r_{4+5} ere háromszög alakban élesen görbült. Csápjuk a homlok hosszú pálcika alakú nyúlványán ered. – 36. old.

Ceriana Rafinesque, 1815

- 79 (80) Szárnyuk r_{4+5} ere csak enyhén görbült. Csápjuk a homlok rövid nyúlványán ered. – 108. old.

Sphiximorpha Rondani, 1850

- 80 (69) Csápjuk rövidebb a fejüknél, 1–2. ízük együttes hossza nem haladja meg a 3. íz hosszát.

- 81 (98) Combjaik tövének külső oldalán apró, pikkelyszerű szőröcskékből álló, néha nehezen látható folt („tükör”) található, mely főleg a sötétszínű lábú fajoknál (pl. *Mallota fuciformis*) nehezen észrevehető. Szárnyuk csúcsharántere többé-kevésbé párhuzamos a szárny hátulsó peremével.

- 82 (85) Szárnyuk 1 peremsejtje (R_1) zárt.

- 83 (84) Pajzsocskájuk fekete, szemük foltos. – 57. old.

Eristalinus Rondani, 1845

- 84 (83) Pajzsocskájuk nem fekete. Szemük nem foltos. – 58. old.

Eristalis Latreille, 1804

- 85 (82) Szárnyuk 1. peremsejtje nyitott.

- 86 (87) Hátukon nincsenek világos sávok. Testüket hosszú és sűrű szőr borítja. – 70. old.

Mallota Meigen, 1822

- 87 (86) Hátukat sárga vagy szürke hosszanti, vagy vízszintes sávok díszítik. Szőreik rövidek.
- 88 (97) Homlokuk rendszerint többé-kevésbé a hímek szemét is elválasztja (kivétel: *Mesembrius*).
- 89 (90) Arcuk rövid, a csáp alatt erősen bemélyed. Csápjuk 3. ízének szélessége jóval meghaladja a hosszát. Potrohuk hosszú és keskeny, 2–4. hátlemezüket páros hosszanti szürke foltok díszítik. – 68. old.
- Lejops** Rondani, 1857
- 90 (89) Arcuk hosszú, a csáp alatt legfeljebb kissé mélyed be. Csápjuk 3. ízének szélessége nem vagy csak kissé haladja meg a hosszát. Potrohuk többnyire ovális, 2–4. hátlemezüknél a sárga vagy szürke foltok keresztirányúak.
- 91 (92) Arcukat fényes, fekete vagy sárga hosszanti középsáv tartkítja, mely a szájreremtől a csáp tövéig (vagy majdnem addig) terjed. – 66. old.
- Helophilus** Meigen, 1805
- 92 (91) Arcukon nincs fényes hosszanti középsáv.
- 93 (94) A hímek szeme erősen megközelíti egymást vagy kivételesen érintkezhetnek is. 3. lábfejük 1. ízén alul középtájon erős nagyításban (előlről nézve) a szőröcskék bolyhos megjelenésűek. – 78. old.
- Mesembrius** Rondani, 1857
- 94 (93) A hímek szemét a homlok szélesen elválasztja. 3. lábfejük 1. ízén alul a szőröcskék egyszerűek.
- 95 (96) Oldalsó pontszemeik nagyjából átmérőjüknek megfelelő távolságra vannak az összetett szemektől. Testük viszonylag széles, potrohuk ovális. – 89. old.
- Parhelophilus** Girschner, 1897
- 96 (95) Oldalsó pontszemeik átmérőjüknél nagyobb távolságra vannak az összetett szemektől. Testük keskenyebb, potrohuk többé-kevésbé párhuzamos oldalú. – 28. old.
- Anasimyia** Schiner, 1864
- 97 (88) A hímek szeme érintkezik a homlokon. Hátukon keresztirányú sárga foltok vannak. Szárnyuk r_{4+5} ere erősen ív alakban hajlított. – 81. old.
- Myathropa** Rondani, 1845
- 98 (81) Legalább hátulsó pár combjaik tövének elülső oldalán nincs apró, pikkelyszerű szőröcskékből álló folt. Ezek csőkevényes formában előfordulhatnak *Merodon* fajoknál, de azok szárnyának csúcsharántere nem párhuzamos a szárny peremével.
- 99 (106) Csápsörtéjük szőrei hosszúak.
- 100 (99) Egész testük vöröses, legfeljebb a hátuk szürkésbarna. Szárnyuk felső csúcsharántere derékszögben olvad bele az r_{4+5} érbe.
- [**Hammerschmidtia** Schummel, 1834]
- 101 (100) Testük alapszíne fekete. Potrohukat gyakran díszítik sárga keresztívok, vagy a tövük fehéres. Nagyobb testű zengőlegyek.
- 102 (103) Szárnyuk R_1 sejtje zárt, felső csúcsharántere nem párhuzamos a szárny peremével. – 113. old.
- Volucella** Geoffroy, 1762
- 103 (102) Szárnyuk R_1 sejtje nyitott, csúcsharántere többé-kevésbé párhuzamos a szárny hátulsó peremével.
- 104 (105) Potrohukon nincs sárga rajzolat. Szőreik hosszúak és dúsak. – 29. old.
- Arctophila** Schiner, 1860
- 105 (104) Potrohukat sárga foltok díszítik. A potroh szőrei viszonylag rövidek. – 103. old.
- Sericomyia** Meigen, 1803
- 106 (99) Csápsörtéjük szőrei általában rövidek.
- 107 (138) Szárnyuk rm harántere többnyire a korongsejt hátulsó felében található (ritkábban, pl. *Syrirta pipiens*, *Chalcosyrphus*) középtájon.

- 108 (111) Szárnyuk csúcsharántere nem párhuzamos a szárny hátulsó peremével. Arcukon általában nincs dudor.
- 109 (110) Szárnyuk r_{4+5} ere erősen hajlott. Hátulsó combjaik csúcsi része erős, háromszög alakú fog formájában kiszélesedett. Arcuk a száj pereménél kiemelkedik. – 75. old.
Merodon Meigen, 1803
- 110 (109) Szárnyuk r_{4+5} ere többnyire megközelítőleg egyenes vagy legfeljebb gyengébben hajlott. 3. combjaik egyszerűek, nem szélesedtek ki fog formájában. Arcuk a száj környékén nem emelkedik ki. – 59. old.
Eumerus Meigen, 1822
- 111 (108) Szárnyuk csúcsharántere nagyjából párhuzamos a szárny hátulsó peremével (kivétel: *Syritta*). Arcukon dudor illetve hosszanti taraj található, vagy szájperemük kiemelkedik (kivétel: *Spilomyia*, *Temnostoma*).
- 112 (113) Hátulsó combjaik csúcsi része erős, háromszög alakú fog formájában kiszélesedett. Arcukon hosszanti irányú tarajra emlékeztető kiemelkedés húzódik. – 112. old.
Tropidia Meigen, 1822
- 113 (112) Hátulsó combjaik csúcsi része nem szélesedett ki háromszög alakú fog formájában, de gyakran találhatók rajta kisebb fogszerű tüskék vagy erősebb sörteszőrök.
- 114 (123) Testüket hosszú és sűrű szőr fedi (kivétel *Blera*).
- 115 (116) Hátulsó combjaik alsó oldalán erős tüskék találhatók. Arcukon nincs dudor. – 34. old.
Brachypalpus Macquart, 1834
- 116 (115) Hátulsó combjaik alsó oldalán nincsenek erős tüskeszerű szőrök. Arcdudoruk többnyire jól fejlett.
- 117 (120) Szárnyuk csúcsharántere a csúcs előtt olvad bele az r_{4+5} érbe. Az r_{4+5} csúcsi szakasza hosszabb. A hímek szeme nem érintkezik a homlokon.
- 118 (119) Hátlemezeiken nincs szürke vagy sárgásszürke hamvas csík. 3. combjaik vékonyak és nem görbültek. – 51. old.
Criorhina Meigen, 182
- 119 (118) 2–4. hátlemezüikön szürke vagy sárgásszürke hamvas csík húzódik, vagy 3. combjaik feltűnően vastagok és erősen görbültek. – 30. old.
Brachymyia Williston, 1882
- 120 (117) Szárnyuk csúcsharántere a csúcsi részen olvad bele az r_{4+5} érbe. Az r_{4+5} csúcsi szakasza nagyon rövid. A hímek szeme érintkezik a homlokon.
- 121 (122) Fejük kicsi, felülről nézve keskenyebb a toruknál. Arcuk rövid, arcdudoruk élesen kiemelkedik. Szárnypikkelyük feketés. – 100. old.
Pocota Le Peletier & Serville, 1828
- 122 (121) Fejük átlagos nagyságú, nem keskenyebb a toruknál. Arcuk lefelé kissé megnyúlt. Szárnypikkelyük fehér. – 30. old.
Blera Billberg, 1820
- 123 (114) Testük szőrei rövidebbek és ritkábbak.
- 124 (133) Toruk fekete, legfeljebb a válldudoruk lehet sárga.
- 125 (126) Hátulsó combjaik alsó oldalán nagyon rövid sörteszerű szőrök találhatók. Potrohuk nagyobb részben fémesen csillogó, aranyló zöld. – 34. old.
Caliprobola Rondani, 1845
- 126 (125) Hátulsó combjaik alsó oldalának legalább a csúcsi felében találhatók erősebb és hosszabb sörték.
- 127 (128) Arcukon hosszanti tarajszerű kiemelkedés húzódik. Hátulsó combjuk feltűnően megvastagodott, alsó oldalán erős tüskék sorakoznak. – 109. old.
Syritta Le Peletier & Serville, 1828
- 128 (127) Arcukon nincs hosszanti tarajszerű kiemelkedés. Hátulsó combjaik legfeljebb mérsékelten vastagok lehetnek.

- 129 (130) Utómellükön rövid és hosszabb szőrök egyformán találhatóak (mint hátulsó csípőiken). Hátulsó combjaik erősen megvastagodtak. – 36. old.
Chalcosyrphus Curran, 1925
- 130 (129) Utómellükön csak rövid szőrök találhatóak. Hátulsó combjaik többé-kevésbé vastagok lehetnek.
- 131 (132) A hímek hátulsó csípőin rövidebb, vagy hosszabb sarkantyúszerű képződmény található. A nőstények homloka egészen keskeny. A hím genitália elülső kidudorodása rövid. – 116. old.
Xylota Meigen, 1822
- 132 (131) A hímek hátulsó csípőin nem található sarkantyúszerű képződmény. Homlokuk erősen meghosszabbodott, arcuk homorú. A nőstények homloka széles. A hím genitália elülső kidudorodása hosszú. – 33. old.
Brachypalpoidea Hippa, 1978
- 133 (124) Torukon sárga foltok találhatóak.
- 134 (135) Szárnyuk R_1 sejtje zárt. – 80. old.
Milesia Latreille, 1804
- 135 (134) Szárnyuk R_1 sejtje nyitott.
- 136 (137) Hátulsó combjaik alsó felén, a csúcs közelében, fogszerű kinövés található. Szárnyuk alsó csúcsharántere hullámosan hajlított. – 108. old.
Spilomyia Meigen, 1803
- 137 (136) Hátulsó combjaik alsó felén, a csúcs közelében nincs fogszerű kinövés. Szárnyuk alsó csúcsharántere majdnem egyenes. – 110. old.
Temnostoma Le Peletier & Serville, 1828
- 138 (107) Szárnyuk rm harántere a korongsejt közepe előtt, ritkábban középtájon (pl. *Ferdinandea*) ered.
- 139 (140) Csápjuk 3. íze szabálytalan háromszög alakú, vastag pálcikaszerű csápsörtéjük a felső csúcson ered. – 90. old.
Pelecocera Meigen, 1822
- 140 (139) Csápjuk 3. íze szokványos alakú, csápsörtéjük az íz csúcán vagy hátoldalán ered.
- 141 (142) Csápjuk 3. íze rövid, nagyjából ovális, kissé megvastagodott csápsörtéjük az íz hátoldalának közepén ered. – 37. old.
Chamaesyrphus Mik, 1895
- 142 (141) Csápjuk 3. íze hosszabb. Csápsörtéjük a 3. íz hátoldalának rendszerint a második felében ered, vékony.
- 143 (158) Arcukon nincs dudor, szájrermük sem feltűnően előrenyúló. Szemük szőrös.
- 144 (145) Szeme csupasz, arca a csáp alatt erőteljesen bemélyedt, arcának alsó része erősen, de nem csőrszerűen előrenyúlik. Potrohát nagy szürke foltok tarkítják. – 100. old.
[**Portevinia** Goffe, 1944]
- 145 (144) Szemük szőrös, arcuk a csáp alatt nem mélyed be, alsó része nem nyúlik előre erősen. Potrohukon nincsenek élénkszürke foltok.
- 146 (147) 2–3. hátlemezüik egyenlő hosszú. A 4. hátlemez kicsi, felülről rendszerint nem is látható. – 112. old.
Triglyphus Loew, 1840
- 147 (146) 2–4. hátlemezüik majdnem egyforma hosszúak.
- 148 (149) Középmell-oldaluk elülső részén, az elülső légzőnyílás környékén, a *Meliscaeva* nemhez hasonlóan, néhány jól látható hosszabb egyenes szőr áll (*Parapenium* Collin, 1952). – 111. old.
Trichopsomyia Williston, 1888
- 149 (148) Középmell-oldaluk elülső része csupasz.
- 150 (155) Csápjuk 3. íze meghosszabbodott, hossza kb. másfélszer felülmúlja a szélességét.

- 151 (154) Szárnyuk csúcsharántere csaknem derékszögben csatlakozik az r_{4+5} érbe. A szegélyalatti ér az r_m harántér magasságában, vagy kissé előtte éri el a szegélyeret.
- 152 (153) A hímek szeme érintkezik a homlokon. Szemük és arcuk szőrös. Színük többnyire fekete. – 92. old.
- Pipizella** Rondani, 1856
- 153 (152) A hímek szeme nem érintkezik a homlokon. Színük fémes zöld, fénylő. Szemük csupasz, arcuk szőrei sárgák. – 68. old.
- Lejogaster** Rondani, 1857
- 154 (151) Szárnyuk csúcsharántere hegyesszögben csatlakozik az r_{4+5} érbe. A szegélyalatti ér az r_m harántér vonalától a szárny csúcsa felé éri el a szegélyeret. – 67. old.
- Heringia** Rondani, 1856
- 155 (150) Csápjuk 3. íze rövidebb, hossza nem vagy csak kissé múlja felül a szélességét.
- 156 (157) Homlokuk kissé kúposan kiemelkedő. középső csipőik és a hím hátulsó temporai egyszerűek, kinövések nincsenek rajtuk. A nőtények homlokának oldalain jól fejlett szürkén hamvas foltok találhatók. – 91. old.
- Pipiza** Fallén, 1810
- 157 (156) Homlokuk gömbölyűen kidomborodó. A hímek középső csipőin pálcika alakú nyúlványok vannak. A nőtények homlokának oldalain a hamvas foltok kicsik vagy hiányoznak. A nőtények csápjának tövi íze nem vagy csak kicsit hosszabb, mint széles. – 84. old.
- Neocnemodon** Goeffé, 1944
- 158 (143) Arcdudoruk többnyire fejlett vagy legalább szájjperemük kisebb-nagyobb mértékben kiemelkedő. Mindkettő együttesen is előfordul.
- 159 (160) Arcuk alsó része csőrszerűen előrenyúlik. Szárnyuk r_{4+5} ere a szárny csúcsa mögött végződik. – 101. old.
- Rhingia** Scopoli, 1763
- 160 (159) Arcuk nem nyúlt meg csőrszerűen, r_{4+5} erük a szárny csúcsában vagy a csúcs előtt végződik.
- 161 (164) Potrohuk és lábuk vörös vagy szürkésbarna. R_{2+3} és r_{4+5} erük közös szakaszán többkevesebb, apró tüskeszerű szőröcske sorakozik, de ezek hiányozhatnak is.
- 162 (163) Szárnyuk csúcsharántere derékszögben olvad bele az r_{4+5} érbe. A hímek arcdudora csak kissé emelkedik ki. Potrohuk viszonylag hosszú.
- [**Hammerschmidtia** Schummel, 1834]
- 163 (162) Szárnyuk csúcsharántere hegyesszögben olvad bele az r_{4+5} érbe. A hímek arcán nincs dudor. Potrohuk rövidebb. – 31. old.
- Brachyopa** Meigen, 1822
- 164 (161) Potrohuk fekete, bronzos, vagy aranszínű, fémesen csillogó, de fénytelen is lehet. Gyakran sárga foltok vagy sávok díszítik. R_{2+3} és r_{4+5} erük közös szakaszán felül nincsenek, vagy csak ritkábban fordulnak elő apró tüskeszerű szőröcskék.
- 165 (166) R_{2+3} és r_{4+5} erük közös szakaszán felül apró tüskeszerű szőröcskék találhatók. 1–2. combjaik csúcsi részén erős tüskék sorakoznak. – 81. old.
- Myolepta** Newman, 1838
- 166 (165) R_{2+3} és r_{4+5} erük közös szakaszán felül rendszerint nincsenek apró tüskeszerű szőröcskék. 1–2. combjaikon többnyire nem található erősebb tüskék
- 167 (172) Hátulsó combjaik erősen megvastagodtak, alsó oldalukat tüskeszerű szőrök borítják.
- 168 (169) Potrohuk tövi része kissé elvékonyodott, többé-kevésbé párhuzamos oldalú. R_{2+3} és r_{4+5} erük közös szakaszán felül apró és vékony szőrök találhatók. A hímek szeme érintkezik a homlokon.
- [**Spheginoides** Szilády, 1939]

- 169 (168) Potrohuk tövi része erősen elvékonyodott, a csúcsa kiszélesedett. R_{2+3} és r_{4+5} erük közös szakaszán felül nem található vékony szőröcskék. A hímek szemét a homlok szélesen elválasztja.
- 170 (171) Szárnyuk csúcsharántere ív alakban görbült, majd derékszögben, vagy majdnem derékszögben csatlakozik az r_{4+5} érhez. Potrohuk elülső haslemeze nagyjából négyyszögletes, erősen kitines és szőrös. – 106. old.
- Sphegina** Meigen, 1822
- 171 (170) Szárnyuk csúcsharántere derékszögben görbült, majd derékszögben csatlakozik az r_{4+5} érhez. Elülső haslemelük hiányzik vagy gyengébb a 2.-nál, nagyon karcsú és csupasz. – 82. old.
- Neoscia** Williston, 1886
- 172 (167) Hátsó combjaik legfeljebb csupán kissé vastagodtak meg, alul csak ritkán lehetnek rajtuk erősebb tüskeszerű szőrök (pl. *Psilota*).
- 173 (176) Arcdudoruk többnyire jól fejlett.
- 174 (175) Arcuk sárga. Toruk oldalán és hátuk hátsó részén hosszú és erős (vastag) sörteszőrök erednek. R_{2+3} és r_{4+5} erük közös szakaszán vékony sörteszerű szőröcskék találhatóak. Potrohuk aranyló fényes. Szemük szőrös. – 65. old.
- Ferdinandea** Rondani, 1844
- 175 (174) Arcuk fekete. Szárnymögötti dudorukon és pajzsocskájuk hátsó peremén többnyire erős sörteszőrök találhatóak. R_{2+3} és r_{4+5} erük közös szakasza csupasz vagy ritkán több-kevesebb vékony sörteszerű szőr található rajtuk. Potrohuk fekete, gyakran acélkék vagy zöldes árnyalatú. Ha az arcuk ritkábban részben sárga, akkor a szemük rendszerint csupasz. – 38. old.
- Cheilosia** Meigen, 1822
- 176 (173) Arcdudoruk fejletlen vagy csak csökevényes formában van jelen az arc alsó részén.
- 177 (178) R_{2+3} és r_{4+5} erük közös szakaszán erős nagyítással apró sörteszerű szőrök láthatók. Arcdudoruk nincs. – 69. old.
- Lejota** Rondani, 1857
- 178 (177) R_{2+3} és r_{4+5} erükön felül nincsenek apró sörteszerű szőrök. Arcdudoruk gyakran fejlett.
- 179 (180) Szemük sűrűn szőrös. Arcdudoruk fejletlen, szájeremük kiemelkedik. – 101. old.
- Psilota** Meigen, 1822
- 180 (179) Szemük csupasz.
- 181 (182) A hímek szeme nem érintkezik. Potrohuk teljes egészében fényes. – 68. old.
- Lejogaster** Rondani, 1857
- 182 (181) A hímek szeme érintkezik. Potrohuk hátoldala a középső részen fénytelen.
- 183 (184) Testük zöldes, bronzos árnyalatú. A hímek arcán nincs dudor. – 84. old.
- Orthonevra** Macquart, 1829
- 184 (183) Testük fekete. A hímek arcán többé-kevésbé fejlett dudor lehet.
- 185 (186) Csápjuk 3. íze barnás-fekete. 2. hátlemelük középső részén a szőrök nagyon rövidek. A hímek arcdudora kiemelkedik. – 72. old.
- Melanogaster** Rondani, 1857
- 186 (185) Csápjuk 3. íze piros, narancsszínű vagy vörös. 2. hátlemelük középső részén a szőrök leggyakrabban hosszú fehérek, hátrasimulnak (hiányozhatnak, vagy lehetnek rövidek is). A hímek arcdudora széles és viszonylag lapos. – 48. old.
- Chrysogaster** Meigen, 1803

A nemek jellemzése a fajok rövid határozókulcsával

Anasimyia Schiner, 1864
Iszaplegyek

(*Eurimyia* Bigot, 1883, korábban a *Helophilus* Meigen, 1805 alneme)

Közepesenél kisebb termetű, karcús zengőlegyek, a *Helophilus* fajokra hasonlítanak. Arcuk szürkén hamvas, nincs raja hosszanti fényes középsík, többé-kevésbé erősen megnyúlt, néha hegyes ék alakú, két oldalát hosszú szőrök borítják. A homlok a hímek szemét is szélesen elválasztja. Hátukon hosszanti világos csíkok húzódnak. Szárnyuk szintelen, R₁ sejtjük nyitott. Potrohuk keskeny, foltjai rendszerint szürkén vagy kékes-szürkén hamvasak.

Lárvaik álló vagy lassú áramlású, dús növényzetű folyóvizekben, elsősorban az iszapban fejlődnek. Az imágók is többnyire vizes élőhelyekhez kötődnek. A Palearktikumból leírt 10 fajból 5 él Európában, közülük eddig 4 került elő Magyarországról.

- 1 (2) Arca erősen megnyúlt, kúpszerű. Szárnyjegyének tövi oldalát határoló ér kontúrja elmosódott (*Eurimyia* Bigot, 1883 alnem). 8–9 mm. – Kúparcú iszaplegy (22. ábra).
lineata (Fabricius, 1787)
- 2 (1) Arcuk kevésbé megnyúlt, a csúcsa tompa. Szárnyjegyük tövi oldalát határoló ér kontúrja éles (*Anasimyia* Schiner, 1864 alnem).
- 3 (6) A hímek potrohának világos foltjai háromszög-, a nőstényeké keskeny félhold-alakúak, enyhén hajlítottak, a középvonal irányában szűkülnek.
- 4 (5) Arca oldalról mérsékeltelen előrenyúló. A 3. hátlemezen lévő foltok inkább hajlítottak. 8,5–11 mm. – Korai iszaplegy (23. ábra).
interpuncta (Harris, 1776)
- 5 (4) Arca oldalról erősebben előrenyúló, hegyesebb. 3–4. hátlemezenek világos foltjai inkább háromszög alakúak. 8–10 mm. – Északi iszaplegy
[**lunulata** (Meigen, 1822)]
- 6 (3) Potrohuk világos foltjai erősen hajlítottak, végükön vízceppszerűen kiszélesednek.
- 7 (8) A hím ivarszerve előtt kis hólyagszerű dudor látható. A nőstény 2. hátlemezenek oldala erősen bemélyedt. 7–10 mm. – Dudoros iszaplegy
contracta Claussen & Torp, 1980
- 8 (7) A hím ivarszerve előtt nincs hólyagszerű dudor. A nőstény 2. hátlemezenek oldala nem mélyedt be. 8–11 mm. – Gyakori iszaplegy
transfuga (Linnaeus, 1758)

22. ábra: *Anasimyia lineata* ♂

23. ábra: *Anasimyia interpuncta* ♀

24. ábra: *Arctophila superbians* ♂

Arctophila Schiner, 1860
Hegylégyek

Nagytestű, poszméhekre emlékeztető zengőlegek. Fejük nagy, arcuk megnyúlt, ék-alakú, arcdudoruk csak kissé emelkedik ki. Szemük csupasz, a hímeké érintkezik. Csápjuk 3. íze többnyire kerek, csápsörtéjük tollas. Főleg a hátukat hosszú, bundás szőr fedi. A hímek combjai vastagabbak és rendszerint görbültek. Szárnyuk foltos, rm haránterük hegyes szögben ágazik az alatta lévő érbe. A hím potroha 4, a nőtényé 5 látható szelvényből áll.

Lárvájuk („pocikféreg”), főleg magas humusztartalmú mocsarakban fejlődik. A Palearktikumból ismert 3 faj mindegyike előfordul

Európában. Magyarországon 2 fajtát gyűjtötték, de a 3. előkerülését sem zárhatjuk ki.

- 1 (2) Hátának és potrohának szőrei egyaránt sárgák, nincsenek rajta fekete szőrök. Arca kevésbé megnyúlt, nagyrészt sárga, kissé fénylő, pofája kétoldalt fekete [*Arctophila fulva* (Harris, 1780), *Arctophila mussitans* (Fabricius, 1777)]. 13–16 mm. – Őszi hegyilégy (24. ábra).

superbians (Müller, 1776)

- 2 (1) Torukon és potrohukon a szőrök részben feketék.
3 (4) Háta elülső részén a szőrök sárgás vagy fehéres szürkék, a hátulsó részén feketék. Pajzsocskájának tövi részén fekete, a hátulsó részén sárga szőrök állnak. Potrohának tövén és csúcán sárgásfehérek, közepén feketék a szőrök. 16–18 mm. – Poszméhalakú hegyilégy

bombiformis (Fallén, 1810)

- 4 (3) Hátán és potroha csúcsi felében sárga, pajzsocskáján és potroha tövi felében feketék a szőrök. Arca erősen megnyúlt, nagyrészt fénylő sárga, alsó része (pofa) kétoldalt fekete. Háta fénylő fekete, szőrei sűrűk, bundásak. 16–17 mm.

[**bequaerti** Hervé-Bazin, 1913]

Baccha Fabricius, 1805
Árnyéklegyek

Közepes nagyságú, feltűnően karcsú, megnyúlt potrohú legyek. Fejük félgömbalakú, szélesebb a toruknál. Szemük csupasz, a hímeké érintkezik. Lábaik hosszúak és vékonyak. Szárnyuk rövid, fiókszárnyuk és szárnypikkelyük visszafejlődött. Potrohuk kb. 4-szer olyan hosszú, mint a toruk, a 2. szelvényük a legvékonyabb, a 4–5. a legszélesebb.

Lárváik főleg levéltetvekkel és pajzsottekkel táplálkoznak. Imágóik árnyékkelvelők, inkább erdőben, erdőszéleken rajzanak. A Palearktikumból ismert 16 faj közül Magyarországon csupán kettő fordul elő. Egyes vélemények szerint a *Baccha obscuripennis* nem önálló faj, hanem a *Baccha elongata* szinonimja.

- 1 (2) A hím homloka szürkén hamvas. A nőtény homloka a csáp fölött szürkén hamvas, mögötte fényes fekete középsík húzódik. 7–11 mm. – Szürkehomlokú árnyéklegy (25–26. ábra).

elongata (Fabricius, 1775)

- 2 (1) A hím homloka erősen fénylő, bronzos. A nőtény homlokán fényes, fekete hosszanti középsáv húzódik. 7–11 mm. – Fényeshomlokú árnyéklegy

obscuripennis Meigen, 1822

25. ábra: *Baccha elongata* ♂26. ábra: *Baccha elongata* ♀

Blera Billberg, 1820
Sárgaarcúlegyek

Közepes nagyságú zengőlegyek. Homlokuk és arcuk alsó része erősen előrenyúl, csupasz. A hímek szeme keskenyen elválasztott. Arcdudoruk enyhén kiemelkedő.

Fejlődésüket kevésbé ismerjük. Tojásrakásukat fák kicsurgó nedvén figyelték meg. Lárvaikat korhadó tuskóban találták. A Palearktikumtól ismert 9 faj, 1 európai kivételével, Ázsiában él.

- – Arca fényes sárgás, pofájának alsó része kétoldalt fekete. A hím potrohának első 2, a nőstényének első 3 lemeze fekete, a többi sárgászörös. 10–13 mm. – Sárga arcú légy **fallax** (Linnaeus, 1758)

Brachymyia Williston, 1882
Bundáslegyek

Közepes és közepesnél valamivel nagyobb, többnyire bundás szőrű zengőlegyek. Arcuk erősen megnyúlt.

Lárvaik korhadó fában, tuskóban fejlődnek. A Palearktikumtól ismert 3 faj közül 2 Magyarországon is előfordul.

- 1 (2) Lábszárainak szőrei feketék. Két színváltozatban megjelenő formáját régebben önálló fajnak tekintették. Az *oxyacanthae* (Meigen, 1822) formát világos, többnyire sárgászörös vagy szürke szőrök borítják. A tipikus forma hátán nagyrészt sárgászörösök, a pajzsocska előtt feketék, a pajzsocskán részben feketés-barnák, potrohának tövi lemezein is feketék a szőrök [*Criorhina berberina* (Fabricius, 1805)]. 8–14 mm. – Változékony bundáslégy (27. ábra)

berberina (Fabricius, 1805)
- 2 (1) Lábszárainak szőrei világosak. Arca erősen megnyúlt, pofája széles, fénylő fekete. Hátát sűrű bundás, barnás szőrök fedik. Potroha hosszú, szőrei rövidek, a hímé sárgászürkék, a nőstényé narancssárgák. 2. hátlemeze tövén feltűnő, a fajra jellemző, hosszú fehér pamacszerű szőrös csomó található [*Criorhina floccosa* (Meigen, 1822)]. 12–14 mm. – Fehérpamacsú bundáslégy (28. ábra).

floccosa (Meigen, 1822)

27. ábra: *Brachymyia berberina* ♀28. ábra: *Brachymyia floccosa* ♂

Brachyopa Meigen, 1822
Fanedvlegyek

Közepes vagy közepesnél kisebb, gyengén szőrös, a *Scatophaga* fajokra emlékeztető zengőlegyek. Szemük csupasz, a hímeké érintkezik. Csápjuk nagy, csápsörtéik többnyire szőrösök. Arcuk megnyúlt, arcdudoruk nincs. Potrohuk általában hosszúkas, ovális.

Lárvaik rendszerint sérült fák kicsurgó kocsonyás nedvében fejlődnek. Hátulso testvégükön egy, a bábok elülső végén két viszonylag hosszabb légső van. Imágóikat is gyakran fák kicsurgó nedvén találhatjuk, de ritkábban virágokat is látogatnak. A Palearktikumból leírt fajaik közül 10 él Európában, Magyarországon eddig 9-et gyűjtöttek, de a 10. előkerülését sem zárhatjuk ki.

- 1 (4) Csápsörtéjük szőrös, a szőrök hossza többszörösen meghaladja a csápsörte átmérőjét. Hátuk világos, narancssárgától vörösbarnáig terjed.
2 (3) Mellkaréja csupasz. Kisebb faj. Fejének hossza egyenlő a szélességével vagy csak kicsivel haladja meg azt. Középmell-oldalának hátulso-felső sarkában a pehelyszerű szőrök többnyire világosak. Csápsörtéjének szőrei rövidebbek (31. ábra : H) [*Brachyopa conica* (Panzer, 1798)]. 6–7 mm. – Északi fanedvleegy

testacea (Fallén, 1817)

- 3 (2) Mellkaréja gyengén szőrös. Nagyobb faj. Feje hosszú, jóval hosszabb, mint széles. Középmell-oldalának hátulso-felső részén fekete sörték vagy sörteszerű szőröcskék találhatóak. Csápsörtéjének szőrei hosszabbak (31. ábra: I). Hátán rozsdavörös és szürke csíkok húzódnak. Potroha világossárga, 2–3. hátlemezen feketésbarna folt látható. 8–9 mm. – Nagy fanedvleegy

vittata Zetterstedt, 1843

- 4 (1) Csápsörtéjük csupasz vagy rövid szőrös, a szőrök nem hosszabbak, mint a csápsörte átmérőjének kétszerese.
5 (8) Hátuk világos, élénk vörösesbarna vagy narancssárga, oldaluk és a pajzsocskájuk töve is sárga.
6 (7) Csápjá 3. ízének alsó peremén az érzékelő gödröcske nagyobb és közelebb van az íz széléhez, mint a gödröcske átmérője. [*Brachyopa conica* (Panzer, 1798)] 6–8 mm. – Panzeri fanedvleegy

panzeri Goffe, 1945

- 7 (6) Csápjá 3. ízének alsó peremén az érzékelő gödröcske kisebb és olyan távolságra áll az íz szélétől, mint a gödröcske átmérője (31. ábra: B). Szürke hátán 3 hosszanti sötét sáv húzódik, közülük a középső dupla. Potroha sárgásbarna, a szelvények hátulso szegélye

feketésbarna. 6–7 mm. – Duplacsíkos fanedvleég (29. ábra).

dorsata Zetterstedt, 1837

- 8 (5) Hátuk sötét, kékes-szürkétől feketéig terjed, kivétel többnyire a válldudor, a hátnyúlvány és a pajzocska.
- 9 (14) Csápsörtéjük csupasz vagy majdnem csupasz, szőreik rendszerint rövidebbek vagy legfeljebb olyan hosszúak, mint a csápsörte átmérője.
- 10 (11) Tora a sötétszürke hát kivételével nagyrészt világos, barnásvörös, vagy narancssárga. Szárnyának rm haránterén és álerének végénél többnyire éles körvonalú kis barna folt található. A hím szeme nagyjából a pontszemdudornak megfelelő szakaszon érintkezik. Csápja 3. ízének alsó peremén kis érzékelő gödröcske látható (31. ábra: E). Potroha rozsdasárga. 7–8 mm. – Foltosszárnyú fanedvleég
- maculipennis** Thompson, 1980
- 11 (10) Toruk a pajzocska kivételével kékesszürke vagy fekete. Szárnyukon nincsenek foltok. A hímek szeme a pntszemdudornál valamivel hosszabb szakaszon érintkezik.
- 12 (13) Csápjának 3. ízén nem található érzékelő gödröcske (31. ábra: D). Hátának szőrei világosak. 6–9 mm. – Szil fanedvleég

insensilis Collin, 1939

- 13 (12) Csápjának 3. ízén kis gödröcske található (31. ábra: A). Hátának szőrei többnyire feketék. Potroha sárgásvörös. 6–9 mm. – Nyár fanedvleég (30. ábra)

bicolor (Fallén, 1817)

- 14 (9) Csápsörtéjük szőrös, a szőrök olyan hosszúak, mint a csápsörte tövének átmérője.
- 15 (16) Csápja 3. ízén nagy vese alakú érzékelő gödröcske figyelhető meg (31. ábra: G). 6–9 mm. – Nyugati fanedvleég

scutellaris Robineau-Desvoidy, 1843

- 16 (15) Csápjuk 3. ízén a gödröcske kicsi és kerek, nem vese alakú.
- 17 (18) Csápja 3. ízén a gödröcske nagyobb, közelebb áll az íz alsó pereméhez, mint a gödröcske átmérője (31. ábra: F). 2. potrohszelvényének hátulsó oldalán a szőrök feketék. – Ritka fanedvleég

plena Collin, 1939

- 18 (17) Csápja 3. ízén a gödröcske kisebb és távolabb helyezkedik el a peremtől, mint a gödröcske átmérője (31. ábra: C). 2. potrohszelvényének a szőrei világosak. 6–7 mm. – Gyakori fanedvleég

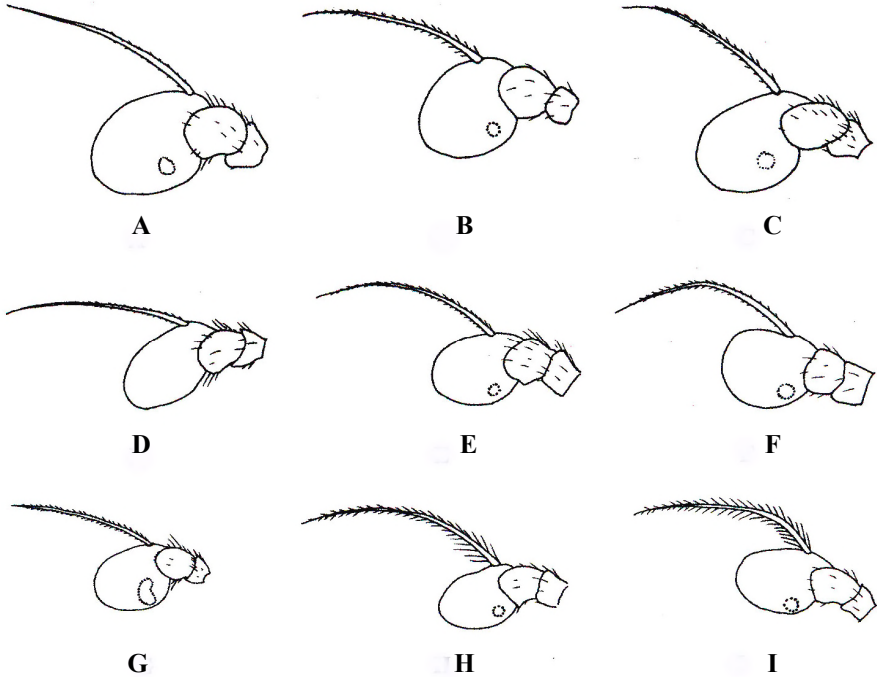
pilosa Collin, 1939

29. ábra: *Brachyopa dorsata* ♂

30. ábra: *Brachyopa bicolor* ♂

31. ábra: A hazai *Brachyopa* fajok jellemző csápformái. A: *Brachyopa bicolor*, B: *Brachyopa dorsata*, C: *Brachyopa pilosa*, D: *Brachyopa insensilis*, E: *Brachyopa maculipennis*, F: *Brachyopa plena*, G: *Brachyopa scutellaris*, H: *Brachyopa testacea*, I: *Brachyopa vittata*

Brachypalpoides Hippa, 1978 Korhadófalegyek

Közepes és közepestől kissé nagyobb zengőlegyek.

Lárvájuk korhadó fában fejlődik. A

Palearktikumból ismert 5 faj, egy európai kivételével, Ázsiában elterjedt. Az Európában élő faj Magyarországon is előfordul.

- Hasonlít a *Xylota segnis* és a *Xylota ignava* fajra. Megnyúlt, karcsú, potroha majdnem párhuzamos oldalú. Teste csaknem teljesen fekete, csupán potrohát díszíti a hím 2–3., a nőstény 4. szelvényének elejére is kiterjedő nagy vörös folt. Potrohának csúcsa fekete. 11–15 mm. – Vöröspotrohú korhadófalegy (32. ábra).

lentus (Meigen, 1822)

32. ábra: *Brachypalpoides lentus* ♂

33. ábra: *Brachypalpus laphriformis* ♀34. ábra: *Brachypalpus valgus* ♂

Brachypalpus Macquart, 1834
Korhadéklegyek

Közepesenél nagyobb, sűrű szőrű zengőlegyek. Szemük csupasz, a hímeké érintkezik vagy keskenyen elválasztott. Arcuk erősen bemélyedt, arcdudoruk nincs. Lábaik erősek, 3. combjaik vastagok, alsó peremükön rövid tüskeszerű sörték sorakoznak. A hímek 3. csípőjén általában fogszerű képződmény található. Szárnyuk elülső felében középtájon barnás folt látható.

Életmódjukat kevésbé ismerjük. Lárvaik részben valószínűleg fák korhadékában, elhalt fakéreg alatt fejlődnek. A Palearktikumról leírt fajok közül 3 Magyarországon is előfordul.

1 (2) A hím szeme nem érintkezik teljesen, de csak nagyon keskeny homlok választja el. 3. lábszárai hasi oldalának tövi harmadában kiemelkedő dudor látható. Mindkét nem arca az oldalakon sárga, közepükön hosszanti fekete sáv húzódik. 11–14 mm. – Déli korhadéklegy (34. ábra).

valgus (Panzer, 1798)

2 (1) A hímek szeme érintkezik a homlokon.

3 (4) Arcának közepe sárga, nincs rajta hosszanti fekete sáv. Potroha végén a szőrök feketék, 1–2. hátlemezőnek oldala kisebb-nagyobb mértékben sárga vagy sárgásbarna. Színe erősen változó. Egyes szerzők a *Brachypalpus valgus* szinonimjának tartják. 10–12 mm. – Barna korhadéklegy (33. ábra).

laphriformis (Fallén, 1816)

4 (3) Arcán hosszanti fekete sáv húzódik. Potroha végén a szőrök világosak, aranysárgák vagy sárgásbarnák. A hím hátulsó lábszárai a csúcsi harmadban erősen görbültek. 13–15 mm. – Aranysárga korhadéklegy

chrysites Egger, 1859

Caliprobola Rondani, 1845
Pompáslegyek

Közepesenél nagyobb, fémesen fénylő, mérsékelten szőrös zengőlegyek. A hímek szeme nem érintkezik teljesen. Homlokuk erősen megnagyobbodott. Csápjuk sárga, 3. ízük nagy. Arcuk csaknem lapos, gyéren szőrös. Toruk rajzolat nélküli, csupán válldudoruk sárga. Fekete alapszínű potrohukat sárgászöldes, kissé aranylós csíkok díszítik.

A Palearktikumról leírt 2 faj közül 1 Magyarországon is előfordul. Lárvaik fejlődését nem teljesen ismerjük. Egész elterjedési területükön ritkák.

35. ábra: *Caliprobola speciosa* ♀36. ábra: *Callicera aenea* ♂

-- A faj jellemzése megegyezik a nem jellemzésével. 14–15 mm. – P o m p á s l é g y (35. ábra).

speciosa (Rossi, 1790)

Callicera Panzer, 1809
Bronzoslegyek

Fémesen csillogó zengőlegyek, Csápjuk hosszú, előrenyúlók, 3. ízén sárgásfehér végsörte áll. Arcuk sűrűn szőrös, arcdudoruk gyengén fejlett. Szemük szőrös, a hímeké hosszú szakaszon érintkezik.

Életmódjukat csak hiányosan ismerjük Lárvájukat és bábjukat fakéreg alatt, és elhalt fában találták. A Palearktikumtól leír kb. 10 érvényes fajuk közül 4 Magyarországon való előfordulásáról tudunk.

- 1 (6) Csápjuk 2. íze általában nem hosszabb az 1. íz háromnegyedénél (a két íz néha egyforma hosszú is lehet). A 3. íz olyan hosszú, mint az első kettő együtt.
- 2 (3) 3. hátlemezen fekete csík húzódik, mely érintkezik a lemez hátulsó peremével. A hím homlokának szőrei a csáp fölött hosszúak. Szárnya sárgás, combjai narancssárgák. 14–16 mm. – Feketecsíkos bronzoslégy

spinolae Rondani, 1844

- 3 (2) 3. hátlemezüik fényes, legfeljebb egy pár fénytelen fekete folt látható rajta. A hímek homlokán a csáp fölött legfeljebb apró piheszőrök lehetnek.
- 4 (5) Háta kissé szürke, rajta 2 vagy 4 szürkén hamvas csík húzódik egészen a pajzocskáig. 3. hátlemeze fényes, kissé rezes, lábfejeinek és combjainak a töve sárga. 11–14 mm. – Szürkecsíkos bronzoslégy (36. ábra).

aenea (Fabricius, 1781)

- 5 (4) Háta ragyogó fényes, kivéve a tor közepéig húzódó két szürke sávot. Hátának szőrei nem hosszúak. Tora oldalának szőrei rendszerint váltakozó mértékben feketék. Lábfejeinek és combjainak töve majdnem teljesen fekete.

[**aurata** Rossi (1790)]

- 6 (1) Csápjuk 2. íze nem hosszabb az 1. íz felénél. A 3. íz kétszer olyan hosszú, mint az 1–2. íz együtt.
- 7 (8) Hátsó combjai csak enyhén görbültek, alsó oldaluk lapos. Lábai, a lábfejek utolsó 2 íze kivételével többnyire teljesen narancssárgák. Pajzocskája fényes. 10–12 mm. – Vörösbarna bronzoslégy

rufa Schummel, 1842

- 8 (7) Hátulsó combjaik alsó oldalai kissé domborúak, rajtuk középtájon határozott kímetszés látható. Combjaik többnyire feketék, lábszáraik sárgák, lábfejeik feketék. 10–12 mm. – Őszi bronzslégy
macquartii Rondani, 1844

Ceriana Rafinesque, 1815
Hosszúcsápúlegyek

Közepesnél kissé nagyobb, gyéren szőrös, darazsakra emlékeztető zengőlegyek. Fekete alapszínüket sárga foltok díszítik. Csápjuk a homlok hosszú nyúlványán ered. Szárnyuk r_{4+5} ere erősen beékelődik az R_5 sejtbe, és egy ágat bocsát ki, mely a sejtet csaknem két mezőre osztja.

Lárvaik korhadékban és beteg fák kicsurgó nedvében fejlődnek. Az imágók rendszerint erős illatú virágokon vagy fák kicsurgó nedvén találhatóak. 14, nagyrészt ázsiai fajuk közül 2 él Magyarországon.

- 1 (2) Pajzsocskája fekete, elülső felében széles sárga, sárgásfehér csík húzódik, mely azonban többnyire nem terjed ki a pajzsocska peremére. 10–15 mm. – Nagy hosszúcsápúlégy (37. ábra).

conopsoides (Linnaeus, 1758)

- 2 (1) Pajzsocskája teljesen sárga. 9–10 mm. – Kis hosszúcsápúlégy
vespiformis (Latreille, 1804)

Chalcosyrphus Curran, 1925
Holtfalegyek

(*Brachypalpus* Macquart, 1834, *Xylota* Meigen, 1822, *Xylotodes* Shannon, 1926)

Közepes és közepesnél részben kisebb, részben nagyobb zengőlegyek. Hátulsó combjaik erősen megvastagodtak, alsó oldaluk csúcsi felében nagyobb sörték sorakoznak.

Lárvaik főleg elhalt korhadó fában fejlődnek. A Palearktikumból ismert mintegy 20 fajuk közül 6 fordul elő Magyarországon, de további 1 faj előkerülésére még számítani lehet.

- 1 (2) Hátán 3 fénytelen fekete hosszanti csík húzódik, közülük a középső sáv dupla. 1. hátlemeze teljes egészében szürkén hamvas. A 2–4. lemezt közepén keskenyen elválasztott kékesszürke vagy ólomszürke hamvas sáv díszíti. 9–11 mm. – Csíkos hátú holtfalegy (38. ábra).

eunotus (Loew, 1873)

- 2 (1) Hátukon nincsenek hosszanti fénytelen fekete sávok, valamint potrohukon szürkén hamvas foltok.

3 (8) 1–2. combjaik vörössárgák, legfeljebb tövük keskenyen barna vagy fekete.

- 4 (5) Billérje sárga vagy sárgásbarna, 3. combjai közepén erősen megvastagodtak, a csúcsuk szélesen fekete. 3. lábszárai erősen hajlítottak, csúcsuk hegyes fogban végződik. 15–18 mm. – Ritka holtfalegy

curvipes (Loew, 1854)

5 (4) Billérjük fekete vagy feketésbarna.

- 6 (7) Szárnyjegye feketésbarna. Csápsörtéi barnák. Hátulsó combjainak csúcsa szélesebben fekete. A hím 3–4. potrohszelvénye egyforma hosszú.

[**rufipes** (Loew, 1873)]

37. ábra: *Ceriana conopsoides* ♂

38. ábra: *Chalcosyrphus eunotus* ♂39. ábra: *Chalcosyrphus nemorum* ♂

- 7 (6) Szárnyjegye barnássárga, csápsortéi sárgák. 3. combjainak csak a csúcsa fekete. A hím 4. potrohlemeze kb. másfélszer hosszabb a 3.-nál. Hasonlít a *Chalcosyrphus valgus*-hoz, de az kisebb, és 3. lábszárjai jobban görbültek. 12–14 mm. – Nagy holtfalégy
femoratus (Loew, 1758)
- 8 (3) Mindegyik combjuk fekete, többnyire csak a csúcsuk sárga.
- 9 (10) 2–3. hátlemezt nagy sárga, (főleg a hímen kissé négyyszögletes) foltok díszítik. Hátsó combjai erősen megvastagodtak. 8–10 mm. – Kis holtfalégy (39. ábra)
nemorum (Fabricius, 1805)
- 10 (9) Potrohukon nincsenek sárga foltok.
- 11 (12) Potroha a 2. szelvénytől kezdve túlnyomórészt vörössárga vagy vörösbarna, keskenyebb a toránál, csaknem párhuzamos oldalú. Háta fénytelen fekete, szőrei elöl rövid fehérek, a többi részen hosszabb feketék. Lábai feketék, lábszárainak töve és lábfejei barnásak, hátsó combjai a középrészen erősen megvastagodtak, felületüket rövid, félig vagy teljesen lesimuló szőrök borítják. 11–13 mm. – Vörös holtfalégy
piger (Fabricius, 1805)
- 12 (11) Potroha teljesen fekete, a nőstényé kékesen fénylő, lábszárjai vörössárgák vagy okkersárgák. Hátsó combjai erősen megvastagodtak, bunkószerűek, csak a csúcsuk fekete. Hasonlít a *Chalcosyrphus femoratus*-hoz, de annál kisebb. 11–14 mm. – Fekete holtfalégy
valgus (Gmelin, 1790)

Chamaesyrphus Mik, 1895

Ékarcúlegyek

Kicsi, karcú potrohú, a *Melanostoma mellinum*-ra emlékeztető zengőlegyek, de arcuk megnyúlt, ék alakú, csápjuk 3. íze nagy, domború, csápsortéjük vastag.

Lárvaik fejlődését nem ismerjük. A Palearktikumból mindössze 5 fajukat tartják nyilván. Magyarországon 1 fajt gyűjtöttek.

- – Arcának a csáp alatti mélyedése szürkén hamvas. A hím homloka keskenyebb. Mellkaréjának hátsó felső részében, a szárny tövének közelében, hosszú fehér sörte áll. Szárnyának csúcsharántere párhuzamos a szárny hátsó peremével. 2–4. hátlemezt nagy, részben négyyszögletes, vörössárga foltok díszítik. Lábai világossárgák. 4–5 mm. – Sárga ékarcúleggy
scaevoides (Fallén, 1817)

Cheilosia Meigen, 1822

Bronzlegyek

Közepes nagyságú, általában túlnyomórészt fekete, gyakran kékes, bronzos vagy zöldes árnyalatú zengőlegyek. Arcuk jellegzetes, sokszor erősen előrenyúlók, a fajok egy részénél fontos határozó bélyeg.

Lárvaik fitofágok, növények szöveteiben élnek, levelekben aknázók is akadnak közöttük. Népes nem, a Palearktikumból mintegy 300 fajukat írták le, de folyamatosan kerülnek elő újabbak. Magyarországról jelenleg 55 fajt tartunk nyilván, azonban még legalább további 10–15 faj kimutatására számíthatunk. A nem számos tagja nehezen determinálható.

Lindner: „*Die Fliegen der palaarktischen Region*” sorozat 31. kötetében SACK (1928–1932) a szem és az arc szőrei, valamint a pajzsocska peremsörtéi alapján, praktikus megfontolásból négy csoportba osztotta a *Cheilosia* fajokat. A hazai fajok határozókulcsának összeállításában is e módszer követése látszik célszerűnek. Emiatt előfordul, hogy néhány faj himjei és/vagy a nőtényei más csoportban találhatóak meg.

Egyelőre viszonylag kevés *Cheilosia* fajnak sikerült jellemző magyar nevet adni.

A csoportok határozója

- 1 (2) Szemük csupasz: **A-csoport** (*A Cheilosia flavipes* és a *Cheilosia mutabilis* egyes példányainak szemén nagyon ritka rövid szőr lehet).
 2 (1) Szemük szőrös.
 3 (4) Arcuk szőrös: **B-csoport** – 41. old.
 4 (3) Arcuk csupasz.
 5 (6) Pajzsocskájuk hátulsó peremén nincsenek erősebb fekete sörték: **C-csoport** – 42. old.
 6 (5) Pajzsocskájuk hátulsó peremén erősebb sörték állnak: **D-csoport** – 45. old.

A-csoport: Szemük csupasz

- 1 (24) Szemük a homlokon érintkezik. Hímek.
 2 (13) Lábaik egyszínű feketék.
 3 (10) Hátuk viszonylag ritkán és finoman pontozott.
 4 (5) Csápjának 3. (részben 2.) ízei fénylő sárgák, felső-elülső peremük csúcsos. 6,5–11 mm. – Érczöld bronzlégy
insignis Loew, 1857 ♂
 5 (4) Csápjuk 3. ízei nem sárgák, felső-elülső peremük nem csúcsos.
 6 (7) Hátának szőrei feketék vagy legalább túlnyomórészt feketék. 5–9 mm. – Feketeszőrű bronzlégy
antiqua (Meigen, 1822) ♂
 7 (6) Hátuk szőrei nem feketék.
 8 (9) Hátának szőrei a hátulsó perem kivételével egyforma hosszúak. Arca sűrű. 6–8 mm.
pubera (Zetterstedt, 1838) ♂
 9 (8) Hátának és pajzsocskájának szőrei nem egyforma hosszúak. Arca fényes. 7–8 mm.
sahlbergi (Becker, 1894) ♂
 10 (3) Hátuk sűrűn és durvábban pontozott, a pontok jóval nagyobbak.
 11 (12) Arcdudora élesen előrenyúlók, a felső pereme megközelítőleg derékszögű. 5–8 mm.
vicina (Zetterstedt, 1849) ♂
 12 (16) Arcdudora kevésbé élesen előrenyúló, a felső pereme inkább enyhén lefelé lejt. 5–9 mm. – Fekete bronzlégy
nigripes (Meigen, 1822) ♂
 13 (2) Lábaik nem teljesen feketék, lábszáraik tövi része és csúcsa kisebb-nagyobb mértékben barna vagy sárgászöld.

- 14 (19) Csápsörtéjük szőrei viszonylag hosszúak.
 15 (16) *Arcudora keskeny*. 6–9 mm. – Ritka gomba-bronzlégy
longula (Zetterstedt, 1838) ♂
- 16 (15) *Arcudoruk* széles, rendszerint csaknem az egész arcot elfoglalja.
 17 (18) Csápjának 3. ízei nagyok, kerekék, fényes, vörössárgák. 7–10 mm. – Vöröscsápú gomba-bronzlégy
soror (Zetterstedt, 1843) ♂
- 18 (17) Csápjának 3. ízei kisebbek, hosszúkásak, sötét sárgásbarnák vagy feketék. 7–10 mm. – Gyakori gomba-bronzlégy
scutellata (Fallén, 1817) ♂
- 19 (14) Csápsörtéjük csupasz vagy majdnem csupasz.
 20 (21) Pajzsockájának hátulsó peremén nincsenek hosszú fekete sörteszőrök. Széles szemszegélyén főleg felül feltűnően hosszú fehér szőrök állnak. 8–10 mm (*Cheilosia latifacies* Loew, 1857). – Szélesarcú bronzlégy (41. ábra).
laticornis Rondani, 1857 ♂
- 21 (20) Pajzsockájuk hátulsó peremén hosszú fekete sörteszőrök is állnak. Szemszegélyükön a szőrök rövidek.
 22 (23) Csápjának 3. ízei fényes, vörössárgák. Szárnya nem foltos. 5–8 mm. – Turbolya bronzlégy
pagana (Meigen, 1822) ♂
- 23 (22) Csápjának 3. ízei kicsik, barnák vagy barnásfeketék. Szárnya feltűnően foltos. 6–11 mm. – Foltoszárnnyú bronzlégy
caerulescens (Meigen, 1822) ♂
- 24 (1) Szemüket a homlok elválasztja. Nöstények.
 25 (36) Lábaik teljesen feketék.
 26 (33) Hátuk finoman pontozott. Testük erősen bronzos árnyalatú.
 27 (28) Csápa narancssárga, nagy, felső-elülső pereme csúcsos
insignis Loew, 1857 ♀
- 28 (27) Csápjuk nem, vagy nem teljesen sárga.
 29 (30) Középmell-oldala és mellkarja részben vagy egészben fénylő.
antiqua (Meigen, 1822) ♀
- 30 (29) Középmell-oldaluk szürkén hamvas, nem fénylő.
 31 (32) Háta fényes, szőrei felálló hosszú sárgák, sárgásvörösek és hosszabb feketék.
sahlbergi (Becker, 1894) ♀

40. ábra: *Cheilosia albitarsis* – *ranunculi* ♀41. ábra: *Cheilosia laticornis* ♀

- 32 (31) Háta kissé hamvas, sárga felálló szőrei rövidek.
pubera (Zetterstedt, 1838) ♀
- 33 (26) Hátuk durván pontozott. Testük mélyfekete.
- 34 (35) Arcdudorának felső oldala általában lejtős. Szárnya többé-kevésbé erősen elsötétedett, főleg a tövi része fekete, de néha világosabb is lehet.
nigripes (Meigen, 1822) ♀
- 35 (34) Arcdudorának felső oldala többnyire vízszintes vagy felfelé irányul. Szárnya áttetsző vagy kissé barnás [*Cheilosia nasutula* (Becker, 1894)].
vicina (Zetterstedt, 1849) ♀
- 36 (25) Lábaik nem teljesen feketék.
- 37 (38) Elülső lábfejeik középső ízei sárgásfehérek. Az ide tartozó két faj nőtényét egyelőre nem sikerült elkülöníteni. (40. ábra).
albitarsis (Meigen, 1822) ♀
ranunculi Doczkal, 2000 ♀
- 38 (37) Elülső lábfejeik középső ízei nem sárgásfehérek.
- 39 (46) Csápsörtéjük szőrös.
- 40 (43) Arcdudoruk széles, nagyjából a szemükig terjed.
- 41 (42) Csápjának 3. ízei nagyok, fényes vörössárgák [*Cheilosia rufipes* (Preyssler, 1793)]. (42. ábra).
soror (Zetterstedt, 1943) ♀
- 42 (41) Csápjának 3. íze kisebbek, barnásak. Hátán a pontok aprók.
scutellata (Fallén, 1817) ♀
- 43 (40) Arcdudoruk keskeny, csak az arc középső részét foglalja el.
- 44 (45) Pajzsocskájának hátulsó része sárga.
longula (Zetterstedt, 1838) ♀
- 45 (44) Pajzsocskája fekete.
mutabilis (Fallén, 1817) ♀
- 46 (39) Csápsörtéje csupasz vagy majdnem csupasz.
- 47 (48) Lábai vörössárgák, pajzsocskája hátulsó peremén nincsenek erősebb fekete szőrök.
flavipes (Panzer, 1798) ♀
- 48 (47) Combjaik nagyrészt feketék.
- 49 (50) Szemszegélyén a fehér szőrök feltűnően hosszúak (*Cheilosia latifacies* Loew, 1857).
laticornis Rondani, 1857 ♀
- 50 (49) Szemszegélyük szőrei rövidebbek.
- 51 (52) Szármát feltűnő foltok díszítik.
caerulescens (Meigen, 1822) ♀
- 52 (51) Szármák nem foltos.
- 53 (56) Arcuk oldala szőrös.
- 54 (55) Arcán néhány szál nagyon rövid szőr található. Szemszegélye széles, a szőrei rövidek (*Cheilosia intonsa* Loew, 1857).
latifrons (Zetterstedt, 1843) ♀
- 55 (54) Arcán több és hosszabb szőr található. Szemszegélye keskenyebb, a szőrei hosszabbak.
hypena (Becker, 1894) ♀
- 56 (53) Arcuk oldala nem szőrös.
- 57 (58) Csápjának 3. íze rendszerint feltűnően nagy, fényes vörössárga.
pagana (Meigen, 1822) ♀
- 58 (57) Csápjának 3. íze kisebb, kevésbé fényes.
brachysoma Egger, 1860 ♀

42. ábra: *Cheilosia soror* ♀43. ábra: *Cheilosia variabilis* ♀**B-csoport:** Szemük szőrös, arcuk szőrös

- 1 (18) Szemük a homlokon érintkezik. Hímek.
 2 (15) Pajzsocskájuk hátulsó peremén sörteszerű fekete szőrök állnak.
 3 (6) Lábaik teljesen feketék.
 4 (5) Csápsörtéje hosszú és szőrös. Szemén a szőrök rövidebbek. 9–12 mm. – Közönséges bronzlégy (43. ábra).
variabilis (Panzer, 1798) ♂
- 5 (4) Csápsörtéje rövid, többnyire csupasz. Szemének szőrei hosszabbak.
melanopa (Zetterstedt, 1843) ♂
- 6 (3) Lábaik nem teljesen feketék, lábszáraik részben sárgásbarnák.
 7 (8) Homloka és arca feltűnően széles. Arclécének szőrei nagyon hosszúak. 7–8 mm. – Mecseki bronzlégy
hypena (Becker, 1894) ♂
- 8 (7) Homlokuk és arcuk kevésbé széles. Arclécükön nincsenek hosszú szőrök.
 9 (12) Homlokuk kevésbé előreálló. Csápjuk 3. ízei többnyire feketék.
 10 (11) Pajzsocskája hátulsó peremén a fekete sörteszőrök általában rövidek. 9–10 mm.
lasiopa Kowarz, 1885 ♂
- 11 (10) Pajzsocskája hátulsó peremén a fekete sörteszőrök általában hosszabbak a pajzsocskánál. A két faj elkülönítése néha bizonytalan. 8–10 mm. – Aszatszár bronzlégy
vulpina (Meigen, 1822) ♂
- 12 (9) Homlokuk erősebben előreálló. Csápjuk 3. ízei legalább részben vöröses, sárgásbarnák. Szőreik nem feketék.
 13 (14) Arcudora viszonylag lapos. Csápsörtéje jól érzékelhetően szőrös. 7–9 mm.
barbata Loew, 1857 ♂
- 14 (13) Arcudora erősebben kiemelkedik. Csápsörtéje majdnem csupasz. 8–9 mm.
frontalis Loew, 1857 ♂
- 15 (2) Pajzsocskájuk hátulsó peremén nincsenek fekete sörteszőrök.
 16 (17) Potrohát rövid barnás szőrök fedik. Szemszegélye feltűnően széles (*Cheilosia intonsa*, Loew, 1857). 7–8 mm. – Széles-szemszegélyű bronzlégy
latifrons (Zetterstedt, 1843) ♂
- 17 (16) Potrohának tövén a szőrök fehérek, közepén és a csúcsi részén általában vörösek. 9–11 mm. – Tarkaszőrű bronzlégy
illustrata (Harris, 1780) ♂

- 18 (1) Szemük nem érintkezik a homlokon. Nöstények.
 19 (30) Pajzsocskájuk hátulsó peremén hosszú fekete sörteszerű szőrök állnak.
 20 (27) Csápjuk 3. ize fekete.
 21 (22) Lábai feketék. Potrohának középső sávjában a lesimuló szőrök nagyrészt feketék.
variabilis (Panzer, 1798) ♀
- 22 (21) Lábszáraik tövi része és részben csúcsa sárga vagy sárgásbarna.
 23 (24) Hátának rövidebb barnás szőrei között hosszabb barna és fekete szőrök állnak.
melanopa (Zetterstedt, 1838) ♀
- 24 (23) Hátuk rásimuló szürkés szőrei között nincsenek hosszú feketék.
 25 (26) Pajzsocskája hátulsó peremének szőrei rövidebbek a pajzsocska hosszának felénél.
 (44. ábra).
lasiopa Kowarz, 1885 ♀
- 26 (25) Pajzsocskája hátulsó peremének szőrei meghaladják a pajzsocska hosszának felét.
ulpina (Meigen, 1822) ♀
- 27 (20) Csápjuk 3. izei többé-kevésbé vörössárgák vagy vörösbarnák.
 28 (29) Csápsörtéje csupasz vagy majdnem csupasz.
frontalis Loew, 1857 ♀
- 29 (28) Csápsörtéje jól láthatóan szőrös.
barbata Loew, 1857 ♀
- 30 (19) Pajzsocskájuk hátulsó peremén nincsenek fekete szőrök.
 31 (32) Potrohának szőrei rövidek barnásak, szemszegélye széles. Szeme csupasz.
latifrons (Zetterstedt, 1843) ♀
- 32 (31) Potrohászőrei hosszabbak, részben vörösbarnák. Szárnyának közepét sötét folt díszíti.
 (45. ábra).
illustrata (Harris, 1780) ♀

C-csoport:

Szemük szőrös. Arcuk csupasz. Pajzsocskájuk peremén nincsenek erősebb (fekete) sörték.

- 1 (30) Szemük a homlokon érintkezik. Hímek.
 2 (3) Csápjának 3. izei feketék vagy feketésbarnák. Arca erősen előrenyúlik. 11–12 mm. –
 Kecskefűz bronzlégý
grossa (Fallén, 1817) ♂
- 3 (2) Csápjuk sárga vagy sárgásvörös.
 4 (7) Szárnyuk kisebb-nagyobb mértékben foltos.

44. ábra: *Cheilosia lasiopa* ♀

45. ábra: *Cheilosia illustrata* ♂

46. ábra: *Cheilosia vulpina* ♀47. ábra: *Cheilosia chloris* ♀

- 5 (6) Szárnyának középső részén változó intenzitású barnás foltok vannak. 10–13 mm. – Hegyvidéki bronzlégy
pictipennis Egger, 1860 ♂
- 6 (5) Szárnyának középső részén a barnás foltok halványabbak. Csápjának 3. ízei kissé csúcsosak. 13–15 mm. – Fűz bronzlégy
subpictipennis Claussen, 1998 ♂
- 7 (4) Szárnyuk nem foltos.
- 8 (9) Csápjának 3. ízei világossárgák, kissé csúcsosak, nem lekerekítettek. 9–11 mm. – Vörhenyes bronzlégy
chrysocoma (Meigen, 1822) ♂
- 9 (8) Csápjuk 3. ízei kerekerek vagy oválisak, nem csúcsosak.
- 10 (17) Lábszáraikon nincs sötétebb gyűrű.
- 11 (12) Combjainak csúcsa nagyobb területen barnászörős. A fekete és a barnászörős szín határa nem éles. 10–12 mm. – Barnacombú bronzlégy
flavipes (Panzer, 1798) ♂
- 12 (11) Combjaik csúcsa csak keskenyen barnás. A fekete és a barna színű terület határa éles.
- 13 (14) Hátsó combjainak alsó peremén az apró tüskeszerű szőrök sárgák vagy fehérek.
brunnipennis Becker, 1894 ♂
- 14 (13) Hátsó combjaik alsó peremén az apró tüskeszerű szőrök feketék.
- 15 (16) Hátsó combjainak alsó peremén a tüskeszerű fekete szőrök rövidek. 8–11 mm. – Aszat bronzlégy
albipila Meigen, 1838 ♂
- 16 (15) Hátsó combjainak alsó peremén a rövid tüskeszerű fekete szőrök között lényegesen hosszabbak is vannak. – Koratavaszi bronzlégy
orthotricha Vujić & Claussen, 1994 ♂
- 17 (10) Lábszáraikon barna vagy feketésbarna gyűrű található.
- 18 (25) Csápsörtéjük csupasz vagy majdnem csupasz.
- 19 (20) Szárnya barnás. 7 mm. – Barnaszárnyú bronzlégy
nebulosa Verrall, 1871 ♂
- 20 (19) Szárnyuk nem feltűnően barnás.
- 21 (22) Szemének szőrei rövidek, viszonylag ritkák, többnyire szürkék. 6–7 mm.
brachysoma Egger, 1860 ♂
- 22 (21) Szemük szőrei hosszúak és sűrűk, feketésbarnák. Nagyobb fajok.
- 23 (24) Csápsörtéjének a töve sötét, feketés. 10–12 mm.
bracusi Vujić & Claussen, 1994 ♂

48. ábra: *Cheilosia grossa* ♀49. ábra: *Cheilosia chrysocoma* ♀

- 24 (23) Csápsörtéjének a töve világos, sárgásbarna. 8–11 mm. – Acsalapu-bronzlégy
chloris (Meigen, 1822) ♂
- 25 (18) Csápsörtéjük szőrös, a szőrök gyakran nagyon rövidek.
- 26 (27) Kisebb faj: 11–12 mm. Arcdudora kevésbé nyúlik előre, nagyrészt szürkén hamvas.
griseifacies Vujić & Claussen, 1995 ♂
- 27 (26) Nagyobb fajok: 13–15 mm. Arcdudoruk erősebben előrenyúlik, többnyire fényesebb.
- 28 (29) Csápsörtéjének szőrei olyan hosszúak, mint a sörte tövének átmérője. 12–15 mm. –
Martilapu-bronzlégy
canicularis (Panzer, 1801) ♂
- 29 (28) Csápsörtéjének szőrei fele hosszúak, a csápsörte tövének átmérőjénél. 12–15 mm.
himantopus (Panzer, 1798) ♂
- 30 (1) Szemük nem érintkezik a homlokon. Nöstények.
- 31 (32) Combjai sárgásbarnák.
albipila Meigen, 1838 ♀
- 32 (31) Combjaik túlnyomórészt feketék.
- 33 (34) Csápjának 3. ízei feketék vagy feketésbarnák. Lábfejei feketék. (48. ábra).
grossa (Fallén, 1817) ♀
- 34 (33) Csápjuk 3. ízei sárgák, vörösesek vagy barnássárgák.
- 35 (36) Csápjá 3. ízeinek csúcsa jól érzékelhető szöveget alkot. Hátának és potrohának szőrei
hosszúak, sűrűk, fényes vörössárgák. (49. ábra).
chrysocoma (Meigen, 1822) ♀
- 36 (35) Csápjuk 3. ízeinek csúcsa többnyire lekerekített, nem alkot feltűnő szöveget.
- 37 (40) Szárnyuk közepe többé-kevésbé jól érzékelhetően foltos, szemük szőrei hosszúak.
- 38 (39) Szárnyának foltjai élénkebbek.
pictipennis Egger, 1860 ♀
- 39 (38) Szárnyának foltjai halványabbak.
subpictipennis Claussen, 1998 ♀
- 40 (37) Szárnyuk közepe nem foltos.
- 41 (50) Csápsörtéjük csupasz, vagy majdnem csupasz, arcuk nagyjából fényes.
- 42 (47) Lábszáraik teljesen sárgák.
- 43 (44) Homloka széles, közel szem szélességű.
nebulosa Verrall, 1871 ♀
- 44 (43) Homlokuk keskenyebb.
- 45 (46) Csápjának 3. ízei oválisak, felső peremük rendszerint sötétebb.
brunnipennis Becker, 1894 ♀

50. ábra: *Cheilosia himantopus* ♂51. ábra: *Cheilosia orthotricha* ♀

46 (45) Csápjának 3. ízei kör alakúak. (51. ábra).

orthotricha Vujić & Claussen, 1994 ♀

47 (42) Lábszáraitak barna gyűrű díszíti.

48 (49) Potroha hosszabb, 3. hátlemeze kb. kétszer szélesebb a hosszánál.

bracusi Vujić & Claussen, 1994 ♀

49 (48) Potroha rövidebb, 3. hátlemeze kb. háromszor szélesebb a hosszánál.

chloris (Meigen, 1822) ♀

50 (41) Csápsörtéjük szőrös, arcuk túlnyomórészt szürkén hamvas.

51 (52) Kisebb faj: 11–12 mm. Arca kevésbé nyúlik előre, nagyrészt hamvas. Lábfejeinek legalább az utolsó ízei sötétek (barnák vagy feketék).

griseifacies Vujić & Claussen, 1995 ♀

52 (51) Nagyobb fajok: 13–15 mm. Arcuk erősebben előrenyúlik, rendszerint többé-kevésbé fényes. Lábfejeik teljes egészében sárgák.

53 (54) Csápsörtéjének szőrei legalább olyan hosszúak, mint a csápsörte tövének átmérője.

canicularis (Panzer, 1801) ♀

54 (53) Csápsörtéjének szőrei legfeljebb fele olyan hosszúak, mint a sörte tövének átmérője. (50. ábra).

himantopus Panzer, 1798 ♀

D-csoport:

Szemük szőrös. Arcuk csupasz. Pajzsocskájuk hátulsó peremén erősebb sörték állnak.

1 (48) Szemük a homlokon érintkezik. Hímek.

2 (7) Lábaik egyszínű feketék.

3 (4) Szárnya alaprészében az erek sötétbarnák [lásd a 17 (18) és 29 (30) pont alatt is]. 9–10 mm.

carbonaria Egger, 1860 ♂

4 (3) Szárnyuk tövi részében az erek sárgák, fényesek. Testük kékes tónusú.

5 (6) Kisebb faj: 6–7 mm. Csápja 3. ízei főleg feketésbarnák. – Feketelábú bronzlégy

impressa Loew, 1840 ♂

6 (5) Nagyobb faj: 8–9 mm. Csápjának 3. ízei túlnyomórészt sárgásvörösek vagy barnásvörösek. – Sárgásvörös-csápú bronzlégy

schnabli (Becker, 1894) ♂

7 (2) Lábaik nem teljesen feketék. Legalább térdük kissé barnás.

- 8 (11) Elülső lábfejeik középső ízei fehérek vagy sárgásfehérek.
 9 (10) 2. hátlemezőnek elülső sarkain több-kevesebb fekete szőr áll. 7,5–9 mm. – Fehér-lábfejű bronzlégycsiga
albitarsis (Meigen, 1822) ♂
- 10 (9) 2. hátlemezőnek elülső sarkain a szőrök fehérek. 7,5–9 mm. – Boglárka bronzlégycsiga
ranunculi Doczkal, 2000 ♂
- 11 (8) Elülső lábfejeik középső ízei nem fehérek.
 12 (19) Lábszáraik főleg töve többé-kevésbé sárgásbarna vagy vörösbarna.
 13 (16) 2–4. hátlemezőket szürkén hamvas folt díszíti.
 14 (15) Hátlemezőin, a szürkén hamvas foltok nagyjából négyszögletesek. 7–8 mm. – Medvehagyma bronzlégycsiga
fasciata Schiner & Egger, 1853 ♂
- 15 (14) Potroha hátlemezőin a hamvas szürke foltok többnyire kör alakúak. 6,5–7 mm. – Varjúháj bronzlégycsiga
semifasciata Becker, 1894 ♂
- 16 (13) Potrohuk hátlemezőin nincsenek hamvas szürke foltok.
 17 (18) Szemének szőrei hosszúak és feketék vagy vörösbarnák. Lásd a 3 (4) és 29 (30) pont alatt is. 9–10 mm.
carbonaria Egger, 1860 ♂
- 18 (17) Szemének szőrei fehérek. Lásd a 37 (38) pont alatt is 7,5–9 mm.
area Dufour, 1848 ♂
- 19 (12) Lábszáraik tövi része és csúcsa sárga vagy sárgásbarna.
 20 (31) Szemük felső részében a szőrök sötétek, feketék vagy feketésbarnák.
 21 (22) Szárnyuk R_{2+3} és R_{4+5} erek közös szakaszán néhány apró, tüskeszerű szőr áll. 9–11 mm.
melanura Becker, 1894 ♂
- 22 (21) Szárnyuk R_{2+3} és R_{4+5} erek közös szakaszán nincsenek apró tüskeszerű szőrök.
 23 (26) Elülső lábfejeik ízei nagyrészt sárgásvörösek.
 24 (25) Arcdudora szemölcszerű, a szájperemtől élesen elválik. 7–10 mm
lenis Becker, 1894 ♂
- 25 (24) Arca erősen lejtős, ék-alakúan előre nyúlik. 6–10 mm. – Gólyahír bronzlégycsiga
lenta (Becker, 1894) ♂
- 26 (23) 1. lábfejeik ízei nem sárgásvörösek.
 27 (28) Háta fekete, acélkék árnyalatú. Csápjának 3. ízei vörösesbarnák. Szárnya rövid. 7–8 mm. – Bogáncs bronzlégycsiga (52. ábra).
cynocephala Loew, 1840 ♂
- 28 (27) Hátuk tiszta fekete vagy zöldes árnyalatú. Szárnyuk (főleg *carbonaria*) hosszabbak.
 29 (30) Nagyobb faj. 3. lábszárainak tövi része sötétebb vagy világosabb barna. Lásd 3 (4) és 17 (18) pont alatt is. 9–10 mm.
carbonaria Egger, 1860 ♂
- 30 (29) Kisebb faj. 3. lábszárainak tövi része sárga. 5–7 mm. – Bakszakáll bronzlégycsiga
vernalis (Fallén, 1817) ♂
- 31 (20) Szemük felső részében a szőrök világosak.
 32 (39) Csápjuk 3. ízei feketék vagy feketésbarnák.
 33 (34) Csápjának 3. ízei kissé megnyúlt oválisak. 5–8 mm. – Bogáncsgyökér bronzlégycsiga
mutabilis (Fallén, 1817) ♂
- 34 (33) Csápjuk 3. ízei kerekdedek vagy négyszögletesek.
 35 (36) Hátát és pajzocskáját egyforma hosszú világos és fekete szőrök borítják. Csápjának 3. ízei feketék, többé-kevésbé négyszögletesek. 9–11 mm. – Nagy bronzlégycsiga
gigantea (Zetterstedt, 1838) ♂

52. ábra: *Cheilosia cynocephala* ♀

- 36 (35) Hátuk és pajzsockájuk hátulsó részén rövid és hosszú szőrök vegyesen találhatóak.
 37 (38) Hátának pontozása durvább, szőrei túlnyomórészt sárgásbarnák, sárgásszürkék. Lásd a 18 (17) pont alatt is.
aerea Dufour, 1848 ♂
 38 (37) Hátának pontozása finomabb, szőrei sárgásbarnák vagy barnásak és feketék vegyesen, csak ritkán lehetnek egyszínű feketék. Lásd a 44 (43) pont alatt is. – Mezeiaszat bronzlégy
proxima (Zetterstedt, 1843) ♂
 39 (32) Csápjuk 3. ízei legalább részben vörösesbarnák vagy vörössárgák.
praeox (Zetterstedt, 1843) ♂
 40 (41) Csápjának 3. ízei megnyúlt oválisak, sárgásbarnák. 6–7 mm.
 41 (40) Csápjuk 3. ízei kerek.
 42 (45) Hátulsó lábszáraikon széles fekete gyűrű van.
 43 (44) Arcdudora széles és lapos, hátán és pajzsockáján a szőrök egyforma hosszúak, sárgásszürkék. 6–8 mm. – Görvélyfű bronzlégy
velutina Loew, 1841 ♂
 44 (43) Arcdudora erősen előrenyúl, orr alakú. Pajzsockájának szőrei rövidek és kétszer hosszabbak. Lásd a 38 (37) pont alatt is.
proxima (Zetterstedt, 1843) ♂
 45 (42) Hátulsó lábszáraik sárgák vagy csak keskeny fekete gyűrű van rajtuk.
 46 (47) Hátulsó lábszáraik keskeny, de jól érzékelhető gyűrű látható. 9–9,5 mm. – Aggófü bronzlégy
bergenstammi Becker, 1894 ♂
 47 (46) Hátulsó lábszáraik nincsenek vagy csak alig érzékelhető fekete gyűrű látható. 8–9,5 mm. – Bogánecsvirág bronzlégy
fraterna (Meigen, 1830) ♂
 48 (1) Szemük nem érintkezik a homlokon. Nöstények.
 49 (54) Szárnyuk töve sárga (a szárny többi része nem sárga).
 50 (51) Lábai feketék. Csápjának 3. ízei kisebbek, barnásfeketék.
impressa Loew, 1840 ♀
 51 (50) Lábaik nem teljesen feketék.
 52 (53) Nagyobb. Csápjának 3. ízei nagyok, sárgászörösek.
schnabli (Becker, 1894) ♀
 53 (52) Kisebb, csápjája is kisebb, fekete.
semifasciata Becker, 1894 ♀
 54 (49) Szárnyuk töve nem sárga vagy az egész szárnyuk sárgás, esetleg színtelen.
 55 (56) Potroha hátlemezeit 1–1 pár (néha összefüggő) szürkén hamvas folt díszíti.
fasciata Schiner & Egger, 1853 ♀
 56 (55) Potrohuk hátlemezein nincsenek szürkén hamvas foltok.
 57 (68) Lábfejeik feketék, feketésbarnák vagy csak a középső lábfejük 1. íze vörössárga.
 58 (59) Csápjának 3. ízei feketék vagy feketésbarnák, többé-kevésbé négyszögletesek.
gigantea (Zetterstedt, 1838) ♀
 59 (58) Csápjuk 3. ízei (legalább részben) sárgászörösek vagy barnászörösek.
 60 (61) Tora és potroha jellegzetes acélkék árnyalatú. Szárnyának csúcsa sötétebb barna.
cynocephala Loew, 1840 ♀

- 61 (60) Toruk és potrohuk zöldes (bronzos) árnyalatú, szárnyuk áttetsző vagy sárgás.
 62 (63) Szárnya r_{2+3} és r_{4+5} ereket közös szakszán néhány kicsi tüskeszerű szőröcske áll.
melanura Becker, 1894 ♀
- 63 (62) Szárnya R_{2+3} és R_{4+r_5} ereket közös szakszán nem állnak apró tüskeszerű szőröcskék.
 64 (65) Hátán rövidebb és hosszabb fakószürke szőrök találhatóak.
lenis Becker, 1894 ♀
- 65 (64) Hátuk szőrei rövidek, egyformák. Pajzsocskájuk peremsörtéi erősebbek és hosszabbak.
 66 (67) Arca erősebben megnyúlt, ék alakú. Pajzsocskájának peremsörtéi rövidebbek és vékonyabbak.
lenta (Becker, 1894) ♀
- 67 (66) Arca kevésbé megnyúlt. Hátának szürke szőrei rövidebbek és inkább lesimulók.
proxima (Zetterstedt, 1843) ♀
- 68 (57) Lábfejeik világosabbak, többnyire nagyobb részben sárgák vagy sárgásbarnák.
 69 (76) Lábszáraikon (különösen a 3.-on) széles fekete gyűrű van.
 70 (69) Hátának pontozása durvább. Csápjának 3. ízei hosszúkásak, többnyire feketék.
aerea Dufour, 1848 ♀
- 71 (70) Hátuk pontozása finomabb. Csápjuk 3. ízei sárgák, vörössárgák vagy vörösbarnák.
 72 (73) Szemének felső részén a szőrök nagyobb részét szürkék és rövidek.
velutina Loew, 1840 ♀
- 73 (72) Szemük felső részén a szőrök sötétek. Arcuk erősen előrenyúló.
 74 (73) Nagyobb: 9–9,5 mm. Szemén a szőrök hosszabbak. Szárnya hosszú, élénk sötétbarna.
carbonaria Egger, 1860 ♀
- 75 (74) Kisebb: 5–7,5 mm. Szemének szőrei rövidebbek. Szárnya nem hosszabb az átlagosnál, halványabb sárgásbarna, jobban áttetsző.
vernalis (Fallén, 1817) ♀
- 76 (69) Lábszáraik sárgák, legfeljebb keskeny és halványabb sötétebb gyűrű lehet rajtuk.
 77 (78) Kisebb: 5–5,7 mm. Csápjának 3. ízei oválisak, másfélszer hosszabbak, mint szélesek.
praecox (Zetterstedt, 1843) ♀
- 78 (77) Nagyobbak, csápjuk 3. ízei kör alakúak.
 79 (80) Csápjának 3. ízei kisebbek. Hátának szőrei sárgásbarnák, vörösesek, lesimulók. 3. combjainak alsó peremén nincsenek apró, tüskeszerű fekete szőrök. Lábfejeinek utolsó két íze fekete. 8–9,5 mm.
fraterna (Meigen, 1830) ♀
- 80 (79) Csápjának 3. ízei nagyobbak. Hátának szőrei félig lesimulók. 3. combjainak alsó peremén apró, tüskeszerű fekete szőrök sorakoznak. Lábfejeinek utolsó íze feketék. 8–9 mm.
bergenstammi Becker, 1894 ♀

Chrysogaster Meigen, 1803

Smaragdlegyek

Kicsi, legfeljebb 8–9 mm-es, kékes, lilás vagy zöldes árnyalatú zengőlegyek. Csápjuk 3. ízei részben vagy teljesen sárgásak vagy vörösek, csak ritkán sötétek.

Lárvaik vízi növényekben fejlődnek. Imágóik többnyire vizes élőhelyeken fordulnak elő, de különösen a *Chrysogaster solstitialis* a vizektől távolabb, száraz biotópokban is rendszerint megtalálható. Leggyakrabban ernyős virágzatú növényeket látogatnak. Az 5 európai faj közül eddig 4-et gyűjtöttek Magyarországon, de az 5. előkerülésére is számítani lehet.

- 1 (4) Szárnyuk tövi része az erekkel együtt sárga. A hímek arca és szájereme kissé kiemelkedő.

53. ábra: *Chrysogaster solstitialis* ♂54. ábra: *Chrysogaster solstitialis* ♀

- 2 (3) Torának oldala az elülső csípők fölött hamvasszürke. Arca széles [*Chrysogaster chalybeata* (Meigen, 1822)]. 6–8 mm. – Sárgaszárnytövű smaragdlégy
cemiteriorum (Linnaeus, 1758)
- 3 (2) Torának oldala fénylő, az elülső csípők fölött sem hamvas. Arca keskeny, keskenyebb, mint a szeme előlről nézve. Kicsi, 5 mm. – Kis smaragdlégy
basalis Loew, 1857
- 4 (1) Szárnyuk és erezete nem sárga. A hímek arca és szájereme nem kiemelkedő.
- 5 (6) Arca előlről nézve keskeny, legfeljebb olyan széles, mint egyik szeme. A hím pajzsocskája majdnem csupasz, torának hátoldalán a szőrök nagyon rövidek. 7–8 mm. – Gyakori smaragdlégy (53–54. ábra).
solstitialis (Fallén, 1817)
- 6 (5) Arcuk előlről nézve kb. kétszer szélesebb egy szemnél. A hímek pajzsocskájának szőrei legalább a pajzsocska peremén hosszabbak.
- 7 (8) A hím hátának és pajzsocskájának szőrei hosszúak, feketék és felállók. Arcdudora hiányzik vagy csak nagyon gyengén kiemelkedő. A nőtény hátának szőrei rövidek és világosak, de jól kivehetők. 7–8 mm.
[**rondanii** (Maibach & Goeldlin de Tiefenau, 1995)]
- 8 (7) A hím hátának szőrei világosak, félig felállók. Arcdudora jobban kivehető. A nőtény hátának szőrei alig láthatók, pajzsocskája a hátulsó perem kivételével csupasz. 7–8 mm. – Zöld smaragdlégy
virescens Loew, 1854

Chrysotoxum Meigen, 1803

Öveslegyek

Közepes és közepesnél nagyobb, viszonylag gyengén szőrös zengőlegyek. Fekete alapon sárgán foltosak, redősszárnyú darazsak egyes képviselőire hasonlítanak.

Lárváikat rejtett életmódjuk miatt hézagosan ismerjük. Néhány faj lárváját odvas fák korhadékában és méhek fészkeiben találták. Feltételezhető, hogy többnyire afidofágok. Valószínűleg gyökerlevéltetvekkel és esetleg hangyalárvákkal is táplálkoznak. A Palearktikumból nyilvántartott fajok száma mintegy 70, többségük Ázsiában él. Az európaiak száma 15 körül van, Magyarországon eddig 11 fajt gyűjtöttek.

- 1 (8) Csápjuk 3. ízei egyenlők az 1–2. iz együttes hosszával vagy meghaladják azt.
- 2 (3) Potroha majdnem csupasz, 4. középén elszakított, ív alakban görbült sárga keresztsáv díszíti. 10–14 mm. – Déli öveslégy
intermedium Meigen, 1822

- 3 (2) Potrohukat különböző hosszúságú szőrök borítják.
- 4 (5) Potroha viszonylag lapos. Csápjának 3. ízei kb. egyenlők az 1–2. íz együttes hosszával. A hím ivarszerve feltűnően nagy és aszimmetrikus. 12–15 mm. – Gyakori öveslégy (56. ábra).
- cautum** (Harris, 1776)
- 5 (4) Potrohuk többé-kevésbé domború. Csápjuk 3. ízeinek hossza jól érzékelhetően meghaladja az 1–2. íz együttes hosszát. Ivarszervük kicsi és szimmetrikus felépítésű.
- 6 (7) Potroha rövid, feltűnően domború. Kisebb faj. 8–12 mm. – Rövidpotrohú öveslégy
- fasciatum** (Müller, 1764)
- 7 (6) Potroha hosszúkás. Nagyobb faj. 13–17 mm. – Nagy öveslégy
- fasciolatum** (De Geer, 1776)
- 8 (1) Csápjuk 3. ízei rövidebbek az 1–2. íz együttes hosszánál.
- 9 (10) Potrohának csak a 2–4. hátlemezen található széles, csaknem összefüggő sárga sáv. 9–13 mm. – Kétpántos öveslégy (55. ábra).
- bicinctum** (Linnaeus, 1758)
- 10 (9) Potrohukat 4, közel azonos szélességű sárga sáv díszíti.
- 11 (16) Potrohuk sárga sávjai nem terjednek a hátlemezek oldalpereméig.
- 12 (13) Potroha hosszú, keskeny, oldalai csaknem párhuzamosak. 9–12 mm. – Karcusú öveslégy (58. ábra).
- lineare** (Zetterstedt, 1819)
- 13 (12) Potrohuk szélesebb, ovális.
- 14 (15) 1–2. pár combjai sárgák. Mellkaráján sárga folt található. 11–15 mm. – Közönséges öveslégy
- arcuatum** (Linnaeus, 1758)
- 15 (14) 1–2. pár combjainak alaprésze fekete. Mellkaráján nincs sárga folt. 10–14 mm. – Tavaszi öveslégy (59. ábra).
- vernale** Loew, 1841
- 16 (11) Potrohuk sárga sávjai elérik a hátlemezek peremét.
- 17 (18) 2. hátlemezen a sárga sáv elülső oldala majdnem párhuzamos a lemez peremével, csak a vége felé hajlik fokozatosan hátra. 10–13 mm. – Verralli öveslégy (60. ábra).
- verralli** Collin, 1940
- 18 (17) 2. hátlemezükhöz a sárga sáv elülső oldala nem párhuzamos a lemez peremével, fokozatosan hajlik hátra.

55. ábra: *Chrysotoxum bicinctum* ♀56. ábra: *Chrysotoxum cautum* ♂

57. ábra: *Chrysotoxum elegans* ♂58. ábra: *Chrysotoxum lineare* ♀59. ábra: *Chrysotoxum vernale* ♀60. ábra: *Chrysotoxum verralli* ♀

19 (20) 4–5. hátlemezeének oldalán (gyakran a 3.-on is) a fekete sáv megszakad. 10–14 mm. – Nyolcfoltos öveslégy

octomaculatum Curtis, 1837

20 (19) 3–4. hátlemezeének oldalán a fekete sáv nem megszakított. 10–13 mm. – Hegyvidéki öveslégy (57. ábra).

elegans Loew, 1841

Criorhina Meigen, 1822

Szőrméslegyek

Közepes és közepesnél nagyobb, dúsan szőrös zengőlegyek. Méhekre és poszméhekre hasonlítanak. A hímek szeme nem teljesen érintkezik a homlokon. Arcuk megnyúlt, a homlok alatt erősen bemélyedt. Arcdudoruk viszonylag fejlett. Egyes fajok hímjeinek hátulsó combjai feltűnően vastagok és erősen görbültek.

Fejlődésüket kevésbé ismerjük. Lárvájukat elhalt fában, korhadékban találták. Valószínűleg szaprofágok, illetve sziloszaprofágok. A Palearktikumból leírt mintegy 20 faj többsége Ázsiában él. A 4 európai faj közül 3 Magyarországon is előfordul.

1 (2) A hím hátulsó combjai nem feltűnően vastagok. A nőtény arcán széles hosszanti fekete csík húzódik, mely általában szélesebb, mint a mellette lévő szürke sáv. Mindkét nem 1.

61. ábra: *Criorhina asilica* ♀62. ábra: *Criorhina ranunculi* ♂

potrohlemeze szürkén hamvas, a 2–4. szelvényen keskenyebb, közepén megszakított sötéte csík húzódik. 10–14 mm. – Méhalakú szörméslégy (61. ábra).

asilica (Fallén, 1816)

- 2 (1) A hímek hátulsó combjai vastagok. A nőstények arcának hosszanti fekete csíkja keskenyebb.
3 (4) Háta világosabb, szürke alapszínű, nagyobb része szürkén hamvas. Szőrei sárgás-szürkék, a szőrök a pajzsocskán és a hát vele érintkező részén néha, hosszabbak. 13–14 mm. – Karsú szörméslégy

pachymera (Egger, 1858)

- 4 (3) Háta fénytelen fekete, szőrei sűrűbbek, túlnyomórészt barnás-feketék. Pajzsocskájának szőrei hosszabbak és világosabbak, változó mértékben szürkék. 14–17 mm. – Nagy szörméslégy (62. ábra).

ranunculi (Panzer, 1804)

Dasysyrphus Enderlein, 1938

Erdeilegyek

Többnyire közepes nagyságú, 10 mm körüli zengőlegyek. Szemük szőrös. Néhány fajuk kissé darázsra emlékeztet. A korábbi irodalmakban a *Syrphus* nem fajaiként tárgyalták őket.

Túlnyomórészt erdők lakói. Ragadozó lárváik főleg fákon és cserjéken élő levéltetvekkel táplálkoznak, de különböző más rovarlárvákat (*Hymenoptera*, *Lepidoptera*) is megtámadnak. A Palearktikumból ismert mintegy 20 fajuk közül Magyarországon eddig 6-ot gyűjtöttek, de még továbbiak is előkerülhetnek.

- 1 (2) Háta elülső felében két, többnyire jól látható szürkén hamvas csík húzódik. Potrohán 3 pár, néha főleg a 2–3. lemezen közepén érintkező vagy egybeolvadó sárga folt látható. 8–11 mm. – Csikoshátú erdeilegy

albostratus (Fallén, 1817)

- 2 (1) Hátuk elülső felében nincsenek jól látható szürkén hamvas hosszanti csíkok.
3 (4) 3. hátlemezőnek citromsárga, közepén kissé elkülönülő 2 sávja jelentősen szélesebb a többinél. A 2. hátlemező foltjai kicsik, hiányozhatnak is. 9–13 mm. – Szélespántú erdeilegy (63. ábra).

tricinctus (Fallén, 1817)

- 4 (3) 2–4. hátlemezők foltjai nagyjából egyforma szélesek.
5 (10) Csápjuk nagyobb részben sárga
6 (7) Arca sárga, csak kivételesen lehet rajta hosszanti fekete sáv. 10–13 mm. – Sárgaarcú erdeilegy

hilaris (Zetterstedt, 1843)

63. ábra: *Dasysyrphus tricinctus* ♀64. ábra: *Dasysyrphus venustus* ♂

- 7 (6) Arcukon mindig található hosszanti fekete sáv. Potrohuk sárga foltjai keskenyebbek.
- 8 (9) Potrohának sárga foltjai egyenesek, elülső oldaluk majdnem párhuzamos a hátlemez peremével [*Dasysyrphus arcuatus* (Fallén, 1817)]. 10–12 mm. – Gyakori erdeilég (64. ábra).
- venustus** (Meigen, 1822)
- 9 (8) Potrohának sárga foltjai sarlóalakban hajlítottak, a középső végük csepp formában kiszélesedett. Elülső oldaluk nem párhuzamos a szelvény peremével [*Dasysyrphus postclaviger* (Štys & Moucha, 1962)]. 8–11 mm. – Alpesi erdeilég
- friuliensis** (Van der Goot, 1960)
- 10 (5) Csápja fekete, legfeljebb a 3. íz elalul vörössárgák. Potroha fekete, 2–3. szelvényén sarló alakú sárga folt van, mely nem éri el a potroh oldalát. Arcát hosszanti fekete sáv tartkítja (*Dasysyrphus lunulatus* Meigen, 1822). 9–10 mm. – Holdfoltú erdeilég
- pinastris** (De Geer, 1776)

Didea Macquart, 1834 Lapospotrohúlegyek

Közepes vagy közepesnél kissé nagyobb, fekete, fémesen csillogó, gyéren szőrös zengőlegyek. Viszonylag lapos potrohukat sárga vagy zöldes foltok tartkítják. Fejük félgömb alakú, szélesebb a toruknál. Csápjuk majdnem olyan hosszú, mint a fejük. Szemük csupasz vagy csak finoman szőrös, a hímek szeme érintkezik a homlokon. Lábaik egyszerűek. Szárnyuk viszonylag széles, r_{4+5} erek mélyen bemélyed az R_5 sejtbe. Potrohuk hosszúkás ovális, szélesebb a toruknál, feltűnő pereme van.

Lárvaik levéltetvekkel táplálkoznak. Imágóik viráglátogatók. A Palearktikumból, egyúttal Európából, mindössze 3 fajukat ismerjük, ezek Magyarországon is előfordulnak.

- 1 (2) Billérjének a feje sárga. Arca is sárga, fekete szőrök nincsenek rajta. Pajzsocskáján a szőrök sárgák vagy feketék. Potroha fekete, a 2. hátlemezét két különálló sárga folt, a 3–4.-et széles, hátulsó peremén mélyen kivágott sárga sáv díszíti. A nőtény 5. hátlemezén is található sárga sáv. 10–13 mm. – Sárgafoltos lapospotrohúleg (65. ábra).
- fasciata** Macquart, 1834
- 2 (1) Billérjük feje fekete vagy feketésbarna.
- 3 (4) Potrohának világos foltjai zöldes színűek. Szárnyának r_{4+5} ere kevésbé hajlik be az R_5 sejtbe. Pajzsocskájának szőrei nagyobb részben feketék. A nőtény potrohának 5. hátlemezén nincsenek világos foltok. Nagyobb: 11–16 mm. – Zöldfoltos lapospotrohúleg

alneti (Fallén, 1817)

65. ábra: *Didea fasciata* ♂

4 (3) Potrohának világos foltjai sötétebb sárgák. Szárnyának r_{4+5} ere mélyebben behajlik az R_5 sejtbe. A szőrök pajzsockáján főleg sárgák. A nőtény potrohának 5. hátlemezen sárga foltok találhatók. Kisebb: 7–12 mm. – Kis lapospotrohúlég

intermedia Loew, 1854

Doros Meigen, 1803

Méhfészeklegyek

Közepesnél nagyobb, feltűnően sárgán foltos, gyéren szőrös, darazsakra emlékeztető zengőlegyek. Csápjuk rövid, arcuk nem nyúlt meg, arcdudoruk csak enyhén kiemelkedő.

Toruk kissé szögletes, pajzsockájuk egy elülső keskeny fekete csík kivételével sárga vagy barna. Potrohuk bunkóra emlékeztet, 2. szelvénye hosszú és erősen elkeskenyedik.

Életmódjukat alig ismerjük. Lárvaik valószínűleg méhek fészében levéltetvekkel táplálkoznak, de fák korhadékában is fejlődnek. A Palearktikumból ismert 2 fajuk közül 1 Magyarországon is előfordul.

– – A faj jellemzése megegyezik a nem jellemzésével [*Doros conopseus* (Fabricius, 1775)]. 12–14 mm. – Ritka méhfészeklég

profuges (Harris, [1780])

Epistrophe Walker, 1852

Rétizengőlegyek

Közepes vagy közepesnél kicsivel nagyobb, fekete alapon sárga foltokkal tarkított zengőlegyek. A *Syrphus* fajokhoz hasonlítanak, régebbi munkákban gyakran azokkal együtt szerepeltek. A korábbi határozókulcsok részben elavultak, de egyes fajok a jelenleg rendelkezésre álló forrásmunkák alapján is nehezen determinálhatók.

Lárvaiknak többsége afidofág, elsősorban levéltetvekkel táplálkozó hasznos szervezetek. Jellemző rájuk a hosszú, gyakran több hónapos nyári diapauza. A Palearktikumból ismert mintegy 20 fajból Magyarországon eddig 10-et gyűjtöttek, de további 1–2 faj előkerülésére még számítani lehet.

1 (4) 4. hátlemezüket sárga foltok tarkítják vagy teljesen feketék. 3. hátlemezükön foltok vagy sávok találhatóak.

2 (3) 4. hátlemezen keskeny sárga foltok találhatóak, 3. vagy 4. hátlemeze fekete. Ivari dimorfizmus jellemzi. 9–12 mm. – Változékonny rétizengőlég (67. ábra).

eligans (Harris [1780])

3 (2) 3–4. hátlemezt egymástól többnyire teljesen elválasztott, kissé szögletes sárga foltok díszítik. 2. hátlemezen foltjai keskenyebbek és rövidebbek. 5. hátlemezen foltjai kicsik vagy hiányoznak. 8–10 mm. – Májusi rétizengőlég (68. ábra)

euchroma (Kowarz, 1885)

4 (1) 3–4. hátlemezükön sárga sávok vannak.

5 (8) Csápjuk teljesen vagy túlnyomórészt fekete. Hátuk erősen hamvas. Homlokuk szőrei részben vagy teljesen sárgák. 1–2. combjaik hátulsó alsó oldalán a hosszú szőrök sárgák.

6 (7) Homloka a homlokpárna felett fekete, kb. 2/3-a feketén szőrös. Pajzsockájának szőrei feketék. Utómelle szőrös. Combjainak töve fekete. 3–4. hátlemezen sárga sávjai közepén nem kivágtak. A foltok teljes szélességükben eléri a potroh oldalát. A nőtény 5. hátlemezen fekete sáv húzódik. 10–14 mm. – Nagy rétizengőlég

grossulariae (Meigen, 1822)

66. ábra: *Epistrophe diaphana* ♂67. ábra: *Epistrophe eligans* ♂68. ábra: *Epistrophe euchroma* ♂69. ábra: *Epistrophe melanostoma* ♀

7 (6) Homloka a homlokpárna felett sárga, kb. a felén feketék (néha teljesen sárgák) a szőrök. Pajzsocskáján nem található fekete szőrök. Utómelle szörtelen. Lábai, a 3. lábfejeinek felső oldala kivételével nagyrészt sárgák. 3–4. hátlemezőnek sárga sávjai közepén mélyen kivágtak, a hátlemez oldalán erősen elkeskenyednek. Az 5. hátlemez általában sárga. 9–11 mm. – Sárgalábú rétizengőlégy (66. ábra).

diaphana (Zetterstedt, 1843)

8 (5) Csápjuk sárgászörös, felső része többé-kevésbé sötétebb. Bizonytalan esetekben pajzsocskájuk nem vagy csak gyengén hamvas, fénylő. Homlokuk szőrei feketék (ritkábban lehet közöttük néhány sárga).

9 (12) Szárnyuk 1. és/vagy 2. tösejtje részben csupasz, nem fedik mikroszkopikus szőröcskék.

10 (11) Háta hamvas, elülső részében két világos sáv látható. 5. hátlemeze többnyire sárga. Pajzsocskájának szőrei sárgák. A nőstény homloka hamvas. 11–13 mm. – Szélessávú rétizengőlégy

flava Doczkal & Schmid, 1994

11 (10) Hátának nagy része nem hamvas, hanem fényes. 5. hátlemezőn fekete csík húzódik. Pajzsocskájának szőrei nagyrészt feketék. A nőstény homloka a homlokpárna felett nem hamvas. 10–12 mm. – Ragyogó rétizengőlégy (70. ábra).

nitidicollis (Meigen, 1822)

12 (9) Szárnyuk mindkét tösejtjét mikroszkopikus szőröcskék borítják.

70. ábra: *Episyrphus nitidicollis* ♂

71. ábra: *Episyrphus balteatus* ♂

- 13 (14) Arca előlről nézve keskeny, legfeljebb fele olyan széles, mint magas. Szájpereme fekete vagy sárga. Szájnyílása nagy. A szájperem és a szem szegélye közötti távolság kicsi (kevesebb, mint 0,6 mm). 11–13,5 mm. – Keskenyarcú rétizengőlégy
obscuripes (Strobl, 1910)
- 14 (13) Arca előlről nézve több mint fele olyan széles, mint magas. Szájpereme sárga. Szájnyílása kicsi. A szájpereme és a szem szegélye közötti távolság nagyobb (több mint 0,6 mm). Homloka a homlokpárna fölött sárga. 10–12 mm. – Kis rétizengőlégy
ochrostoma (Zetterstedt, 1949)
- 15 (16) Homloka részben sárga. Szájnyílása részben vagy teljes egészében fekete (csak ritkán lehet teljesen sárga). Háta gyengén hamvas, többé-kevésbé fénylő. 2. hátlemezőnek foltja mindig távolabb áll a hátlemez peremétől. Elülső oldala domború. 10–12 mm. – Feketeszájú rétizengőlégy (69. ábra).
melanostoma (Zetterstedt, 1843)
- 16 (15) Homloka teljesen fekete. Arca szélesebb (hím: 0,51–0,52, nőstény: 0,48 mm). A nőstény homloka teljes egészében hamvas vagy csak egészen kis területen csupas. Csápsörtéjének színe azonos a 3. csápiz színével. A nőstény szájpereme túlnyomórészt vagy teljesen sárga. 3. combjainak elülső pereme fekete sörtécskékkal szegélyezett. 3. lábfejeinek 1. ízei felül teljesen vagy túlnyomórészt feketék. 3. lábcsőjain sok fekete szőr található. A szőrök potroha végén közepén feketék, az oldalakon sárgák. Kisebb faj. 10,5–11,5 mm. – Ritka rétizengőlégy
cryptica Doczkal & Schmid, 1994

Episyrphus Matsumura & Adachi, 1917

Ékfoltoslegyek

Közepes nagyságú zengőlegyek, melyek jellegzetessége, hogy középső hátlemezeik sárga sávjai két foltra bomlanak.

Lárvaik afidofágok, elsősorban levéltetvekkel táplálkoznak. A Palearktikumból mindössze 1 faj ismert, mely Magyarországon is honos. Leggyakoribb zengőlegeink közé tartozik, nőstényeinek egy része rendszeresen áttelel.

- – Homloka fekete, csápjja és arca vörössárga, arca szürkén hamvas, a szőrei feketék, szeme csupas. Háta fémesen fénylő, elülső felében 3 hosszanti szürke sáv húzódik, szőrei sárgák. Pajzsocskája sárga, a hosszú szőrei feketék. Lábai hosszúak és vékonyak, túlnyomórészt sárgák. Szárnya kissé barnás, szárnypikkelye és billérje sárga. 2. hátlemezőn 2 sárga folt van, a középső lemezeken a sárga sávok két részre osztottak.

Potrohának sárga foltjai nagyon változók. 9–12 mm. – Ékfoltos zengőlégy (71. ábra).
balteatus (De Geer, 1776)

Eriozona Schiner, 1860

Bundásszőrűlegyek

Közepesenél nagyobb, robusztus, poszméhekre emlékeztető, bundás szőrű zengőlegyek. Elsősorban magasabb hegyvidékeken élnek.

Életmódjukat kevésbé ismerjük. Lárvaik levéltetvekkel táplálkoznak, az imágók virágokat látogatnak. A Palearktikumból 1 fajukat tartják nyilván, mely Európának és ezen belül Magyarországnak is lakója.

- – Tarka bundásszőrű zengőlégy. A hím homloka barnás, a nőtényé szürkén hamvas, de a csáp fölött fényes fekete, a szőrei sárgák. Csápja fekete, arca nagyrészt sárga. Hátának elülső és hátulsó része sárgás, a közepe fekete, bundás szőrű. Pajzsocskája és szőrei sárgák. Potrohának bundás szőrei az 1–2. potrohlemezen fehérek, a 3.-on feketék, a 4–5.-en vörösek. Szárnyának közepétől az elülső pereméig terjedő sötétebb barnás folt húzódik. Lábai túlnyomórészt feketék. 12–16 mm. – Tarka bundásszőrűlégy

syrphoides (Fallén, 1817)

Eristalinus Rondani, 1845

Foltoszeműlegyek

Közepes vagy közepesenél kissé nagyobb zengőlegyek. Pajzsocskájuk fekete. Szemük foltos, csápsörtéjük csupasz.

Szaprofág lárvaik rothadó szerves anyagokban gazdag, iszapos vizekben fejlődnek. Magyarországon 2 fajuk fordul elő.

- 1 (2) A hím szeme nem érintkezik, foltjai nagyobb részben összeolvadnak. A nőtény szemének alsó része is szőrös. 2–3. hátlemezen halvány szürke folt látható. Kisebb: 7–11 mm. – Fekete foltoszeműlégy (73. ábra).
sepulchralis (Linnaeus, 1758)
- 2(1) A hím szeme érintkezik. Mindkét nem szemét különálló, felül sűrűbb, részben egybeolvadó, lefelé ritkább, túlnyomórészt szabályos kerek foltok díszítik. Potrohának hátoldala teljes egészében fényes. A nőtény szeme csak felül szőrös. Nagyobb: 10–12 mm. – Bronzos foltoszeműlégy (72. ábra).
aeneus (Scopoli, 1763)

72. ábra: *Eristalinus aeneus* ♀

73. ábra: *Eristalinus sepulchralis* ♂

Eristalis Latreille, 1804
Herelegyek

Közepes vagy közepesnél nagyobb, 9–14 mm-es zengőlegyek. Méhekre vagy poszméhekre emlékeztetnek. Szárnyuk R_1 sejtje zárt, r_{4+5} erük erősen hajlott.

Lárvaik („pocikféreg”) rothadó növényi törmelékekben, szerves anyagokban gazdag, iszapos vizekben, pöcegödörökben, néha faodvak vizében fejlődnek. Imágóik többnyire viráglátogatók. Magyarországon eddig 12-öt gyűjtöttek, de néhány további faj előkerülésére még számítani lehet.

- 1 (6) Hátuk és potrohuk szőrei bundaszerűek, poszméhekre emlékeztetnek.
- 2 (3) Pajzsocskája fehéres. 3. lábszárai elől és hátul sűrűn szőrösek. 12–15 mm.
[**oestracea** (Linnaeus, 1758)]
- 3 (2) Pajzsocskájuk sárga. A szőröcskék a 3. lábszáraikon nem feltűnően sűrűk.
- 4 (5) Csápsörtéjének szőrei hosszúak. 1–2. lábfejei részben sárgák. 11–14 mm. – Bundás herelég
- intricaria** (Linnaeus, 1758)
- 5 (4) Csápsörtéjének szőrei rövidek. 1. és 2. lábfejei feketék. 11–13 mm.
[**anthophorina** (Fallén, 1817)]
- 6 (1) Potrohuk szőrei viszonylag rövidek, nem bundaszerűek, méhekre emlékeztetnek.
- 7 (8) Csápja vörössárga. Lábai a combok kivételével vörössárgák. 10–13 mm.
[**cryptarum** (Fabricius, 1794)]
- 8 (7) Csápjuk fekete. 1–2. combjaik a csúcsuk kivételével feketék.
- 9 (10) Szemén sűrűbb szőrökből álló 2 hosszanti sáv húzódik. Csápsörtéje csupasz. 14–16 mm. – Közönséges herelég (74. ábra).
- tenax** (Linnaeus, 1758)
- 10 (9) Szemüket a szőrök egyenletesen borítják, nincsenek rajta sűrűbb szőrökből álló hosszanti sávok. Csápsörtéjük szőrös.
- 11 (12) Csápsörtéjének a szőrei rövidek. A hím szeme nem érintkezik teljesen. 8–11 mm. – Alföldi herelég
- abusiva** Collin, 1931
- 12 (11) Csápsörtéjük szőrei hosszabbak. A hímek szeme érintkezik.
- 13 (14) Arca szürkén hamvas, nincs rajta hosszanti fekete középsáv. 9–11 mm. – Fehéarcú herelég (75. ábra).
- arbustorum** (Linnaeus, 1758)
- 14 (13) Arcukon viszonylag széles hosszanti fekete középsáv húzódik.
- 15 (16) A hím hátának elülső fele, a nőtényé teljes egészében fénytelen, szürkén hamvas. A hím arca kissé megnyúlt. 10–13 mm. – Alpesi herelég
- alpina** (Panzer, 1798)
- 16 (15) Hátuk általában fénylő, nem szürkén hamvas.
- 17 (18) Arca feltűnően megnyúlt, oldalról nézve ékszerű, meglehetősen hegyes. 10–14 mm. – Hosszúarcú herelég
- jugorum** Egger, 1858
- 18 (17) Arcuk nem nyúlt meg feltűnően, a vége nem túlságosan hegyes.
- 19 (20) 1–2. lábfejei teljesen sárgák. 12–16 mm. – Sárgalábfejű herelég (77. ábra).
- pertinax** (Scopoli, 1763)
- 20 (19) 1–2. lábfejei részben feketék.
- 21 (22) Szárnyjegye hosszú, 3–4-szer hosszabb a szélességénél [*Eristalis pratorum* (Meigen, 1822)] 13–15 mm. – Hosszúszárnyjegyű herelég
- similis** Fallén, 1817
- 22 (21) Szárnyjegyük rövidebb, legfeljebb kétszer hosszabb a szélességénél. Kisebb fajok.

74. ábra: *Eristalis tenax* ♀75. ábra: *Eristalis arbustorum* ♂

23 (24) 2. hátlemezőnek sárga oldalfoltjai egész terjedelmükben fénytelenek. Hátulsó combjainak töve részben sárga, Hátulsó lábfejei feketék. Szárnyán fejlett, barnás füstszínű keresztcsáv húzódik [*Eristalis horticola* (De Geer, 1776)]. 11–14 mm. – Foltosszárnyú herelégység (78. ábra).

lineata (Harris, [1776])

24 (23) Potrohukon a sárga oldalfoltok (vagy ha a 2. hátlemezően nem fejlett a sárga szín, akkor a helyeik) legalább hátulsó része fényes.

25 (26) Szárnyjegye pontalakú, nem hosszabb a szélességénél [*Eristalis nemorum* Linnaeus, 1758]. 11–12 mm. – Rövidszárnyú herelégység (76. ábra).

76. ábra: *Eristalis interrupta* ♂

26 (25) Szárnyjegye nem pontalakú, általában 1,5–2-ször hosszabb, mint széles. 10–13 mm. – Ritka hegyi herelégység

vitripennis (Strobl, 1893)

Eumerus Meigen, 1822

Hagymalegyek

Közepes vagy közepesnél kisebb zengőlegyek. Potrohukat gyakran díszítik félholdalakká szürke foltok vagy csíkok. Lábaik erősek, 3. combjaik többé-kevésbé megvastagodtak, alul a csücsi felükön tüskések. Arcdudoruk nincsen. Szárnyuk felső csúcsharántere az r_{4+5} érbe való csatlakozás előtt élesen visszahajlik. A fajok egy része nehezen determinálható (pl. az *Eumerus strigatus* és az *Eumerus sogdianus* de több más faj nőtényei sem mindig választhatók el megbízhatóan).

Imágóik többnyire melegkedvelők, főleg szárazabb biotópokban találhatóak. Lárvaik különböző növények (liliomfélék, íriszfélék, nárciszfélék, pasztinák stb.) hagymájában, gyökerében, gyöktörzsében fejlődnek, a természetet hagymában kárt is okoznak. A Palearktikumból ismert mintegy 140 faj többsége Ázsiában és a Mediterráneumban él. Magyarországon eddig 16 fajt gyűjtöttek, de néhány további faj kimutatására még számítani lehet.

77. ábra: *Eristalis pertinax* ♀78. ábra: *Eristalis lineata* ♀

- 1 (33) Hímek. Elsősorban duzzadt potrohvégyükről ismerhetők fel. Nem mindegyik ide tartozó faj szeme érintkezik a homlokokon, de többé-kevésbé megközelítik egymást.
- 2 (16) 2–3. hátlemezüik részben vagy teljesen vörösek vagy vörösbarnák.
- 3 (9) Szemük csupasz.
- 4 (5) Szeme érintkezik a homlokokon. Háta fekete, sűrűn és durván pontozott, lesimuló rövid barna szőrök fedik. 1–2. lábfejeinek 1–3. ízei sárgák, külső oldalukon erős többnyire fekete sörték állnak. 7–9 mm. – Sörtéslábfejű hagymalégy **tarsalis** Loew, 1848 ♂
- 5 (4) Szemük nem érintkezik a homlokokon.
- 6 (11) Szemüket keskeny homlok választja el.
- 7 (8) Kisebb: 5–7 mm. Pontszemdudorának a szőrei többségében fehérek. Combjainak töve és lábfejei az 5. íz kivételével barnák. Hátsó combjainak külső csúcsi részén nincs nagyobb vörösbarna folt, alsó tövi oldalát nem borítják hosszú fehér szőrök. 5–7 mm. **sabulorum** (Fallén, 1817) ♂
- 8 (7) Nagyobb: 8–9 mm. Pontszemdudorának a szőrei többségében feketék vagy sötétbarnák. Lábai túlnyomórészt feketék. 2–3. combjainak töve kissé barna. Hátsó combjainak csúcsi részén vörösbarna folt látható, alsó tövi oldalát feltűnően hosszú fehér szőrök borítják. – Krimi hagymalégy **tauricus** Stackelberg, 1952 ♂
- 9 (3) Szemük szőrös, de a szőreik többnyire rövidek és ritkák.
- 10 (–) Szemét nagyon keskeny homlok választja el. Főleg a hímek csápjának 3. íze elől levágott. Potrohát 3 pár, többnyire jól látható félholdalakú fehéres folt díszíti [*Eumerus annulatus* (Panzer, 1798)]. 8–9 mm. – Levágottesápú hagymalégy **grandis** Meigen, 1822 ♂
- 11 (6) Szemüket kissé szélesebb homlok választja el
- 12 (13) Potrohának főleg a második felét feltűnő fényes ezüstszőrű szőr borítja. Háta és fejtetője élénk kékes fényű. 6–9 mm. – Ezüstszőrű hagymalégy **ovatus** Loew, 1848 ♂
- 13 (12) Potrohuk nem ezüsthéren szőrös. Hátuk és fejük fekete vagy erősen bronzfényű.
- 14 (15) Háta durván pontozott, nem bronzfényű, nagyon rövid fehér vagy sárgás szőrök borítják. 7–10 mm. – Háromszínű hagymalégy **tricolor** (Fabricius, 1798) ♂
- 15 (14) Háta finoman pontozott, bronzfényű, hosszú barna és fekete szőrök borítják. 7–10 mm. – Bronzfényű hagymalégy **sinuatus** Loew, 1855 ♂
- 16 (2) Potrohuk fekete, vörös, vagy vörösbarna foltok nincsenek rajta.

79. ábra: *Eumerus sogdianus* ♀80. ábra: *Eumerus strigatus* ♂

- 17 (18) Csápja feltűnően hosszú. 2. íze kb. egyenlő a 3. íz hosszával. 8–10 mm. – Hosszúcsápú hagymalégy
longicornis Loew, 1855 ♂
- 18 (17) Csápjuk nem feltűnően hosszú.
- 19 (20) Hátsó combjai nagyon vastagok, tövi felükön alul feltűnően hosszú sárga szőrök állnak. A csúcsi részükön rövid fogszerű tüskék sorakoznak. Hátsó lábszárai a csúc előtt kiszélesednek. Lábfejeinek 1. íze hosszú és vastag. – Magyar hagymalégy
hungaricus Szilády, 1940 ♂
- 20 (19) Hátsó lábaik eltérő felépítésűek.
- 21 (22) Hátsó combjainak tövén dudor látható. 5–6 mm. – Dudoroscombú hagymalégy
tuberculatus Rondani, 1857 ♂
- 22 (21) Hátsó combjaik tövén nincs dudor.
- 23 (28) Csápjuk fekete vagy feketésbarna.
- 24 (25) Szemének sűrű szőrei mérsékelten hosszúak. 4. hátlemeze kb. másfélszer hosszabb a 3.-nál, csúcsirányban szűkül, nincsenek rajta félholdalakú szürke foltok. 6–7 mm.
[**pauper** Becker, 1921] ♂
- 25 (24) Szemük szőrei rövidek és ritkák. 4. hátlemezüik alig haladja meg a hosszát, csúcsirányban nem szűkül, a szürkén hamvas foltjai jól láthatók.
- 26 (27) Fejtetőlemez-háromszöge keskeny. Pontszemei egyenlőszárú háromszöget alkotnak. 4. haslemezőnek hátsó pereme mélyen kivágott, két oldala taréjszerűen kiemelkedik. 7–8 mm. – Ázsiai hagymalégy (79. ábra).
sogdianus Stackelberg, 1952 ♂
- 27 (26) Fejtetőlemez-háromszöge szélesebb. Pontszemei egyenlő oldalú háromszöget alkotnak. 4. haslemezőnek hátsó pereme háromszög alakban kivágott, két oldalán nincs taréjszerű kiemelkedés. 5–8 mm. – Közönséges hagymalégy (80. ábra).
strigatus (Fallén, 1817) ♂
- 28 (23) Csápjuk sárga, vörössárga vagy vörösbarna.
- 29 (30) Hátsó lábfejei erősen kiszélesedtek, csaknem teljes egészében sárgásfehér, sűrű és finom hófehér szőrrel borítottak. 6–7 mm. – Fehérlábfejű hagymalégy
flavitaris Zetterstedt, 1843 ♂
- 30 (29) Hátsó lábfejeik nem szélesedtek ki erősen, nincsenek rajtuk sűrű, finom fehér szőrök.
- 31 (32) Szemük érintkezési vonala hosszabb, mint a hátsó pontszemek egymástól való távolsága. Pontszemei a homlok elülső felében helyezkednek el. Cerkuszai nagyok és sárgák, hólyagszerűen domborúak. 7–9 mm. – Nagycerkuszú hagymalégy
ornatus Meigen, 1822 ♂
- 32 (31) Szemük érintkezési vonala rövidebb, vagy nagyjából azonos a pontszemek egymástól

való távolságával. Pontszemei a homlok középső részében találhatók. Csápjának 3. ízei élénk vörössárgák. Cerkuszai kicsik. 5–6,5 mm. – Vöröscsápú hagymalégy

ruficornis Meigen, 1822 ♂

33 (1) Nöstények. Szemüket a homlok szélesen elválasztja. Potrohuk vége nem duzzadt.

34 (47) Potrohuk részben vagy teljes egészében vörös, legalább 2. vagy 2–3. hátlemezüikön található vörös vagy sárgásbarna folt.

35 (38) 1–2. lábfejeik 1–3. ízének alsó oldala sárgásfehér. A 2–3. íz tövénél élesen elhatárolt fekete folt tűnik fel.

36 (37) Pontszemei egyenlő oldalú háromszöget alkotnak. 1–2. lábfejük ízeinek tövén fekete (részben barna) erősebb sörte áll, mely azonban vékonyabb a hím sörtéinél. Szeme csupasz. Háta gyengén fénylő pontozása durva és sűrű, két fehéren hamvas hosszanti csík látható rajta. Potrohának nagy része vörös. 7–8 mm.

tarsalis Loew, 1848 ♀

37 (36) Pontszemei egyenlő szárú háromszöget alkotnak.

Szeme csupasz. Hátának pontozása durva és sűrű. Háta gyengén fénylő, szőrei rövidek, félig lesimulók. Két fehéren hamvas hosszanti csík húzódik rajta. Potrohának nagy része vörös. 5–7 mm.

sabulonum Fallén, 1817 ♀

38 (35) 1–2. lábfejeik nagy részben feketék vagy barnák, 2–3. ízük alsó felén nincs élesen elhatárolt fekete folt.

39 (44) Hátuk szőrei rövidek, félig lesimulók.

40 (41) Hátulsó combjai vörössárgák. Homloka és arca barnás-kék, fénylő. Csápjá fekete. Háta durván és sűrűn pontozott. Lábai feketék vagy feketésbarnák. 1–2. combjai alul, a 3. teljes egészében vörössárga. Potroha nagyrészt vörös, töve és csúcsa fekete. Közel áll az *Eumerus tricolor*-hoz. 9 mm.

tauricus Stackelberg, 1952 ♀

41 (40) Minden combjuk fekete.

42 (43) 3. csápízei nagyon szélesek, nagyjából egyenlők a homlokuk szélességével. Hátán a fehéren hamvas hosszanti csíkok csak a szárnytövek magasságáig fejlettek. Potrohának a csúcsa fekete, jól látható félholdalukú foltokkal [*Eumerus annulatus* (Panzer, 1798)]. 8–9 mm.

grandis Meigen, 1822 ♀

43 (42) 3. csápízei nem nagyok, szélességük kb. fele a homlok szélességének. A fehéren hamvas hosszanti csíkok hátának csak elülső peremén fejlettek. Potroha általában a csúcsáig vörös, a félholdalukú foltjai halványak. 7–10 mm.

tricolor (Fabricius, 1798) ♀

44 (39) Hátuk szőrei hosszabbak, felállók.

45 (46) Hátulsó combjai vastagok. Háta és pajzocsckája durvábban és sűrűbben pontozott, gyengén fénylő. 6–9 mm.

ovatus Loew, 1848 ♀

46 (45) Hátulsó combjai kevésbé vastagok. Háta és pajzocsckája finomabban pontozott, erősen fénylő. 9–10 mm.

sinuatus Loew, 1855 ♀

47 (34) Potrohuk fémészöld, kék vagy fekete, vörös vagy sárga foltok nincsenek rajta.

48 (57) Csápjuk fekete vagy feketés-barna.

49 (50) Csápjá hosszú és vékony, 2. íze kb. egyenlő a 3. íz hosszával. 8–10 mm.

longicornis Loew, 1855 ♀

50 (49) Csápjuk átlagos hosszúságú, 2. íze jóval rövidebb a 3. íznél.

51 (52) Hátulsó combjainak tövén alul jól látható dudor van. 5–6 mm.

tuberculatus Rondani, 1857 ♀

- 52 (51) Hátsó combjuk tövén alul nincsen dudor.
- 53 (54) Potrohának csak a 2–3. hátlemezen vannak félholdalaki szürkén hamvas foltok. Teste világos fémese-zöld. Hátának pontozása viszonylag durva és ritka, nincs rajta középső szürkén hamvas hosszanti sáv. 4. hátlemezen a szőrei sárgásszürkék. 6–7 mm.
[**pauper** Becker, 1921] ♀
- 54 (53) 4. hátlemezőn is találhatók félholdalaki szürkén vagy fehéren hamvas foltok.
- 55 (56) Csápjának 3. ízei szélesebbek. Szeme majdnem csupasz. Lábfejei nagy részben feketék vagy feketésbarnák. 7–8 mm. (Az *Eumerus strigatus* és az *Eumerus sogdianus* nőtényeinek elválasztása az esetek egy részében bizonytalan).
strigatus (Fallén, 1817) ♀
- 56 (55) Csápjának 3. ízei keskenyebbek. Szemének szőrei rövidek, de sűrűk. Lábfejeinek legalább alsó oldala vörössárga. 7–8 mm.
sogdianus Stackelberg, 1952 ♀
- 57 (48) Csápjuk sárga, vörössárga vagy vörösbarna.
- 58 (59) 2. hátlemezőnek félholdalaki foltjai fényesek. 3. lábfejeinek a 4. ízei szélesek. 7 mm.
flavitaris Zetterstedt, 1843 ♀
- 59 (58) 2. hátlemezőnek félholdalaki foltjai nem fényesek.
- 60 (61) Pontszemei a homlokon előbbre helyezkednek el. A távolság a hátsó pontszemek és a szem hátsó sarka között nagyobb, mint az elülső és a hátsó pontszemek között. Csápjának a 3. ízei szélesek, nagyjából ovális, vörösesbarnák. 8 mm.
ornatus Meigen, 1822 ♀
- 61 (60) Pontszemei a homlokon hátrább helyezkednek el. A távolság a hátsó pontszemek és a szem hátsó sarka között nem nagyobb, mint az elülső és hátsó pontszemek között. Csápjának 3. ízei nagyok, élénk sárgászörösek, felül erősen, alul kevésbé domborúak, csúcuk kissé hegyes. 5–5,5 mm.
ruficornis Meigen, 1822 ♀

Eupeodes Osten-Sacken, 1877

Mezeilegyek

Közepes nagyságú, többnyire 8–12 mm-es zengőlegyek. Általában fekete alapon sárga rajzolatúak, ezért részben darazsakra emlékeztetnek. Problematikus nem, az ide tartozó fajok egy része nehezen determinálható.

Imágóik többnyire viráglátogatók, gyakorlatilag mindenféle biotópban előfordulnak. Lárvaik főleg levéltetvekkel táplálkoznak. Ha kevés a levéltetű, alkalmilag növényi táplálékot is fogyasztanak. Évente általában több nemzedékük fejlődik. A Palearktikumból ismert mintegy 50 faj többsége Ázsiában és a Mediterráneumban él. Magyarországon eddig 8 fajt gyűjtöttek.

- 1 (11) Fiókszárnyukat nem teljesen fedik mikroszkopikus szőröcskék.
- 2 (3) Szárnyának r_{4+5} ere erősen görbült, mélyen benyúlik az R_5 sejtbe. Utómelle csupasz. 3–4. hátlemezőnek foltjai nem érik el a potroh peremét. 5. hátlemezőnek oldala rendszerint sötét (*Lapposyrphus* Dušek & Láska alnem). 8–12 mm. – Hajlotterű mezeilegy (83. ábra).
lapponicus (Zetterstedt, 1838)
- 3 (2) Szárnyuk r_{4+5} ere nem görbült jelentősen, többnyire majdnem egyenes. Utómellük szőrös. Egyes fajok 3–4. hátlemezőnek foltjai elérik a potroh peremét, másoké nem. (*Eupeodes* Osten-Sacken 1867 alnem).
- 4 (5) Nagyobb testű faj. Szárnyának kevesebb, mint 40%-át fedik mikroszkopikus szőröcskék. A hím szemének felső kétharmadán a szemecskék nagyobbak, homloka a csáp fölött duzzadt, a hátsó részét sűrű fekete szőr fedi. Szemének érintkezési szöge

120 fokos. Elsősorban a hímje hasonlít a *Scaeva selenitica* fajra, de a szeme csupasz. 10–13 mm. – Északi mezeilég

[**lundbecki** (Soot-Ryen, 1916)]

- 5 (4) Kisebb testű fajok. Szárnyuk több mint 50%-át fedik mikroszkopikus szőröcskék. A hímek szemének a szemecskéi nem nagyobbodtak meg jelentősen. Homlokuk sem duzzadt. Szemük érintkezési szöge 90 és 110 fok közötti. A nőtények szárnyának tövi 1/3-át fedik részben vagy egészben mikroszkopikus szőröcskék.
- 6 (7) 3–4. haslemezen nagy négyszögletes fekete folt látható. Elülső combjainak tövén hosszú fekete szőrök állnak. A hím szemének érintkezési szöge 105 és 110 fok közötti. Pajzsocskájának szőrei túlnyomórészt feketék. Hátsó combjainak töve fekete. A nőtény homlokát 2 fekete folt díszíti. 8–10 mm. – Rövidfoltú mezeilég
nielseni Dušek & Láska, 1976
- 7 (6) 3–4. haslemezők foltjai oválisak vagy kör alakúak, nem érintkeznek. Elülső combjaik tövi részének hátsó oldalán hosszú sárga szőrök állnak. A nőtények homloka a homlokpárna fölött sárga.
- 8 (9) 3–4. potrohlemezők foltjai elérik a lemez oldalát. Pajzsocskájának szőrei rendszerint sárgák, de ritkábban lehetnek köztük feketék is. A hím ivarszerve feltűnően nagy. A nőtény homlokának fekete foltja az elülső pontszem és a csáp töve közötti távolságnak legfeljebb 1/3 részéig terjed. 8–10 mm. – Gyakori mezeilég (81. ábra).
corollae (Fabricius, 1794)
- 9 (8) Potrohának sárga foltjai nem terjednek a lemez oldaláig. Pajzsocskájának szőrei feketék. Haslemezeinek sötét foltjai legtöbbször oválisak. A hím ivarszerve nem feltűnően nagy. A nőtény homlokának fekete foltja hosszabb, rajta fordított Y alakú sötét folt látható 5. hátlemezők oldala sárga. Szárnya 2. tősejtjének általában felénél kisebb részét borítják mikroszkopikus szőröcskék. 8–12 mm. – Holdfoltú mezeilég (82. ábra).
luniger (Meigen, 1822)
- 10 (–) Haslemezeinek foltjai szögletesek. Hátsó combjai nagyobb területen feketék. 2. hátlemezők sárga foltjai elérik a potroh oldalát. Tarkója kissé keskenyebb, mint az *Eupeodes luniger*-é. Szájpereme oldalt sárga, felül sötétebb. Nagyon hasonlít az *Eupeodes luniger*-hez. 8–12 mm.
lucasi (Marcos-García & Láska, 1983)
- 11 (1) Fiókszárnyukat teljesen fedik a mikroszkopikus szőröcskék.

81. ábra: *Eupeodes corollae* ♂

82. ábra: *Eupeodes luniger* ♂

- 12 (13) Nöstény: Homloka fenyő, a hamvas foltok hiányoznak. 5. hátlemezőnek oldala mindig sárga. 3–4. hátlemezőnek széles sárga foltjai általában összekötöttek, elérik a lemez peremét. Pajzsockájának szőrei főleg sárgák (Lásd a 17. pont alatt is).
- latifasciatus** (Macquart, 1829)
- 13 (12) A nöstények homlokán hamvas foltok vannak. 5. hátlemező oldala sárga vagy fekete. Pajzsockájuk szőrei sárgák vagy feketék.
- 14 (17) 3–4. haslemező fekete foltjai egyforma szélesek, nagyjából négyszögletesek, szélük kissé előrenyúlik. Elülső oldaluk nem párhuzamos a haslemező peremével.
- 15 (16) 5. hátlemezőnek oldala többnyire teljesen fekete. 3–4. hátlemezőnek foltjai általában összekötöttek, de különálló is lehetnek, elérik a lemez oldalát. Szárnya 2. tősejtjének kb. felét fedik mikroszkopikus szőröcskék. Homlokának a hamvas foltjai kicsik. A hím tarkója nagyon keskeny, szemének érintkezési szöge 90 foknál kisebb. A nöstény combjai sárgák. Mindkét nem változékony. 8–11 mm. – Változékony mezeilég
- nitens** (Zetterstedt, 1843)
- 16 (15) 5. hátlemezőnek oldala főleg sárga. 3–4. hátlemező különálló, vagy egybefüggő foltjainak elülső sarkai a lemez széléig terjednek. A nöstény hátulsó combjai sárgák vagy tövük fekete. Mindkét nem 3–4. haslemezőnek foltjai oválisak vagy négyszögletesek, de sarkaik lekerekítettek. Szárnya tősejtjeinek felénél kisebb részét fedik mikroszkopikus szőröcskék. Pajzsockájának szőrei rendszerint túlnyomóan sárgák. [*Eupeodes latilunulatus* (Collin, 1931)]. 9–12 mm. – Nyugati mezeilég
- bucculatus** (Rondani, 1857)
- 17 (14) 3–4. haslemezőn kör alakú vagy ovális feketés folt látható, a 4. keskenyebb a 3.-nál, vagy hiányozhat. Tarkója széles, a fejtetőnél 0,5 mm. A mikroszkopikus szőröcskék majdnem az egész szárnyhártyát, a 2. tősejt több mint felét borítják. 3–4. hátlemezőnek sárga foltjai rendszerint összefüggnek. Ha ritkábban elkülönülnek, akkor a foltok felső széle majdnem egyenes, valamint a lemez alapjához közel fekszik. 8,8–9,4 mm. – Szélessávú mezeilég (84. ábra).

latifasciatus (Macquart, 1829)

Ferdinandea Rondani, 1844

Sörtéslegyek

Közepes nagyságú zengőlegyek. Hátukon és pajzsockájukon feltűnő és erős sörték találhatóak. Potrohuk arany színű, fémesen csillogó. Szemük szőrös, a hímé érintkezik. Csápjuk rövid, a 3. íze kissé hosszúkás vagy kör alakú, oldalról összenyomott. Csápsörtéjük a 3. íz

83. ábra: *Eupeodes lapponicus* ♀

84. ábra: *Eupeodes latifasciatus* ♀

85. ábra: *Ferdinandea cuprea* ♀86. ábra: *Ferdinandea ruficornis* ♀

tövéhez közel ered.

Imágóik többnyire melegkedvelők, főleg szárazabb biotópokban, erdőkben, erdei tisztásokon található. Lárvaik sérült, gyakran lepkehernyők (*Cossus*) által károsított lombos fák nedvében fejlődnek. Állítólag hangyafészkekben is találták már. Magyarországon eddig 2 fajt gyűjtöttek.

- 1 (2) Csápsörtéje vörössárga. Potrohának sötét, nehezen látható, fénytelen keresztcsávjai a lemez hátulsó peremétől kissé előbbre helyezkednek el. 10–12 mm. – Fekete sörtéslégy (86. ábra).
ruficornis (Fabricius, 1775)
- 2 (1) Csápsörtéje fekete. Potrohának sötét, fénytelen keresztcsávjai közvetlenül a lemez hátulsó részén helyezkednek el. 10–13 mm. – Rezes sörtéslégy (85. ábra).
cuprea (Scopoli, 1763)

Helophilus Meigen, 1805 Mocsárilégyek

Közepesnél kissé nagyobb zengőlegyek. Hátukon sárga vagy szürke hosszanti, potrohukon sárga és szürke keresztcsíkok húzódnak. Csápjuk sötét, szemük csupasz, a hímé is elválasztott. Arcuk nem nyúlik nagyon előre, hosszanti fényes középcsík húzódik rajta. Lábaik erősek, a hátulsó combjaik vastagok. Szárnyuk r_{4+5} ere mélyen behajlik az R_5 sejtbe.

Imágóik többnyire nedvességkedvelők, főleg vizes biotópokban, vizek közelében, rendszerint különféle virágokon található. Lárvaik rothadó növényi részekben gazdag iszapos vizekben, mocsarakban fejlődnek. A Palearktikumából ismert mintegy 20 fajból Magyarországon 4-et gyűjtöttek.

- 1 (2) Arcának hosszanti középsávja sárga, néha sötétebb. Potrohának 2–3. hátlemezt nagy sárga oldalfoltok díszítik. A hím 4., a nőstény 4–5. hátlemézén a sáv szürke. 15–16 mm. – Nagy mocsárilégy (87. ábra).
trivittatus (Fabricius, 1805)
- 2 (1) Arcuk hosszanti középsávja fekete.
- 3 (4) Potrohlemezeinek hátulsó része fekete. Elülső lábfejei sárgák vagy sárgásbarnák, ritkábban feketések. 2–3. hátlemezt nagy sárga oldalfoltok vannak. A 3. hátlemez sárga foltjainak belső része szürke. A hím 4., a nőstény 4–5. hátlemezt szürke hosszanti sáv húzódik. 14–16 mm. – Északi mocsárilégy
affinis Wahlberg, 1844
- 4 (3) Potrohlemezeik hátulsó része sárga. Elülső lábfejeik feketék.

87. ábra: *Helophilus trivittatus* ♂

- 5 (6) Hátulsó combjai feketék. Hátulsó lábszárainak a tövi harmada sárga. A hím 2. hátlemezőnek a sárga oldalfoltja a lemez hátulsó pereméig terjed. 13–16 mm. – Hibrid mocsárilégy (88. ábra).

hybridus Loew, 1846

- 6 (5) Hátulsó combjainak csúcsi harmada vagy fele sárga. Hátulsó lábszárai tövi felükben sárgák. A hím 2. hátlemezőnek sárga oldalfoltja nem terjed a lemez hátulsó pereméig. 11–13 mm. – Közönséges mocsárilégy (89. ábra).

pendulus (Linnaeus, 1758)88. ábra: *Helophilus hybridus* ♂89. ábra: *Helophilus pendulus* ♂ ♀**Heringia** Rondani, 1856
Hegyesszögülegyek

Közepesnél kisebb fekete zengőlegyek. Csápjuk 3. ize hosszú. Szárnyuk felső csúcsharántere hegyesszögben csatlakozik az r_{4+5} érhez.

Lárvaik afidofágok, elsősorban levéltetvekkel táplálkoznak. A Palearktikumból ismert 5 fajból Magyarországon eddig 2-öt gyűjtöttek.

- 1 (2) A hím hátulsó lábszárain a hosszú szőrök feketék. A nőstény homlokának oldalain háromszögű fehérén hamvas folt található. 5,5–7 mm. – Feketeszörű hegyesszögülegy

heringi (Zetterstedt, 1843)

- 2 (1) A hím hátulsó lábszárain a hosszú szőrök világosak, sárgák vagy fehérek. A nőstény homloka fénylő, nincsenek rajta fehér foltok. (Egyes szerzők a *Heringia heringi* színimjának tekintik). 6–7,5 mm. – Világoszörű hegyesszögülegy

senilis Sack, 1938**Ischyrosyrphus** Bigot, 1882
Sávöslegyek

Közepes és közepesnél nagyobb zengőlegyek. Potrohuk 3 pár sávjából az első jóval szélesebb a másik kettőnél.

Bőrük gyengén kitines, ezért inkább árnyékos helyeken fordulnak elő, rendszerint virágokat, főleg ernyősöket látogatnak. Lárvaik afidofágok, elsősorban levéltetvekkel táplálkoznak. A Palearktikumból leírt 3 fajtól Magyarországon jelenlegi ismereteink szerint 2 él.

1 (2) Pajzsocskája sárga. Fénytelen fekete potrohán 3 pár kékesszürke folt van, melyek közül az elülső jelentősen szélesebb a többinél. 1–2. lábai sárgák, combjainak töve fekete. 10–14 mm. – Kékesszürke sávoslégy (90. ábra).

glaucius (Linnaeus, 1758)

2 (1) Pajzsocskája fekete, hátulsó pereme gyakran sárga. Potrohán 3 pár fehéres vagy kissé sárgás folt van, melyek közül az elülső sokkal szélesebb a többinél. Lábai túlnyomórészt feketék. 8–12 mm. – Fehér sávoslégy

laternarius (Müller, 1776)

Lejogaster Rondani, 1857

Fémeslegyek

Közepesenél kisebb, fémes, kissé zölden fénylő zengőlegyek. A hím szeme nem érintkezik. Hasonlítanak az *Orthonevra* nemhez, de azok hímjeinek szeme érintkezik.

Imágóik többnyire vizes biotópokban találhatóak. Lárvaik vízben, rothadó vízi növényekben, főleg gyékényben fejlődnek. A Palearktikumból ismert 4 fajtól Magyarországon eddig 2-öt gyűjtöttek.

1 (2) Csápja és lábai is feketék, kissé bronzos zöldek. 6–8 mm. – Fekete fémeslégy

metallina (Fabricius, 1781)

2 (1) Csápja 3. ízének alsó része többé-kevésbé sárga. Lábfejeinek ízei túlnyomórészt sárgák. 6–7 mm. – Sárgalábfejű fémeslégy (91. ábra).

tarsata (Megerle in Meigen 1822)

Lejops Rondani, 1857

Gyékénylegyek

Közepesenél valamivel nagyobb szürke zengőlégy. Hátán hosszanti szürke csíkok húzódnak. Potroha hátrafelé fokozatosan elkeskenyedik, ék-alakú. A hím szeme nem érintkezik. Hasonlít az *Anasimyia* és a *Helophilus* fajokra.

Imágói általában vizes biotópokban találhatóak. Lárvaik vízben, rothadó vízi növényekben, főleg gyékényben fejlődnek. A nemnek a Palearktikumból ismert egyetlen faja Magyarországon is előfordul.

– – A faj jellemzése nagyrészt megegyezik a nem jellemzésével. Arca rövid, túlnyomórészt

90. ábra: *Ischyrosyrphus glaucius* ♀

91. ábra: *Lejogaster tarsata* ♂

fehéren hamvas, a csáp alatt bemélyed, oldalán a szőrök fehérek. Homloka erősen megnyúlt. Csápja fénytelen fekete, a 3. ize magasabb, mint a széles. 10–13 mm. – Gyakori gyékénylég (92. ábra).

vittatus (Meigen, 1822)

Lejota Rondani, 1857

Ártérilegyek

Közepes nagyságú, fekete, fémesen csillogó zengőlegyek. A *Cheilosia* nem fajaira hasonlítanak, de arcukon nincs dudor.

Lárvájuk korhadó fában fejlődik. A Palearktikumból leírt 8 faj többsége Ázsiában él. Magyarországon 1 fajt gyűjtöttek.

– – A hím szeme nem érintkezik, arca egy középső hosszanti csík és a pofa kivételével szürkén hamvas. A nőtény arca és homloka fekete, arca feketén hamvas. A nőtény hátulsó lábfejeinek 1. ize megnyúlt, vastag, lábfejeinek alsó oldala barna. Teste túlnyomó részt fekete, a szőrei fehérek, többnyire rövidek. A hím 4. haslemezőnek hátulsó részén trapéz-alakú dudor látható. 8–10 mm. – Fekete ártérilegy

ruficornis (Zetterstedt, 1843)

Leucozona Schiner, 1860

Fehérpántoslegyek

Közepesnél nagyobb zengőlegyek. Alapszínük fekete, szőrzetük dús, potrohukat sárgásfehér vagy kékesszürke foltok díszítik. Fejük félgömb alakú, kissé szélesebb a toruknál. Csápjuk viszonylag hosszú, a 3. ize ovális, csápsörtéjük csupasz. Szemük szőrös, a hímé érintkezik. Arcuk széles, hosszanti sötétebb középsík húzódik rajta, arcudoruk viszonylag nagy. Lábaik egyszerűek, szárnyuk közepén a szárnyjegyre is áttérjedő nagyobb sötét folt látható.

Lárvájuk fejlődését és életmódját kevésbé ismerjük. Feltételezések szerint levéltetvekkel táplálkoznak. A Palearktikumból leírt 3 fajtól Magyarországon eddig egyet gyűjtöttek.

1 (2) Pajzsocskájának elülső pereme sárga. 5. hátlemezőn nincsenek világos szőrök (legfeljebb néhány szál). 8,5–12,5 mm.

[**inopinata** Doczkal, 2000]

2 (1) Pajzsocskájának elülső pereme keskenyen fekete. 5. hátlemeze többé-kevésbé intenzíven világos szőrű. Háta fénytelen fekete, sűrű vörös szőr fedi. Pajzsocskájának szőrei

92. ábra: *Lejops vittatus* ♂

93. ábra: *Leucozona lucorum* ♀

világosabbak. Potroha fekete, a 2. hátlemezt gyakran csaknem teljes egészében elfoglalja két, változó nagyságú szürkésárga folt, mely a 3. hátlemeze is átterjedhet. 10–13 mm. – Erdei fehérpántoslégy (93. ábra).

lucorum (Linnaeus, 1758)

Mallota Meigen, 1822

Gyapjaslegyek

Közepesnél nagyobb, robusztus zengőlegyek. Toruk sűrű és hosszú szőrrel borított. Poszméhekre vagy méhekre hasonlítanak. Csápjuk rövid, 3. íze szélesebb, mint hosszú. Szemük csupasz vagy szőrös, a hímeké külön áll vagy érintkezik. Hátulsó combjaik általában vastagok, lábszáraik görbültek. Szárnyuk közepe többnyire halványan foltos, r_{4+5} erek mélyen behajlik az R_5 sejtbe. Potrohuk rövid, ovális, de lehet hosszabb is.

Lárvájuknak (pocikféreg) hosszabb légsőve van, fák nedves korhadékában, faodvakban, fák beteg részeiben élnek. A Palearktikumból mintegy 30, túlnyomórészt Ázsiában élő fajukat írták le. Magyarországon eddig 2 fajt gyűjtöttek, a lista azonban további 1–2-vel bővíthet.

- 1 (4) Szemük csupasz.
- 2 (3) Potrohának szőrei felálló, hosszúak és bundásak. Hátának és potrohának a szőrei nagyjából egyforma színűek, barnássárgák vagy vörössárgák. Hátulsó lábfejei sárgák. Hátulsó combjai vastagok, alsó oldalukon dudor emelkedik. Változékony faj, poszméhekre hasonlít. 10–15 mm. – Sárga gyapjaslégy
- 3 (2) Potrohának szőrei viszonylag rövidek, túlnyomórészt lesimulók, a hátlemezek oldalán hosszúak. A hím szeme a homlokokon egy pontban megközelíti egymást, de nem érintkezik. Mindkét nem hátulsó combjai nagyon vastagok, alsó oldalukon erős (a nőtényén gyengébb) dudor emelkedik. A hím potrohán a barna, a nőtényén a fekete szín az uralkodó. A nőtény a házi méh (*Apis mellifica*) herére, a hím inkább a közönséges *Eristalis tenax* hímjére hasonlít. 15–17 mm. – Méhszerű gyapjaslégy
- 4 (1) Szeme szőrös. A hím szeme szélesen elválasztott. Csápjá feketésbarna, vagy fekete, csápsörtéje sárgásbarna. Hátának szőrei hosszúak, elől rendszerint keskenyen sárgák, a többi részen feketék. Potroha fekete, tövén részben sárga (a nőtényé gyakran teljesen fekete), a 2. potrohlemezen részben sárga, részben fekete, 3.-on fekete, a potroh végén vörösek a szőrök. Poszméhekre és a bundás pihelégyre emlékeztet. 14–17 mm. – Tarka gyapjaslégy (94. ábra).

fuciformis (Fabricius, 1794)

94. ábra: *Mallota fuciformis* ♂

Megasyrphus Dušek & Láska, 1967

Nyiladéklegyek

Közepesnél kissé nagyobb zengőlegyek. A *Syrphus* nem fajaira hasonlítanak, korábban oda is sorolták őket. Szárnyuk r_{4+5} ere enyhén behajlik az R_5 sejtbe.

Lárvájuk valószínűleg főleg levéltetvekkel táplálkozik, életmódját pontosan nem ismerjük. A Palearktikumból 2 fajukról tudunk. Az Európában honos faj Magyarországon is él.

-- Szeme szőrös. Arca sárga, közepén hosszanti fekete sáv húzódik. Csápjá fekete. A hím homloka fekete, oldala keskenyen hamvas.

A nőtény homloka fekete, közepén kétoldalt szürkén hamvas. 10–15 mm. – Nagy nyiladéklégy

erraticus (Linnaeus, 1758)

Melangyna Verrall, 1901
Tavaszi zengőlegyek

Közepes nagyságú karcsú zengőlegyek. A *Syrphus* nem fajaira hasonlítanak, korábban oda is sorolták őket. Potrohukat általában sárga vagy sárgásfehér foltok díszítik.

Lárvaik valószínűleg főleg levéltetvekkel táplálkoznak. A Palearktikumából 21 fajtát írták le, közülük viszonylag sok csak Ázsiában él. Magyarországon eddig 6-ot gyűjtöttek, de a lista még bővíthet.

1 (4) A hímek 2. potrohlemezen nincs sárga folt. A nőtények homloka teljesen fekete, legfeljebb csak kicsi szürkén hamvas foltok vannak rajta.

2 (3) Hátának és pajzscskájának a szőrei világosak. Szeme szőrös. 7–10 mm. – Négyfoltos tavaszi zengőlegye (95. ábra).

quadrimaculata (Verrall, 1873)

3 (2) Hátának és pajzscskájának a szőrei főleg feketék. Szeme csupasz vagy majdnem csupasz. 6–9 mm. – Fűzbarka tavaszi zengőlegye (96. ábra).

barbifrons (Fallén, 1817)

4 (1) A hímek 2. potrohlemezen legalább kicsi sárga foltok vannak. A nőtények homlokának részben szürkén hamvas.

5 (6) Pajzscskájának fekete oldalfoltja a pajzscska csúcsától a hát hátsó pereméig terjed. – 8–11 mm. – Korai tavaszi zengőlegye

lasiophthalma (Zetterstedt, 1843)

6 (5) Pajzscskájuk fekete oldalfoltja kicsi, a pajzscska elülső alsó részén található (oldalról nézve).

7 (8) Háta fényes fekete. Szeme csupasz. A hím szárnya 2. tősejtjének csak kisebb részét fedik mikroszkopikus szőröcskék. A nőtény homlokának

95. ábra: *Melangyna quadrimaculata* ♀

96. ábra: *Melangyna barbifrons* ♂

97. ábra: *Melangyna labiatarum* ♀

szürkén hamvas foltja nem nagyon széles, 2. tősejtje csaknem teljesen csupasz. 8–11 mm. – Késői tavaszilég

umbellatarum (Fabricius, 1794)

8 (7) Hátuk fénytelen, a nőstényeké legfeljebb nagyon gyengén fénylő. A hímek szeme szőrös, a szőrök rövidek és világosak, olykor nehezen láthatók. Szárnyuk 2. tősejtje teljesen mikroszkopikus szőröcskével fedett.

9 (10) A hím szeme gyengén és röviden szőrös. Arcának oldalai nem párhuzamosak, lefelé kiszélesednek. A nőstény arca sárgás, szürkén hamvas. Hasonlít a következő fajra. 9–11 mm. – Déli tavaszilég (97. ábra).

labiatarum (Verrall, 1901)

10 (9) Szemének szőrei nagyon ritkák, majdnem csupasz (az eltérés a két faj között nem mindig egyértelmű). Arcának oldalai nagyjából párhuzamosak. A nőstény arca szürkén hamvas (a két faj nőstényének elválasztása nem megbízható). 9–11 mm. – Északi tavaszilég

compositarum (Verrall, 1873)

Melanogaster Rondani, 1857

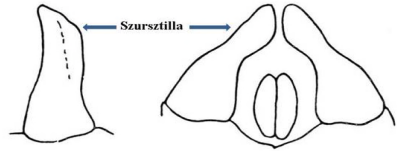
Aranyhasúlegyek

Kicsi, 5–8 mm-es, zömök, fekete, gyakran fémese, zöldes fényű zengőlegyek. Különösen a potrohuk hasi oldala fénylő. Csápjuk 3. íze sötét, rendszerint fekete. A hímek arcududora általában fejlett, szemük érintkezik.

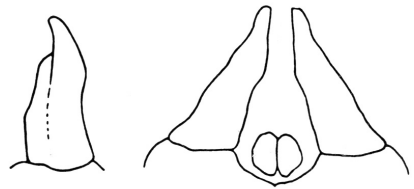
Az imágók rendszerint vizes élőhelyeken vagy azok környékén találhatók. Lárvaik növényzetben gazdag vizekben vagy nedves talajban, iszapban fejlődnek. Az oxigént hátsó légzőnyílásukon keresztül növények szöveteiből nyerik. A Palearktikumból mindössze 6 fajtát tartják nyilván. Magyarországon eddig 4-et gyűjtöttek.

1 (7) Szemük érintkezik. Hímek.

2 (3) Hátának és pajzsocskájának szőrei, a pajzsocska hátsó pereme kivételével rövidek, egyforma hosszúak. A surstylus vége hegyes és görbült. Pajzsocskája nagyrészt hamvas,

99. ábra: *Melanogaster aërosa* hím genitália

100. ábra: *Melanogaster hirtella* hím genitália

98. ábra: *Melanogaster nuda* ♂

101. ábra: *Melanogaster nuda* hím genitália

többnyire csak a közepe fényes. 6–7 mm. – Ritka aranyhasúlégy

curvistylus Vujič & Stuke, 1998 ♂

- 3 (2) Hátuk és pajzscskájuk szőrei hosszúak vagy vegyesen rövidek és hosszúak .
- 4 (5) Szájpereme erősen előreáll (rendszerint jobban, mint az arcdudor). Hátának és pajzscskájának szőrei rövidebbek. A surstylus rövid, oldalról nézve leginkább kissé szabálytalan téglalapra emlékeztető alakú (101. ábra). [*Melanogaster lucida* (Scopoli, 1763), *M. viduata* Linnaeus, 1758]. 5–7 mm. – Kis aranyhasúlégy (98. ábra).
- nuda** (Macquart, 1829) ♂
- 5 (4) Szájperemük rendszerint nem áll előbbre az arcdudornál. Surstylus megnyúlt. Hátukon a szőrök hosszabbak.
- 5 (6) Hátán a szőrök részben sárgásbarnák. Hosszabbak, mint az előző fajé. surstylus felülről nézve viszonylag egyenes és fokozatosan vékonyodik (100. ábra). 6–8 mm. – Hosszúszőrű aranyhasúlégy
- hirtella** (Loew, 1843) ♂
- 6 (5) Hátán a szőrök többnyire feketék, de részben világosak is lehetnek. Surstylusa középtájon görbült, elvékonyodik, a csúcs előtt ismét kiszélesedik, majd a csúcsa tompa végződésű (*Melanogaster macquarti* Loew, 1843) (99. ábra). 6–8 mm.
- aerosa** (Loew, 1843) ♂
- 7 (1) Szemük a homlokon nem érintkezik. Nöstények.
- 8 (9) Háta csupasz vagy csak nagyon röviden és ritkán szőrös.
- nuda** (Macquart, 1829) ♀
- 9 (8) Hátuk szőrei hosszabbak és sűrűbben állnak.
- 10 (11) Hátán a szőrök sárgák vagy szürkék, felállók.
- hirtella** (Loew, 1843) ♀
- 11 (10) Hátán a szőrök aranysárgák, ritkák és lesimulók.
- aerosa** (Loew, 1843) ♀

Melanostoma Schiner, 1860

Füzengőlegyek

Közepesnél kisebb, gyengén szőrös, fekete alapszínű zengőlegyek. Potrohukat általában sárga vagy ritkábban szürkés foltok tarkítják, de előfordulnak teljesen fekete potrohú fajok is. Fejük egyszerű, arcuk széles, arcdudoruk kicsi. Szemük csupasz, a hímeké érintkezik. Csápjuk átlagos. Lábaik egyszerűek, viszonylag gyengék. Szárnyuk általában túlnyúlik a potrohukon.

Lárvaik ragadozók, ezen belül elsősorban afidofágok, főleg levéltetvekkel táplálkoznak. Ha kevés a levéltetű, hernyókat és más lágybőrű rovarokat is megtámadnak. Fakultatív fitofágoknak nevezik őket, mert alkalmilag növényi táplálékot is fogyasztanak, általában éjszaka aktívak. Imágóik elsősorban különböző pázsitfűvek pollenzével táplálkoznak. A Palearktikumból leírt 10 fajból Magyarországon 3 fordul elő.

- 1 (2) Potroha fekete. A hím potrohán ritkán lehetnek sárgásbarna foltok. – Hegyvidéki füzengőlégy
- dubium** (Zetterstedt, 1837)
- 2 (1) Potrohuk alapszíne fekete, de sárga foltok díszítik. Csápjuknak legalább az alsó oldala sárga vagy barnás.
- 3 (4) Arca és homloka szürkén hamvas. Csápsörtéje röviden pihés. A hím potroha vékony és hosszú, a sárga foltjai is hosszúak. A nőstény potrohának sárga foltjai is inkább hosszúkásak. Nagyobb: 8–10 mm. – Hosszúpotrohú füzengőlégy (103. ábra).
- scalare** (Fabricius, 1794)

102. ábra: *Melanostoma mellinum* ♂103. ábra: *Melanostoma scalare* ♂

- 4 (3) Arca és homloka fényes, legfeljebb kissé szürkén hamvas. Csápsörtéje többnyire csupasz. A hím potrohának sárga foltjai derékszögűek, de rövidebbek az előző fajénál. A nőtényé háromszögűek. Kisebb: 5–7 mm. – Gyakori füzengőlégy (102. ábra).
mellinum (Linnaeus, 1758)

Meligramma Frey, 1946

Karcsúlegyek

Közepes vagy közepesnél kisebb zengőlegyek. Alapszínük fekete vagy kékesfekete, potrohukon sárga sávok vagy foltok vannak. Arcuk többnyire sárga, arcdudoruk nem nagy. Szemük csupasz vagy gyengén szőrös, a hímeké érintkezik. Lábaik egyszerűek.

Lárvaik ragadozók, főleg levéltetvekkel táplálkoznak. A Palearktikumából ismert 4 fajból 3 Magyarországon is előfordul.

- 1 (2) 3–4. hátlemezen sárga sáv húzódik, a 2.-at egy pár nagyobb sárga folt díszíti. Potroha szélesebb. Hátulsó combjai változó mértékben sötétek. Pajzsocskájának szőrei sárgák. Hasonlít a *Meliscaeva auricollis*-ra. 7–10 mm. – Változékony karcsúlégy
cincta (Fallén, 1817)
- 2 (1) 3–4. hátlemezőkön különálló sárga foltok vannak.
- 3 (4) Csápja fekete. Potrohának 3–4. hátlemezen 2 kicsi, általában kör alakú vagy ovális sárga folt van, mely a hátlemez elülső peremétől távolabb áll. A foltok általában nem érik el a hátlemez oldalát. Főleg a hím potroha nagyon karcsú. 8–10 mm. – Kisfoltú karcsúlégy
guttata (Fallén, 1817)
- 4 (3) Csápja részben sárga. Potrohának 3–4. hátlemezen háromszögű sárga foltok vannak, melyek elérik, vagy majdnem elérik a lemez elülső peremét. A potroh sárga foltjai elérik a potroh oldalát. Potroha hosszú és vékony, a hímét 3, a nőtényét 4 pár háromszögű sárga folt díszíti. 8–10 mm. – Háromszögű foltú karcsúlégy
triangulifera (Zetterstedt, 1843)

Meliscaeva Frey, 1946

Vékonybőrűlegyek

Közepes vagy közepesnél kisebb zengőlegyek. Alapszínük fekete vagy kékesfekete, potrohukon sárga sávok vagy foltok láthatók. Arcuk többnyire sárga, arcdudoruk nem nagy. Szemük csupasz vagy gyengén szőrös, a hímeké érintkezik. Bőrük nagyon vékony.

104. ábra: *Meliscaeva auricollis* ♀105. ábra: *Meliscaeva cinctella* ♀

Lárvaik afitodofágok, főleg levéltetvekkel táplálkoznak. A Palearktikumból ismert 3 fajból Magyarországon 2 fordul elő.

- 1 (2) Homlokán a csáp töve felett nincs fekete folt. 3–4. hátlemezen a sárga sáv hátul mélyen kivágott vagy két foltra osztott. A foltok ritkábban fémesszürkék. Arcának, csápjának és lábainak színe, sárga foltjainak alakja és kiterjedése erősen változó. A tavaszi és az őszi példányok általában sötétebbek, a nyáriak világosabbak. 9–11 mm. – Változó-köny vékonybőrűség (104. ábra).

auricollis (Meigen, 1822)

- 2 (1) Homlokán a csáp töve felett fekete folt van. A hím 3–4. hátlemezen a sárga sávok hátulsó oldala nem vagy legfőljebb csak nagyon kissé bemélyedt. 9–10 mm. – Gyakori vékonybőrűség (105. ábra).

cinctella (Zetterstedt, 1843)

Merodon Meigen, 1803

Nárciszlegyek

Közepes és közepesnél részben kisebb, részben nagyobb zengőlegyek. Hasonlítanak a méhekre, a poszméhekre vagy *Eristalis*, *Mallota*, *Helophilus* fajokra. Testük általában zömök, Hátulsó combjuk erősen megvastagodott, rendszerint háromszög vagy fogalakú, combjaikon és lábszáraikon gyakran dudorok, fogak, tüskék vannak. Arcuk nem dudoros. Hátukat gyakran díszítik szürke hosszanti csíkok. Pajzsocskájuk pereme erős és éles. Főleg toruk szőrzete gyakran bundaszerű. Szárnyuk r_{4+5} ere erősen bemélyed az R_5 sejtbe.

Lárvaik liliomfélék, amarilliszfélék és más növények hagymájában, gumójában és földalatti részében fejlődnek. A termesztett növényekben olykor kárt okoznak. Főleg száraz és félszáraz élőhelyeken él sok fajuk. A Palearktikumból leírt mintegy 100 fajuk közül Magyarországon eddig 15 került elő.

- 1 (8) Lábaik feketék, legfőljebb térdeik barnák vagy sárgák (kivétel *Merodon constans*).
- 2 (3) Potrohán nincsenek szürkén hamvas foltok, hátlemezei feketék. A hím hátulsó lábszárainak belső oldalán fejlett dudor, a csúcán egy nagyobb és egy kisebb fog van. Hátát és potrohát sűrű és hosszú szőr fedi. 14–14 mm. – Változó-köny nárciszlégy (108. ábra).

equestris (Fabricius, 1794)

- 3 (2) 3–4. hátlemezüket szürke vagy barna hamvas foltok tarkítják. Szőreik kevésbé hosszúak. A hímek 3. lábszárain nincs dudor.
- 4 (5) 5. hátlemeze vörösbarna, többé-kevésbé lesimuló szőrei feltűnő arany-sárgások. Potroha többi részének és hátának a szőrei fehéres-sárgák. A hím hátulsó lábszárain csak alig

látható kiemelkedés lehet. 10–12 mm. – Kakukkfű nárciszlégy (109. ábra).

- constans** (Rossi, 1797)
- 5 (4) 5. hátlemezek fekete, szőreik felállók. A hímek hátulsó lábszárainak végén nincs fogszerű képződmény. Hátukon a szárnyak között fekete szőrökből álló sáv húzódik.
- 6 (7) Hátulsó combjai nagyon vastagok erősen görbültek, alul hosszú sárgásfehéren szőrösek. Hátának szőrei sárgásvörösek. 17–23 mm. – Nagy nárciszlégy (107. ábra).
- clavipes** (Fabricius, 1781)
- 7 (6) Hátulsó combjai nem feltűnően vastagok és kevésbé görbültek. Hátának és hátlemezeinek szőrei barnák, vagy szürkék. Potroha hosszú, fényes fekete, a 2–4. hátlemezen különváltó szürkésfehér, fehéres csíkok láthatók. 12–15 mm. – Hosszúpotohú nárciszlégy
- aberrans** Egger, 1860
- 8 (1) Lábaik nem teljesen feketék, lábszáraik és lábfejeik is lehetnek világosak.
- 9 (30) Hímek. Potrohuk csúcsa erősen puffadt, szemük érintkezik (kivételek *Merodon cinereus*).
- 10 (17) Hátulsó lábszáraik csúcsán fogak, éles vagy tompa kiemelkedések vannak.
- 11 (12) Hátulsó tomporain nincs fog vagy kinövés. Potrohának csúcsa sárgásbarna, a szőrei élénk-sárgák. Hátán a szárnyak töve között fekete szőrökből álló sáv húzódik. 9–12 mm. – Hullámtéri nárciszlégy
- triangulum** Hurkmans in litt. ♂
- 12 (11) Hátulsó tomporaikon fog vagy kinövés található.
- 13 (14) Hátulsó lábszárainak csúcsán 2 fog meredezik. Hátulsó tomporain 2 nagy fog található. 9–11 mm. – Kétfogú nárciszlégy
- armipes** Rondani, 1843 ♂
- 14 (13) Hátulsó lábszáraik csúcsán csak 1 fog található.
- 15 (16) Hátulsó combjain alul nagyobb a kinövés. Háta és potroha fémzöld. 2. hátlemezt sárga oldalfolt díszíti. 9–10 mm. – Fémzöld nárciszlégy
- loewi** Van der Goot, 1964 ♂
- 16 (15) Hátulsó combjain alul kisebb a kinövés. Hátulsó tomporain hegyes fogak vannak. Csápjának ízei többnyire vörösek. 9–10 mm. – Vöröscsapú nárciszlégy
- ruficornis** Meigen, 1822 ♂
- 17 (10) Hátulsó lábszáraikon nincs fog vagy tompább kiemelkedés.
- 18 (23) Hátulsó tomporaikon éles vagy tompa kinövés látható.
- 19 (20) Hátulsó tomporain nagy, de tompa kiemelkedés található. 2–4. hátlemezen szürkén hamvas, élesen elhatárolt foltok láthatók. 9–10 mm – Ritka nárciszlégy
- tricinctus** Sack, 1913 ♂
- 20 (19) Hátulsó tomporaikon hegyes kiemelkedés található.
- 21 (22) Hátán a szárnytövek között fekete szőrökből álló sáv húzódik. Kicsi, olajzöld fényes, sűrűn szőrös faj, színe változó. 9–10 mm. – Feketesávós nárciszlégy
- cinereus** (Fabricius, 1794) ♂
- 22 (21) Hátának szőrei világosak, a szárnytövek között nincs fekete szőrökből álló sáv. 7–10 mm. – Aranysárga nárciszlégy
- aeneus** Meigen, 1822 ♂
- 23 (18) Hátulsó tomporaikon nincs fog vagy kiemelkedés.
- 24 (25) Potroha viszonylag rövid, ovális, vége felé csak kissé keskenyedik el. 8–12 mm. – Vörösszörű nárciszlégy (111. ábra).
- rufus** Meigen, 1838 ♂
- 25 (24) Potrohuk hosszabb, csúcsa felé fokozatosan elvékonyodik.
- 26 (27) Potroha túlnyomórészt barnászöld. Háta fémesen zöld vagy kékes, rajta 3 hosszanti szürkésfehér sáv húzódik. Homlokán és arcán sűrű és fehér hosszú szőrök találhatóak. 7–10 mm. – Fehérfarcú nárciszlégy
- albifrons** Meigen, 1822 ♂

106. ábra: *Merodon avidus* ♀107. ábra: *Merodon clavipes* ♀

- 27 (26) Potrohuk túlnyomórészt fekete, a 2. hátlemeztől néha részben a 3. hátlemezig is átnyúló barna folt díszíti.
- 28 (29) Lábfejei sárgák. 10–13 mm. – Sárgalábfejű nárciszlégy (106. ábra).
avidus (Rossi, 1790) ♂
- 29 (28) Lábfejei túlnyomórészt feketék vagy feketésbarnák. 10–13 mm. – Feketelábfejű nárciszlégy (110. ábra).
nigritarsis Rondani, 1845 ♂
- 30 (9) Nőstények. Potrohuk csúcsa nem puffadt, szemüket a homlokuk mindig szélesen elválasztja.
- 31 (38) Hátukon szürkén hamvas sávok húzódnak, ezek nem mindig jól láthatók.
- 32 (35) Hátukon 3 szürkén hamvas sáv van.
- 33 (34) Hátának szürkén hamvas sávjai szélesek. Potroha túlnyomórészt barna, csúcán a szőrök sárgásszürkék.
albifrons Meigen, 1822 ♀
- 34 (33) Hátának szürkén hamvas sávjai keskenyek, a középső rövidebb a szélsőknél.
tricornis Sack, 1913 ♀
- 35 (32) Hátukon 4 viszonylag élesen elhatárolt szürkén hamvas hosszanti sáv húzódik.
- 36 (37) Lábfejei sárgák.
avidus (Rossi, 1790) ♀
- 37 (36) Lábfejei (főleg a hátulsók) feketék vagy feketés-barnák.
nigritarsis Rondani, 1845 ♀
- 38 (31) Hátukon nincsenek szürkén hamvas sávok.
- 39 (40) Hátán a szárnytövek között fekete szőrökből álló sáv húzódik.
triangulum Hurkmans in litt. ♀
- 40 (39) Hátukon a szárnytövek között nincs fekete szőrökből álló sáv.
- 41 (44) Potrohuk fekete.
- 42 (43) Hátának szőrei aranysárgák.
aeneus Meigen, 1822 ♀
- 43 (42) Hátának szőrei többnyire szürkék, a szárnytövek között részben feketék.
cineus (Fabricius, 1794) ♀
- 44 (41) Potrohuk nem teljesen fekete, kisebb-nagyobb sárgászöld oldalfoltok tarkítják.
- 45 (46) 2. hátlemeze oldalain kisebb sárgászöld folt található, (de szürkén hamvas keresztcsávok nincsenek a potrohán).
rufus Meigen, 1838 ♀

108. ábra: *Merodon equestris* ♂109. ábra: *Merodon constans* ♀110. ábra: *Merodon nigritarsis* ♂111. ábra: *Merodon rufus* ♂

46 (45) Potrohuk többé-kevésbé sárgászörös, 2–4. hátlemezőkön, szürkén hamvas keresztcsávok húzódnak.

47 (50) Hátulsó lábszáraik csúcsi része erősen kiszélesedett.

48 (49) Potrohának a szőrei szürkék, a 2. hátlemez barna foltjai vörössárgák.

armipes Rondani, 1843 ♀

49 (48) Potrohának a szőrei feketék, csak a világos keresztcsávokon szürkék.

loewi Van der Goot, 1964 ♀

50 (47) Hátulsó lábszárainak csúcsi része nem szélesedett ki. Hátának szőrei szürkék. Potroha rövid, ovális. Lábszárjai és lábfejei jelentős részen sárgásbarnák. Csápja többnyire barnászörös.

ruficornis Meigen, 1822 ♀

Mesembrius Rondani, 1857

Mocsárlegyek

Közepes vagy közepesnél nagyobb zengőlegyek. A *Helophilus* fajokra hasonlítanak. Arcuk rendszerint teljesen hamvas. Potrohukon sárga oldalfoltok és hamvas keresztcsíkok egyaránt találhatóak.

Lárvájuk az *Eristalis* fajokhoz hasonlóan vízben fejlődik. Az egyetlen európai faj Magyarországon is él.

- A hím szeme általában nem érintkezik teljesen. Arca a pofa kivételével nagyrészt fehérén hamvas, hosszú fehér szőrök fedik. 2–3. hátlemezt háromszög alakú sárga oldalfolt díszíti. A hím 3–4., a nőstény 3–5. hátlemézén szürkén hamvas keresztávok húzódnak. 10–14 mm. – Európai mocsárlégy (112. ábra).

peregrinus (Loew, 1846)

Microdon Meigen, 1803
Hangyalégyek

112. ábra: *Mesembius peregrinus* ♂

Közepes nagyságú, zömök zengőlegyek.

Méhekre emlékeztetnek. Csápjuk hosszú, a homlok mindkét nem csupasz szemét elválasztja. Arcuk szőrös, lefelé alig terjed a szemén túl, csaknem teljesen egyenes, arcdudoruk nincsen. Szárnyuk viszonylag kicsi, repülésük lassú. Pajzsocskájuk két oldalán rövid tüske található. Szárnyuk r_{4+5} ere mélyen behajlik az R_5 sejtbe.

Lárvaik sajátos alakúak, látszólag nem tagolódnak testtájakra, hangyabolyokban élnek. Az imágók általában a talaj közelében tartózkodnak, rendszerint nedvesebb erdei tisztásokon, erdőszéleken, főleg hangyabolyok közelében. Virágokon elvétve láthatók. Kis fajsámú nem, Magyarországon eddig csupán 5 fajukat gyűjtötték, de még további 1–2 faj előkerülése lehetséges.

- 1 (2) Pajzsocskája és a pajzsocska szőrzete is vörös. Szárnyjegye rövid, kb. 2–2,5-ször olyan hosszú, mint a szegélyér R_1 és r_{2+3} közötti szakasza. 8–12 mm. – Vörösbarna hangyalégy (113. ábra).

mutabilis (Linnaeus, 1758)

- Imágóját külső morfológiai bélyegek alapján jelenleg nem tudjuk biztosan elválasztani a *Microdon mutabilis* imágójától. A két faj lárváját elkülönítő szájszervi bélyegek is meglehetősen nehezen érzékelhetők. Egyelőre inkább csak a hangyagazdák, valamint az eltérő élőhely nyújthat támpontot a lárva meghatározására. Feltételezhető, hogy az eddig *Microdon mutabilis*-nek tartott példányok nagy része a *Microdon myrmicae* fajhoz tartozik. (114. ábra).

myrmicae Barr, Wardlaw, Napper, Gardner, Breen, Elmes, & Thomas, 2002

- 2 (1) Pajzsocskájuk fekete, gyakran bronzosan csillogó. Szárnyjegyük hosszabb, kb. háromszor olyan hosszú, mint a szegélyér R_1 és r_{2+3} közötti szakasza.
3 (4) Hátát a keresztvarrat mögött fekete szőrökből álló két folt díszíti. Pajzsocskájának hátulsó pereme a két tüske között homorú. 9–12 mm. – Barna hangyalégy

devius (Linnaeus, 1761)

- 4 (3) Hátukon nincsenek fekete szőrökből álló foltok. Pajzsocskájuk hátulsó pereme egyenes vagy kissé domború.
5 (6) Csápjának 3. íze kb. kétszer hosszabb a 2. íznél. Elülső pár lábfejein a 2. íz szélessége mintegy másfél-kétszeresen meghaladja a hosszát. 2. lábszárainak külső oldalán viszonylag hosszúak a szőrök. Lábszárait keskeny, élesen elhatárolt fekete gyűrű díszíti. 8–11 mm. – Feketegyűrűs hangyalégy (115–116. ábra).

analis (Macquart, 1842)

- 6 (5) Csápjának 3. íze kb. háromszor, három és félszer hosszabb a 2. íznél. Elülső pár lábfejeinek 2. íze hosszabb, mint széles. 2. lábszárainak szőrei rövidek, a fekete gyűrű szélesebb, határa nem éles. 11–12,5 mm. – Hosszúcsápú hangyalégy

miki Doczkal & Schmid, 1999

113. ábra: *Microdon mutabilis/myrmicae* ♀114. ábra: *Microdon myrmicae* lárva115. ábra: *Microdon analis* ♀116. ábra: A *Microdon analis* bábja

Milesia Latreille, 1804
Darázszengőlegyek

Közepesnél nagyobb zengőlegyek. Csápjuk a homlok kiemelkedésén ered, kissé hosszúkas, előrenyúlók, csápsörtéjük csupasz. Szemük csupasz, a hímeké rövidebb szakaszon érintkezik, vagy legalább megközelíti egymást. Hátulsó combjaik csúcsi harmadában kis fogalakú nyúlvány található.

Lárvaik életmódját kevésbé ismerjük, valószínűleg szaprofágok, feltehetően fák korhadékában fejlődnek. A Palearktikumából ismert 5 fajtól Magyarországon 2 került elő.

- 1 (2) Potroha csaknem teljesen rozsdabarna vagy sárgásbarna, rajzolata nem éles körvonalú. Arca és homloka teljesen sárga, szőrei is sárgák. Csápjuk is sárga. Háta barna, részben szürkén hamvas, közepét hosszanti széles fekete sáv, oldalait 2–2 fekete folt díszíti. Szokatlanul nagytestű faj. 19–22 mm. – Nagy darázszengőlegy

crabroniformis (Fabricius, 1775)

- 2 (1) Potroha fekete, élesen elhatárolt sárga foltok tarkítják. Homloka és arca sárga. Fekete hátát sárga foltok díszítik. Vállain 2 nagy kerekded folt, háta elülső felében közepén két hosszanti sáv, a varraton kétoldalt különálló csik látható. Pajzsockája rozsdavörös, legfeljebb töve fekete. 14–15 mm. – Kis darázszengőlegy

semiluctifera (Villers, 1789)

Myathropa Rondani, 1845

Halálfejeslegyek

Közepesenél nagyobb zengőlegyek. Az *Eristalis* és a *Helophilus* fajokra hasonlítanak. Lárvájuk pocikféreg, testük alsó részén a hernyókéra vagy az álhernyókéra emlékeztető, lábszerű képződmények vannak, légszövük hosszú.

Lárvaik különböző típusú vizekben fejlődnek. Gyakori lakói a dendrotelmáknak (faodvak vizei). A Palearktikumból 3 fajukat írták le, közülük Magyarországon 1 él.

- – Szeme szőrös, a hímé rövid szakaszon érintkezik. Arcán fényes hosszanti sáv húzódik. Hátának rajzolata koponyára emlékeztet, erre utal magyar neve. Potroha is fekete, a 2–3. hátlemezen sárga foltok láthatók. Szárnya kissé barnás, R_{4+5} ere mélyen benyúlik az R_5 sejtbe. 12–13 mm. – Halálfejes odúlégy (117. ábra).

florea (Linnaeus, 1758)

Myolepta Newman, 1838

Nyárfalegyek

Közepes vagy közepesenél kisebb, gyengén szőrös zengőlegyek. Testük fénylő fekete vagy zöldesfekete, potrohukon többnyire sárga oldalfoltok találhatóak. Fejük rövid, szemük csupasz, a hímé érintkezik. A hímeknek arcdudoruk van. Toruk erős, szárnyuk egyszerű, gyakran foltos.

Lárvaik (pocikféreg) lombos fák (gyakran nyár) nedves korhadékában, faodvakban fejlődnek. Kővek és moha alatt, valamint sérült fák kocsonyás nedvében is találták. A Palearktikumból 13 fajukat írták le, melyek közül Magyarországon eddig 5-öt gyűjtöttek.

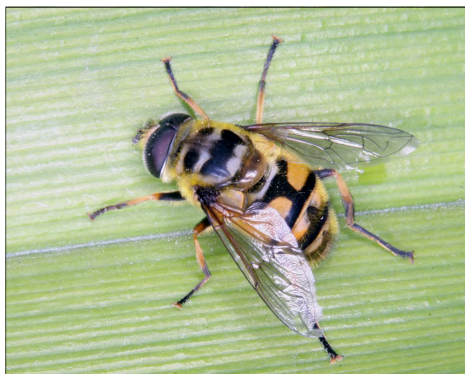
- 1 (10) Hímek. Szemük érintkezik.
- 2 (5) Combjaik hátulsó oldalán legalább olyan hosszúak a szőrök, mint a combok átmérőjének a fele. Potrohuk sötétbarna vagy fekete, nincsenek rajta narancssárga foltok.
- 3 (4) Középmell-oldala hamvas. Arcának fényes fekete középsávja keskeny. Hátának szőrei felálló. Utótorának oldala csupasz. 9–10 mm. – Hamvasoldalú nyárfalégy
obscura Becher, 1882 ♂
- 4 (3) Középmell-oldala nagyrészt fényes. Arcának fényes fekete középsávja szélesebb. Hátának szőrei többé-kevésbé lesimulók. Utótorának oldala szőrös. 9–12 mm. – Fényesoldalú nyárfalégy

vara (Panzer, 1798) ♂

- 5 (2) Combjaik hátulsó oldalán a szőrök rövidebbek, mint a comb átmérőjének a fele.
2. hátlemezen narancssárga foltja a hátlemez egész hosszúságára kiterjed.
- 6 (7) 3. hátlemezen két oldalán a narancssárga folt nem terjed a lemez hátulsó pereméig. Arcának középső fényes csíkja kb. 2-szer szélesebb az arcdudornál. 9–10 mm.

potens (Harris, 1780) ♂

- 7 (6) 3. hátlemezüket narancssárga foltja teljesen vagy majdnem teljesen a lemez hátulsó pereméig terjed.
- 8 (9) 3–4. haslemeze teljes egészébe hamvas, fénytelen. Hátának szőrei felálló. 3. hátlemezen két oldala teljes hosszúságában narancssárga. Lábai többnyire teljesen

117. ábra: *Myathropa florea* ♂

feketék. 10–11 mm. – Feketelábú nyárfalégy

- 9 (8) 3–4. haslemeze csak közepén hamvas, az oldalakon többnyire fényes. Hátának szőrei lesimulók. 3. hátlemezőnek oldalán a narancssárga folt nem terjed ki a lemez teljes hosszúságára. [*M. luteola* (Gmelin, 1790)]. 10–11 mm. – Sárga nyárfalégy
nigritarsis Coe, 1957 ♂
- 10 (1) Nöstények. Szemüket a homlok elválasztja.
11 (14) Potrohuk hátlemezei teljesen, illetve majdnem teljesen sötétbarnák vagy feketék.
12 (13) Középmell-oldala teljesen hamvas, fénytelen. Hátulsó combjainak elülső felszínén a szőrök kb. olyan hosszúak, mint a comb átmérője. Utómelle csupasz.
dubia (Fabricius, 1805) ♂
- 13 (12) Középmell-oldala nem teljesen hamvas. Hátulsó combjainak elülső felszínén a szőrök kb. fele olyan hosszúak, mint a comb átmérője. Utómelle szőrös.
obscura Becher, 1882 ♀
- 14 (11) 2. hátlemezők oldalán a lemez teljes hosszúságára kiterjedő narancssárga folt látható.
15 (16) Haslemezei hamvasak, fénytelenek. Lábféjei többnyire teljesen feketék, ritkábban a 2. lábfejé részben világosabbak lehetnek. Potrohának fekete középsíkja széles. A narancssárga folt gyakran kiterjed a 3. potrohlemezőre is.
vara (Panzer, 1798) ♀
- 16 (15) Haslemezeik fényesek, legfeljebb közepén kissé hamvasak.
17 (18) 2. hátlemezőnek fekete középsíkja szélesebb, hátulsó része kiszélesedik, de mielőtt elérné a lemez peremét, kissé beszűkül. Homlokának hosszanti középbarázdája széles és az elülső pontszemig terjed.
nigritarsis Coe, 1957 ♀
- 18 (17) 2. hátlemezőnek fekete középsíkja keskenyebb, a közepe után elvékonyodik, majd a lemez hátulsó pereme előtt kiszélesedik. Homlokának hosszanti középbarázdája keskenyebb, nem terjed az elülső pontszemig.
dubia (Fabricius, 1805) ♀
- potens** (Harris, 1780) ♀

Neoascia Villiston, 1886

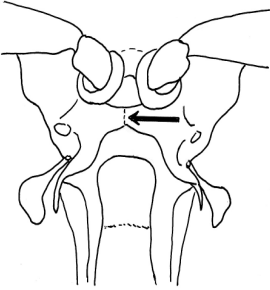
Nádaslegyek

Közepesnél kisebb, 4–6 mm-es, karcsú, fekete, fémesen fénylő zengőlegyek. Potrohuk többnyire bunkószerű, általában sárga foltok díszítik. Hátulsó combjaik vastagok és tüskések. Arcdudoruk nincs, szájrermük erősen csőrszerű. Szemük csupasz, a hímeké is elválasztott.

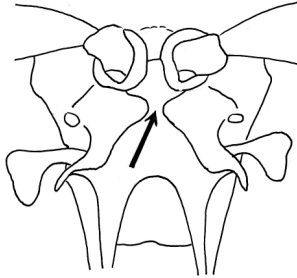
Életmódjukat kevésbé ismerjük, lárváik valószínűleg szaprofágok, vízben, iszapban, vizinövények szárában vagy legalább nedves közegben fejlődnek. A Palearktikumból 16 fajtát írták le. Közülük Magyarországon eddig 8-at gyűjtöttek.

- 1 (6) Utómellüket a hátulsó csípők között egy erősebben kitűnő keresztcsík szakítja meg (118. ábra) (*Neoascia* Williston, 1886 alnem).
- 2 (3) Szárnyán a felső és alsó csúcsharántér barnán szegélyezett. 2–3. hátlemezőn sárga foltok találhatóak. 5–6 mm. – Gyakori nádaslégy
podagrica (Fabricius, 1775)
- 3 (2) Szárnyuk felső és alsó csúcsharántere nem szegélyezett.
- 4 (5) 2–3. hátlemezőnek sárga foltjai csaknem teljes szélességben eléri a lemez oldalát. A hím utópotrohának szőrei feketék [*Neoascia floralis* (Meigen, 1822)]. 4–5,5 mm. – Nyúlánk nádaslégy (120. ábra).
- 5 (4) 2–3. hátlemezőnek sárga foltjai oldalt erősen elkeskenyednek, nem érik el teljes szélességükben a lemez oldalát. Utópotrohának szőrei fehérek [*Neoascia dispar*

annexa (Müller, 1776)

118. ábra: A *Neoascia podagrifica* utómelle

119. ábra: A *Neoascia geniculata* utómelle

hátlemezőn világos sárga oldalfoltok találhatóak. 4–6 mm. – Rövidcsápú nádaslégy

9 (8) Csápjuk 3. íze hosszú ovális, kétszer, két és félszer olyan hosszú, mint széles. 4. hátlemezőkön nincsenek sárga foltok.

10 (11) A hím utolsó haslemezőének szőrei feketék. A nőstény 2. potrohszelvényének tövi harmada párhuzamos, a csúcsi része kissé kiszélesedik. 5–6 mm. – Hosszúcsápú nádaslégy

11 (10) A hím 8. haslemezőének szőrei világosak. A nőstény 2. potrohszelvénye a tövétől fokozatosan szélesedik. – Ritka nádaslégy

12 (7) Szárnyuk felső és alsó csúcsharántere nem szegélyezett.

13 (14) Csápjának 3. íze alig hosszabb, mint széles. Elülső lábszárait fekete gyűrű díszíti. A nőstény potrohának 2. szelvénye a tövétől kezdve fokozatosan szélesedik. A hím utópotrohának a szőrei világosak. 4–6 mm. – Fekete gyűrűs nádaslégy

14 (13) Csápjának 3. íze másfél-kétszer olyan hosszú, mint széles. 1. és 2. lábszárai sárgák, legfeljebb halvány barna gyűrű lehet rajtuk. A nőstény 2. potrohszelvényének tövi harmada közel párhuzamos szegélyű, utána erősen kiszélesedik. A hím 8. haslemezőének

(Meigen, 1822)]. 4–5 mm. – Mocsári nádaslégy

tenur (Harris, 1780)
6 (1) Utómellüket a hátulsó csipők között nem szakítja meg erősebben kitines keresztcsík (119. ábra) (*Neoasciella* Stackelberg, 1965 alnem).

7 (12) Szárnyuk felső és alsó csúcsharántere egyaránt barnán szegélyezett.

8 (9) Csápjának 3. íze rövid, ovális, legfeljebb másfélszer olyan hosszú, mint széles. 4.

interrupta (Meigen, 1822)

obliqua Coe, 1940

unifasciata (Strobl, 1898)

geniculata (Meigen, 1822)

120. ábra: *Neoascia annexa* ♂

121. ábra: *Neoascia meticulosa* ♀

szőrei feketék [*Neoscias aenea* (Meigen, 1822)]. 4–5 mm. – Fekete nádaslégy (121. ábra).

meticulosa (Scopoli, 1763)

Neocnemodon Goffe, 1944
Pálcikáslegyek

Közepesenél kisebb, fekete zengőlegyek. A hímek hátulsó tomporain pálcikaalakú nyulvány található. A nőtények megbízhatóan nem határozhatók meg.

Lárvaik túlnyomórészt levéltetvekkel táplálkoznak. A Palearktikumból 11 fajukat írták le. Közülük Magyarországon eddig 4-et gyűjtöttek, de továbbiak is előkerülhetnek.

1 (4) A hímek 3. haslemezén közepén kerek vagy íves kidomborodás látható.
2 (3) A hím elülső lábfejeinek 1. íze erősen kiszélesedett. 2. lábszárai élesen kiszélesedtek. 2. haslemezén elől a szőrök hosszúak. 6–8 mm. – Széleslábfejű pálcikáslégy

latitarsis (Egger, 1865)

3 (2) A hím elülső lábfejeinek 1. íze nem széles. 2. lábszárain csak kis kiszélesedés található. 2. haslemezén a szőrök rövidek. 4,5–5 mm. – Északi pálcikáslégy

[fulvimanus (Zetterstedt, 1843)]

4 (1) A hímek 3. haslemezén nincs kidomborodás.

5 (6) A hím potrohának 4. haslemezén hátul közepén kisebb szemölcsszerű dudor található. Elülső lábfejei egyenesek, henger alakú, kivágás vagy dudor nincs rajtuk. Lábai vékonyak. 5 mm. – Szemölcsös pálcikáslégy

[verrucula (Collin, 1931)]

6 (5) A hímek 4. haslemezén nincs szemölcsszerű dudor. Elülső lábfejeik 1. ízén kivágás vagy dudor látható. Lábaik nem vékonyak.

7 (8) A hím elülső lábfejeinek 1. ízén hátul szemölcsszerű dudor látható. 2. lábfejeinek 1. ízén ív alakú képződmény figyelhető meg. 2. lábszárainak bemélyedésén rövid feketé sörték állnak. 7,5 mm. – Rövidsörtés pálcikáslégy

brevidens (Egger, 1865)

8 (7) A hímek elülső lábfejeinek 1. ízén csak kisebb kivágás látható, dudor nem. 2. lábfejeik 1. íze egyszerű. Lábszáraik azonban többnyire megvastagodtak.

9 (10) A hím szárnyának 1–2. tősejtjét, valamint végsejtjét csaknem teljes egészében mikroszkopikus szőröcskék fedik. Hátán a szőrök sötétek. 5–7 mm. – Sötétszőrű pálcikáslégy

pubescens (Delucchi & Pschorn-Walcher, 1955)

10 (9) Szárnya 1–2. tősejtjének tövi része csupasz vagy majdnem csupasz. A végsejtjét borító mikroszkopikus szőröcskék ritkábbak. A hím hátának szőrei világosak. 6–7 mm. – Világosszőrű pálcikáslégy

vitripennis (Meigen, 1822)

Orthonevra Macquart, 1829
Patakzengőlegyek

Közepes vagy közepesenél kisebb, fémészöld, bronzszínű zengőlegyek. A hímek arca nem dudoros. Csápjuk 3. íze meghosszabbodott. Szemük csupasz, a hímeké érintkezik. Szárnyuk felső csúcsharántere 90°-os szögben olvad be az r_{4+5} érbe vagy ellentétes irányú.

Rövid légsővű lárvaik álló- és folyóvizek tápdús iszapjában fejlődnek. A Palearktikumból mintegy 32 fajukat írták le. Közülük Magyarországon eddig 10-et gyűjtöttek.

1 (2) Szárnyának felső csúcsharántere erősen S-alakban hajlott, nagyjából párhuzamos a

szárny hátulsó szegélyével. Lábai feketék, fémesen fénylők. 7–8 mm. – Nagy patakzengőlégy (123. ábra).

splendens (Meigen, 1822)

2 (1) Szárnyuk felső csúcshárántere gyengén hajlott vagy ellentétes irányú, nem párhuzamos a szárny hátulsó szegélyével.

3 (8) Lábaik nem teljesen feketék.

4 (5) Csápjának 3. íze hosszú és keskeny, fonalszerű, kb. 4-szerese a szélességének. Szemén sötét harántsáv húzódik. 5–6 mm. – Sávosszemű patakzengőlégy

elegans (Meigen, 1822)

5 (4) Csápjuk 3. íze ovális, hosszúsága 3-szor nagyobb a szélességénél. Szemükön nincs sötét harántsáv.

6 (7) Szárnyának felső csúcshárántere nem barnás. Szárnyjegye barnássárga. A nőtény homlokának szélessége a csápok eredésénél kb. egyenlő a szem szélességével (előlről nézve). A nőtény 4. hátlemezőnek hátulsó részén jól fejlett szemölcs található. 6–7 mm. – Lápi patakzengőlégy

intermedia Lundbeck, 1916

7 (6) Szárnyának felső csúcshárántere barnás. Szárnyjegye sötét. A nőtény homlokának szélessége a csápok eredésénél a szem szélességének másfél vagy kétszerese (előlről nézve). 5–6 mm. – Sötétszárnyjegyű patakzengőlégy

geniculata (Meigen, 1830)

8 (3) Lábaik feketék.

9 (14) Csápjuk 3. íze nagyjából kerek, nem, vagy csak kissé hosszabb, mint amilyen széles.

10 (13) A hímek homloka megközelítőleg egyenlő oldalú háromszög alakú. A szemük által képezett szög nagyjából 90°-os.

11 (12) Csápjának 3. íze sárga vagy barna, a felső pereme sötétebb, a csúcsirányban kissé kiszélesedik. A nőtény 5. hátlemezőn hátul nincs kivágás. 5–7 mm. – Rövidcsápú patakzengőlégy

brevicornis (Loew, 1843)

12 (11) Csápjának 3. íze fekete, a csúcsa kissé ferdén levágott. A nőtény csápjának 3. íze rövidebb. – Hegyi patakzengőlégy

tristis (Loew, 1781)

13 (10) A hím homloka egyenlőszárú háromszög alakú, a szemek által képezett szög hegyes. Csápjának 3. íze lekerekített, teljes egészében vörössárga. A nőtény 5. hátlemezőnek hátulsó peremén mély bemetszés van. 7 mm. – Bemetszett patakzengőlégy

incisa (Loew, 1843)

122. ábra: *Orthonevra nobilis* ♂

123. ábra: *Orthonevra splendens* ♀

- 14 (9) Csápjuk 3. íze hosszúkás, 1,5–2,5-ször hosszabb, mint széles.
- 15 (16) Csápja 3. ízének csúcsrésze nagyjából egyenes, mintha levágták volna. Mintegy 1,5-ször olyan hosszú, mint amilyen széles. 5 mm. – Levágottcsápú patakzengőlégy
- frontalis** (Loew, 1843)
- 16 (15) Csápjuk 3. íze lekerekített vagy kihegyesedő.
- 17 (18) Szárnyjegye világos. Csápjának 3. íze lekerekített, 1,5–2-ször olyan hosszú, mint amilyen széles. A nőstény 5. hátlemezőnek hátulsó pereme mélyen bemetszett. 5,5–7 mm. – Fekete patakzengőlégy
- plumbago** (Loew, 1840)
- 18 (17) Szárnyjegye sötét vagy feketésbarna. Csápjának 3. íze 2,5-ször hosszabb, mint széles, a csúcsa kissé hegyesedő. A nőstény 5. hátlemezőnek hátulsó peremén kicsi, de éles kivágás látható. 4,5–6 mm. – Boglárka patakzengőlégy (122. ábra).
- nobilis** (Fallén, 1817)

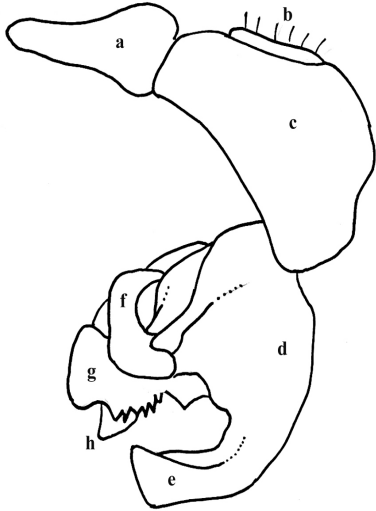
Paragus Latreille, 1804

Fenyérszengőlegyek

Kisebb, 4–7 mm-es zengőlegyek. Testük általában rövid, erős felépítésű, gyakran csaknem teljesen szörtelen. Potrohuk vége rendszerint lefelé görbül. Alapszínük általában fekete, de világos is lehet. A hímek identifikálásához többnyire ivarszerv vizsgálat szükséges.

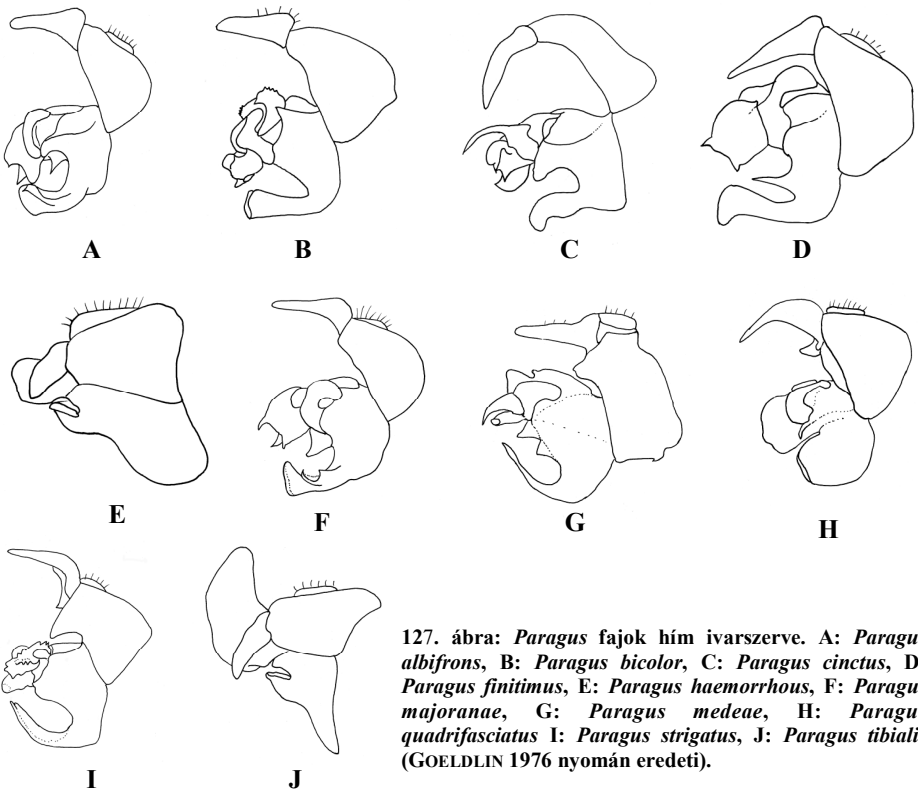
Imágóik melegkedvelők, szárazabb biotópokban gyakoribbak. Lárvaik afidofágok, főleg levéltetvekkel (részben valószínűleg gyökérlevéltetvekkel) táplálkoznak. A Palearktumból mintegy 30 fajukat írták le. Közülük Magyarországon eddig 9-et gyűjtöttek, de további néhány faj előkerülésére még számíthatunk.

- 1 (4) A szemüket borító szőrök egyenletesen oszlanak el. Potrohuk megnyúlt, 2 első szelvénye összeforrt (*Pandasyophthalmus* Stuckenberg, 1954 alnem).
- 2 (3) A paramér kisebb, viszonylag rövid, alsó és felső szegélye oldalnézetben megközelítőleg egyenes vonalú (126. ábra: E). – Gyakori fenyérszengőlégy
- haemorrhous** Meigen, 1822
- 3 (2) A paramér jóval nagyobb, másfélszer hosszabb, mint a stylus, alsó és felső szegélye oldalnézetben jól kivehetően széttartó, hegye nagyjából felfelé mutat (126. ábra: J). – Fekete fenyérszengőlégy
- tibialis** (Fallén, 1817)
- 4 (1) Szemük szőrei függőleges csíkokba rendeződtek. Potrohuk viszonylag zömök, 1–2., valamint 3–5. szelvénye összeforrt (*Paragus* Latreille, 1804 alnem).
- 5 (20) Hímek. Szemük érintkezik a homlokon.
- 6 (7) A paramér az ivarszerv csúcsa felé hegyesedő (126. ábra: C). Potroha fekete, 2–5. hátlemezőnek elülső részét sárga csík díszíti. – Sárga fenyérszengőlégy
- cinctus** Schiner & Egger, 1853 ♂
- 7 (6) A paramérek az ivarszerv alapja felé hegyesedők. Potrohukon nincsenek sárga csíkok.
- 8 (9) A lingula feltűnően terjedelmes, lekerekített. A pince infériure hasonló alakú, a közöttük lévő félhordalakú nyílás nagyon keskeny (126. ábra: H). Fénylő hátát 4 vagy 6 hamvas folt díszíti. – Foltoshátú fenyérszengőlégy
- quadrifasciatus** Meigen, 1822 ♂
- 9 (8) A lingula közepes nagyságú, a közötté és a pince infériure felső része közötti rés mindig legalább olyan széles, mint a lingula. Hátuk fénytelen, legfeljebb két hamvas csík díszíti.
- 10 (17) A paramérek különböző mértékben eltakarják a pénisz-csövet.
- 11 (14) Potrohuk általában fekete. Ha fekete és piros, akkor a piros szín nem éri el a hátlemező szélét.

124. ábra: *Paragus majoranae* ♂

125. ábra: *Paragus* fajok hím ivarszervének részei. a: Stylus, b: Cercus, c: Epandrium, d: Hypandrium, e: Lingula, f: Paramér, g: Pince inférieure, h: Pénisz cső (GOELDLIN 1976 nyomán).

127. ábra: *Paragus* fajok hím ivarszerve. A: *Paragus albifrons*, B: *Paragus bicolor*, C: *Paragus cinctus*, D: *Paragus finitimus*, E: *Paragus haemorrhous*, F: *Paragus majoranae*, G: *Paragus medeae*, H: *Paragus quadrifasciatus* I: *Paragus strigatus*, J: *Paragus tibialis* (GOELDLIN 1976 nyomán eredeti).

- 12 (13) A paramérek szélesek. A pince infériure hegyes nyúlványai közül a felső valamivel rövidebb az alsónál (126. ábra: F). Potrohának 2–4. hátlemezen közepén megszakított, ezüstösen hamvas harántcsík látható. – Ezüstcsíkos fenyérszöngölégység (124. ábra).
majoranae Rondani, 1857 ♂
- 13 (12) A paramérek keskenyek. A pince infériure hegyes nyúlványai közül az alsó kétszer terjedelmesebb a felsőnél (126. ábra: A). 2–3. hátlemeze háromszög alakú piros foltal díszített, de nagyon változó, fekete is lehet. – Pirosfoltos fenyérszöngölégység
albifrons (Fallén, 1817) ♂
- 14 (11) Potrohuk fekete és piros. 3. hátlemesük általában piros, a piros szín eléri a hátlemezek szélét.
- 15 (16) A lingula hátulsó részének félkör alakú bevágásából jellegzetes hegyes túske nyúlik ki, melynek hossza eléri a lingula kétharmadát. A pince infériure viszonylag nagy, két hegye van (126. ábra: D). – Hegyestüskéjű fenyérszöngölégység
finitimus Goeldin de Tiefenau, 1971 ♂
- 16 (15) A lingulán nem látható jellegzetes túske. A pince infériure kicsi, csak egy alsó hegye van. Potroha nagyon változó, többnyire fekete, vagy a 2–3. hátlemeze vörös, de a potroh vége is lehet vörös. (126. ábra: B). – Kétszínű fenyérszöngölégység
bicolor (Fabricius, 1794) ♂
- 17 (10) Pénisz-csővük jól látható.
- 18 (19) A pince infériure hiányzik. A paramérek feltűnően csipkés szélűek (226. ábra: I). 3. hátlemeze rendszerint piros, néha két kis fekete foltal. – Feketefoltos fenyérszöngölégység
strigatus Meigen, 1822 ♂
- 19 (18) A pince infériure megvan, lefelé görbült, fokozatosan hegyesedő. A lingula nagyon keskeny és hegyes (126. ábra: G). Potroha az 1. hátlemezek kivételével túlnyomórészt sárgásbarna. – Stanescu fenyérszöngölégység
medeae Stanescu, 1991 ♂
- 20 (5) Nöstények. Szemüket a homlok elválasztja (*A Paragus medeae* és *a Paragus strigatus* nösténye egyelőre nem szerepel a határozókulcsban).
- 21 (22) Utolsó hátlemezen kettős dudor látható. Fénylő hátát 4 vagy 6 hamvas folt díszíti.
quadrifasciatus Meigen, 1822 ♀
- 22 (21) Utolsó hátlemesükön nem található kettős dudor.
- 23 (24) 2–3. hátlemezen sárga csík húzódik, mely eléri a lemezek szélét.
cinctus Schiner & Egger, 1853 ♀
- 24 (23) 2–3. hátlemesükön nem találhatók sárga csíkok.
- 25 (28) Potrohuk nagyobb része fekete. A 3. hátlemezek legalább a szélein fekete.
- 26 (27) 2–4. hátlemezen ezüstösen hamvas, közepén megszakított harántcsíkok láthatók. Potroha leggyakrabban fekete.
majoranae Rondani, 1857 ♀
- 27 (26) 2–3. hátlemezet legtöbbször háromszög alakú piros folt díszíti. Néha teljesen fekete, de a hamvasság hiányzik róla vagy csak alig észrevehető.
albifrons (Fallén, 1817) ♀
- 28 (25) Potrohuk fekete és piros, 3. hátlemesük legalább a lemez szélén piros.
- 29 (30) Utolsó hátlemezen jellegzetes gyűrűszerű kidomborodás látható. 4. hátlemezen keskeny ezüstös csík húzódik, mely néha a 3. lemezen is jelen van. Arcán a csík keskeny.
bicolor (Fabricius, 1794) ♀
- 30 (29) Utolsó hátlemezen nincs gyűrűszerű kidomborodás, hanem kis mélyedés látható. Az 5. hátlemeze rásimuló, sűrű ezüstös szőrök potroha végének jellegzetesen csillogást kölcsönöznek. Arcán a feketés csík szélesebb.
finitimus Goeldin de Tiefenau, 1971 ♀

Parasyrphus Matsumura, 1917
Cserjelegyek

Közepes vagy közepesnél kissé nagyobb, az átlagos *Syrphidae* fajokra (*Syrphus*, *Eupeodes* stb.) hasonlító zengőlegyek.

Lárvaik ragadozók, főleg afidofágok, elsősorban levéltetvekkel táplálkoznak, de fogyasztják különböző egyéb rovarok (pl. levéldarazsak) lárváit és tojásait is. Többnyire oligovoltinok, jellemző rájuk a fakultatív lárvális diapauza. A Palearktikumból 16 fajukat írták le, közülük Magyarországon eddig 7-et gyűjtöttünk.

- 1 (4) 3–4. hátlemezüken félkör-alakú sárga foltok találhatóak, melyek a középvonalon nem érintkeznek.
- 2 (3) Szárnyjegye világosszürke. Csápsörtéjének töve nem vastag. Szemének szőrei rövidek és ritkák. Lábai nagyrészt sárgák. 6–8 mm. – Félholdfoltos cserjelég (128. ábra).
punctulatus (Verrall, 1843)
- 3 (2) Szárnyjegye sötét, nem átlátszó. Csápsörtéjének töve vastag. Lábai csaknem teljesen feketék, térdei és 1–2. lábfejei sárgák, gyakran lábszárai is. 2. hátlemezőn a sárga foltok ferdén állnak. 8–10 mm. – Korai cserjelég
macularis (Zetterstedt, 1843)
- 4 (1) 3–4. hátlemezüken sárga sáv húzódik.
- 5 (6) Arca sárga, nincs rajta hosszanti fekete középsáv. Lábfejei feketék. A nőtény hátsó combjai sárgák. 3–4. hátlemezőn a sárga sáv széles. 7–10 mm. – Feketelábfejű cserjelég (127. ábra).
nigritarsis (Zetterstedt, 1843)
- 6 (5) Arcukat hosszanti fekete középsáv díszíti (ha hiányzik, akkor 1–2. lábaik nagy részben sárgák). A nőtények combjainak töve jelentős részben fekete.
- 7 (8) Háta fényes fekete, az oldalai fémesen csillogók, pontozása apró és finom. Középmell-oldala feketészöld, fémes csillogású. Csápjá fekete, a 3. ízének alsó része barnássárga. 8–10 mm. – Fényeshátú cserjelég
malinellus (Collin, 1952)
- 8 (7) Hátuk fénytelen, sötét fémészöld, pontjaik nagyok. Középmell-oldaluk is fémészöld, fénytelen.
- 9 (10) 1–2. lábszárai és lábfejei sárgák. Csápjá 3. ízének alsó része barnássárga. A nőtény combjainak tövi része sárga, a csúcsa fekete. 6–9 mm. – Sárgalábfejű cserjelég
annulatus (Zetterstedt, 1838)
- 10 (9) 1–2. lábfejeik ízei a csúcsi részben sötétek. 1–2. lábszáraikon fekete gyűrű látható. Csápjuk fekete.
- 11 (12) Szárnyjegye feketésbarna. Hátsó lábai feketék, néha a térdei sárgák. Elülső lábfeje feketék. 3–4. hátlemezőn mérsékelten széles sárga sáv húzódik. 8–10 mm. – Sötét-szárnyjegyű cserjelég
lineola (Zetterstedt, 1843)
- 12 (11) Szárnyjegye világosbarna vagy szürke. Hátsó combjainak csúcsa szélesen sárga. Hátsó lábszárai sárgásbarnák, középtájon sötét gyűrűvel. Lülő lábfejeinek utolsó ízei feketék. 8–9 mm. – Halványszárnyjegyű cserjelég
vittiger (Zetterstedt, 1843)

Parhelophilus Girschner, 1897
Csíkoslegyek

Közepes vagy közepesnél kissé nagyobb zengőlegyek. A hímek szeme is elválasztott. Hátukon világos hosszanti csíkok vannak. Hasonlítanak a *Helophilus* fajokra, több szerző munkájában a *Helophilus* alnemeként szerepelnek.

Lárvaik (pocikféreg) különböző típusú vizekben fejlődnek, különösen a gyékényes élőhelyekre

127. ábra: *Parasyrphus nigritarsis* ♂128. ábra: *Parasyrphus punctulatus* ♀

jellemzők. A Palearktikumból 6 fajukat írták le, közülük Magyarországon 2 él.

- 1 (2) A hím hátulsó combjainak alsó felén rövid, szakállra emlékeztető, feketén szőrös dudor ered. Mindkét nem tarkójának felső részén fekete szőrök is állnak. A nőtény potrohának 3–4. hátlemezén a szőrök hosszabbak és felállóak, a hátulsó perem kivételével nagyrészt világosak. 8–10 mm. – Dudoros csíkoslégy

frutetorum (Fabricius, 1775)

- 2 (1) A hím Hátulsó combjainak alsó felén nincs dudor, csupán fekete szőrökből álló csomó található. A nőtény 3–4. hátlemezén a szőrök rövidebbek, lesimulók, nagyrészt feketék. Mindkét nem tarkójának a szőrei világosak. 9–11 mm. – Dudornélküli csíkoslégy (139. ábra).

versicolor (Fabricius, 1794)

Pelecocera Meigen, 1822

Szélescsápúlegyek

Közepesnél kisebb, csaknem teljesen csupasz, sötét színű zengőlegyek. Mindkét nem szeme szélesen elválasztott. Szemük csupasz. Csápjuk 3. íze igen nagy. Vastag pálcikaalakú, 3 ízű csápsórtéjük a csáp 3. ízének csúcsán ered. Arcuk általában erősen megnyúlt. Hátuk és pajzsocskájuk fekete, szőrei nagyon rövidek. Potrohuk viszonylag rövid és lapos.

Fejlődésüket nem ismerjük. A Palearktikumból ismert 3 fajból 2 Magyarországon is él.

- 1 (2) A hím 2. hátlemezén 2 sárga folt, a 3–4.-en széles sárga sáv található. A nőtény potrohának 2–4. hátlemezét 1–1 pár sárga folt díszíti. Csápjá nagyrészt vörössárga, nagy és csaknem félkör alakú 3. ízének felső része és csúcsa barna. Arcának alsó része csórszerűen megnyúlt. 4–5 mm. – Gyakori szélescsápúlégy

tricincta Meigen, 1822

- 2 (1) A hím potrohának 2–4. hátlemezét hosszanti sárga foltok díszítik. A nőtény potroha fekete, csupán halványzürke foltok találhatók rajta. Csápjának 3. íze nagy, csaknem félkör alakú, a felső pereme egyenes. A 3. íz alsó része sárgászöld. Arca viszonylag erősen megnyúlt. 6–8 mm. – Alpi szélescsápúlégy (130. ábra).

latifrons Loew, 1856

129. ábra: *Parhelophilus versicolor* ♀130. ábra: *Pelecocera latifrons* ♂

Pipiza Fallén, 1810
Holdfoltúlegyek

Közepes vagy közepesnél nagyobb fekete zengőlegyek. Potrohukon néha páros sárga vagy barna foltok találhatóak. Arcuk és szemük sűrűn szőrös.

Lárvaik rendszerint növényeken tartózkodnak, és főleg levéltetvekkel táplálkoznak. Gubacsaklók és gyökereken élő levéltetveket is pusztítanak. Kannibalizmusra is hajlamosak. Taxonómiailag problematikus nem, bélyegeik általában erősen változnak. Identifikálásuk egyértelmű bélyegek hiányában néhány esetben bizonytalan. A különböző munkák kulcsai kisebb-nagyobb mértékben eltérnek. A Palearktikumból mintegy 25 fajtát tarják nyilván, Magyarországon eddig 9 faj előfordulását tekinthetjük bizonyítottnak.

1 (2) Csápja, oldalról nézve, a fej középső részében (középtájon) ered. Potroha rövid. 2–3. hátlemezen világos foltok találhatóak, melyek néha elmosódottak. A hím szemének érintkezési szöge 80°-os vagy kisebb. A nőstény homlokán nincs hamvas folt. 5–7 mm. – Négy pettyes holdfoltúlegy

quadrimaculata (Panzer, 1804)

2 (1) Csápjuk (oldalról nézve) a fej felső 2/3-ában ered. Potrohuk hosszabb. A hím szemének érintkezési szöge 85°-os vagy nagyobb. A nőstények homlokán hamvas folt található.

3 (8) Elülső lábfejeik teljesen sárgák, vagy 1–4. ízük sárga, az 5. íz fekete.

4 (5) Hátulsó combjai nem vastagok. A hím szemének érintkezési szöge 90°-os. A nőstény 5. hátlemeze szélessége és hossza nagyjából egyforma. Homlokának hamvas foltja kicsi. Szárnyát nem díszíti élénk folt. 8–10 mm. – Vékonycombú holdfoltúlegy

luteitarsis Zetterstedt, 1843

5 (4) Hátulsó combjaik többé-kevésbé megvastagodtak.

6 (7) 2. hátlemezen sárgásbarna, néha összeolvadó folt van. 3. hátlemeze fekete. A hím szemének szőrei fehérek. A nőstény csápjának 3. íze 1,2-ször hosszabb, mint széles. Szárnyának közepén halvány szürkés folt látható. A hím szemének szőrei fehérek. 8–9 mm. – Nagypettyes holdfoltúlegy

festiva Meigen, 1822

7 (6) 2–3. hátlemezen sárga foltok vannak. A nőstény csápjának 3. íze 1,5-ször hosszabb, mint széles. Szárnyát halványabb sötét folt díszíti. 9–10 mm. – Kétpántos holdfoltúlegy

fasciata Meigen, 1822

8 (3) Elülső lábfejeik nem teljesen sárgák, sötétbarnák vagy feketék, a tövi izeik néha sárgák.

9 (10) Hátulsó combjai erősen megvastagodtak, alsó oldalukon a csúcs közelében fejlett,

131. ábra: *Pipiza noctiluca* ♀132. ábra: *Pipiza noctiluca* ♂

erősen szőrös dudor látható. Torának és potrohának szőrei világosak. A hím szemének érintkezési szöge 100 és 115° között változik. Szárnyát sötét folt díszíti. 7–11 mm. – Dudoros holdfoltútlégy

austriaca Meigen, 1822

10 (9) Hátsó combjaik golfütőhöz hasonlítanak, második felük megvastagodott, dudor nincs rajtuk.

11 (12) Csápjának 3. íze 1,3–1,5-ször hosszabb, mint széles. Torán és potrohán hosszabb fehér és rövidebb fekete szőrök vannak. Arcának szőrei világosak. Szárnyán sötét folt található. 7–10 mm. – Fekete holdfoltútlégy

lugubris (Fabricius, 1775)

12 (11) Csápjaik 3. íze 0,95–1,3-szor hosszabb, mint széles.

13 (14) A hím arcának szőrei túlnyomóan fehérek. A nőtény 4. hátlemzésének első felében a szőrök főleg világosak. Hátsó combjai a végük felé kissé megvastagodtak. 9–11 mm. – Ritka holdfoltútlégy

fenestrata Meigen, 1822

14 (13) A hímek arcának szőrei túlnyomóan feketék.

15 (16) Elülső lábfejeinek 1–2. ízei sárgák. Arca széles. Csápja 3. íze olyan hosszú, mint széles. Szárnyának közepén többnyire sötét folt látható. Potrohának 2. hátlemzését két sárga folt díszíti. 8–10 mm. – Változékony holdfoltútlégy (131–132. ábra).

noctiluca (Linnaeus, 1758)

16 (15) Lábfejeinek ízei feketék vagy sötétbarnák. Csápjának 3. íze hosszabb, mint széles. Szárnya világos, vagy kissé elsötétedett. Arca keskenyebb, párhuzamos oldalú. 6–8,5 mm. – Gyakori holdfoltútlégy

bimaculata Meigen, 1822

Pipizella Rondani, 1856

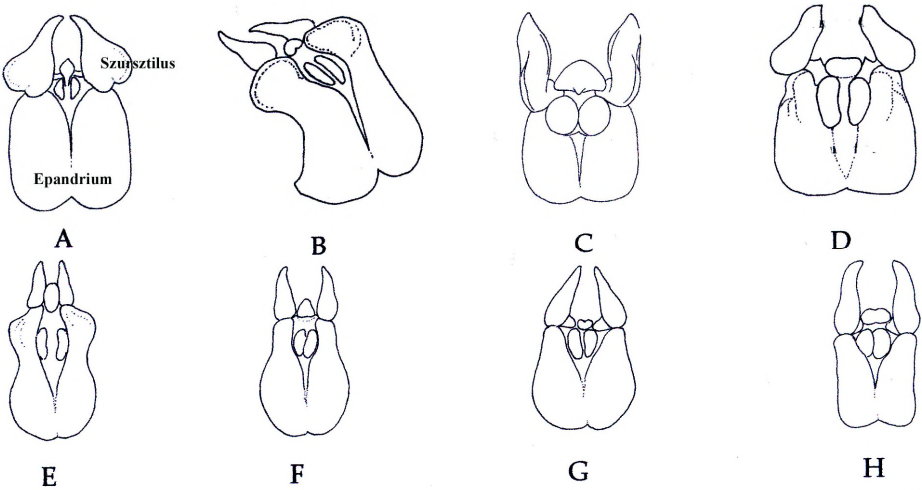
Törpelegyek

Közepesnél kisebb, többnyire fekete zengőlegyek. Arcuk lapos, szőrös, arcdudoruk nincsen. Csápjuk többé-kevésbé meghosszabbodott. Szárnyuk felső csúcsharántere 90°-os szögben ágazik be az r_{4+5} sugárérbe. A hímeket főleg a fajra jellemző ivarszervük alapján lehet determinálni. A nőtények azonosítására általában nincsenek jó bélyegek.

Lárvaik afidofágok, elsősorban gyökérlevéltetvekkel táplálkoznak. Alkalmilag myrmecophil életmódot folytathatnak, mivel hangyabolyban is találtak lárvaikat. A Palearktikumból közel 40 fajukat írták le. Magyarországon eddig 6 faj előfordulását sikerült kimutatni, de ez a szám még emelkedhet.

- 1 (2) Szárnyán az r_{2+3} és az r_{4+5} ér elágazásánál nagy barnás folt látható. A hím ivarszerve: 135. ábra: C. 6–8 mm. – Foltoszsárnyú törpelégy
maculipennis (Meigen, 1822)
- 2 (1) Szárnyukat nem díszíti feltűnő sötét folt.
- 3 (4) Elülső lábfejeinek 1. íze vörössárgás, a többi feketésbarnás. A világos és a sötét színek közötti határ éles. A hím ivarszerve: 135. ábra: D. 6–7 mm. – Mongol törpelégy
[**mongolorum** Stackelberg, 1952]
- 4 (3) Elülső lábfejeinek 1. íze barnás, ritkábban vörössárga. A világos és a sötét szín közötti határ nem éles. A hím ivarszerve: 135. ábra: A. 6–7 mm. – Sárgalábú törpelégy
annulata (Macquart, 1829)
- (–) A hímek ivarszervük alapján identifikálhatók (az ide tartozó nőstények elkülönítésére nincsenek megbízható bélyegek).
- 5 (–) A hím ivarszerve: Epandrium igen nagy és széles, a surstylus kicsi: 135. ábra: B. 6–7 mm. – Hegyi törpelégy
divicoi (Goeldlin de Tiefenau, 1974)
- 6 (–) A hím pregenitális szelvénye 2-ször olyan hosszú, mint széles. A surstylus háromszög alakú, a csúcs felé fokozatosan szűkül, a mediális rész alapfelében evező alakúan kissé kiszélesedik: 135. ábra: F. Nőstény: Csápsörtéjének töve sötétsárga. Hátsó lábszárainak elülső felszínén a szőrök olyan hosszúak, mint a lábszár átmérője. Potroha rövid. 5–7 mm. – Közönséges törpelégy (133. ábra).
viduata (Linnaeus, 1758)
- 7 (–) A hím pregenitális szelvénye mérsékelten hosszú (1,5-ször olyan hosszú, mint széles). A surstylus háromszög alakú, a csúcs felé fokozatosan szűkül, a mediális rész alapfelében evezőalakúan kissé kiszélesedett. 135. ábra: G. Nőstény: Csápsörtéjének töve világossárga. Hátsó lábszárainak elülső felszínén a szőrök hosszabbak, mint a lábszár átmérője. Potroha hosszabb. 7–8 mm. – Nagy törpelégy (134. ábra).
virens (Fabricius, 1805)
- 8 (–) Ivarszerve nagyon kicsi (a legkisebb a *Pipizella* fajok közül): 135. ábra: H. 6–7 mm – Zeneggen törpelégy
zeneggenensis (Goeldlin de Tiefenau, 1974)

133. ábra: *Pipizella viduata* ♂134. ábra: *Pipizella virens* ♂

135. ábra: *Pipizella* fajok hím ivarszervének sematikus rajza. A: *Pipizella annulata*, B: *Pipizella divicoi*, C: *Pipizella maculipennis*, D: *Pipizella mongolorum*, E: *Pipizella viduata*, F: *Pipizella virens*, G: *Pipizella zeneggenensis* (VERLINDEN 1999 után, eredeti)

Platycheirus Le Peletier & Serville, 1828
Széleslábúlegyek

Közepes és közepesnél kisebb zengőlegyek. Rendszerint keskeny, hosszúkás, többé-kevésbé párhuzamos oldalú potrohukat általában sárga vagy szürke foltok díszítik. A hímek elülső lábainak 1. íze gyakran erősen kiszélesedett, többnyire a fajra jellemző jó határozóbélvény. A nőstények identifikálása az esetek egy részében bizonytalan. A jelenlegi kulcs alapján a hazai fajok többsége meghatározható.

Lárvaik afídofág életmódúak, többnyire levéltetvekkel táplálkoznak, túlnyomórészt éjszaka aktívak. A Palearktikumtól több, mint 50 fajukat tartják nyilván. Magyarország *Platycheirus* faunáját jelenlegi ismereteink szerint 21 faj alkotja, de még további néhány faj kimutatására számíthatunk.

- 1 (50) Szemük a homlokon érintkezik. Hímek.
- 2 (5) Combjuk csúcsának közelében erős, a végén kampósbotszerűen meghajlott sörteszőr áll (*Pachysphyria* Enderlein, 1838 alnem).
- 3 (4) Csápjának 3. íze hosszabb (kb. 2,2-ször hosszabb, mint széles). Arca felső részének szőrei fehérek. 8–9 mm. – Zsályá széleslábúlegy
- 4 (3) Csápjának 3. íze rövidebb, 1,6-szor hosszabb, mint széles. Arcának felső részén a szőrök sötétbarnák. 6–9 mm. – Korai széleslábúlegy
- 5 (2) Combjaik csúcsának közelében nem áll kampósbotszerűen meghajlott sörteszőr (*Platycheirus* Le Peletier & Serville, 1828 alnem).
- 6 (21) Elülső lábszáraik csúcsa nem vagy csak kis mértékben szélesedett ki.
- 7 (8) Elülső lábfejeinek 1. íze csak kis mértékben szélesedett ki (138. ábra: K). 5–7 mm. – Kis széleslábúlegy
- 8 (7) Elülső lábfejeik 1. íze relatív erősen kiszélesedett.
- 9 (10) 2–4. hátlemezén olomszürke színű, fémesen csillogó foltok láthatók (138. ábra: C). 7–8 mm. – Szürkefoltos széleslábúlegy (139. ábra)

subambiguus Nielsen, 2004 ♂

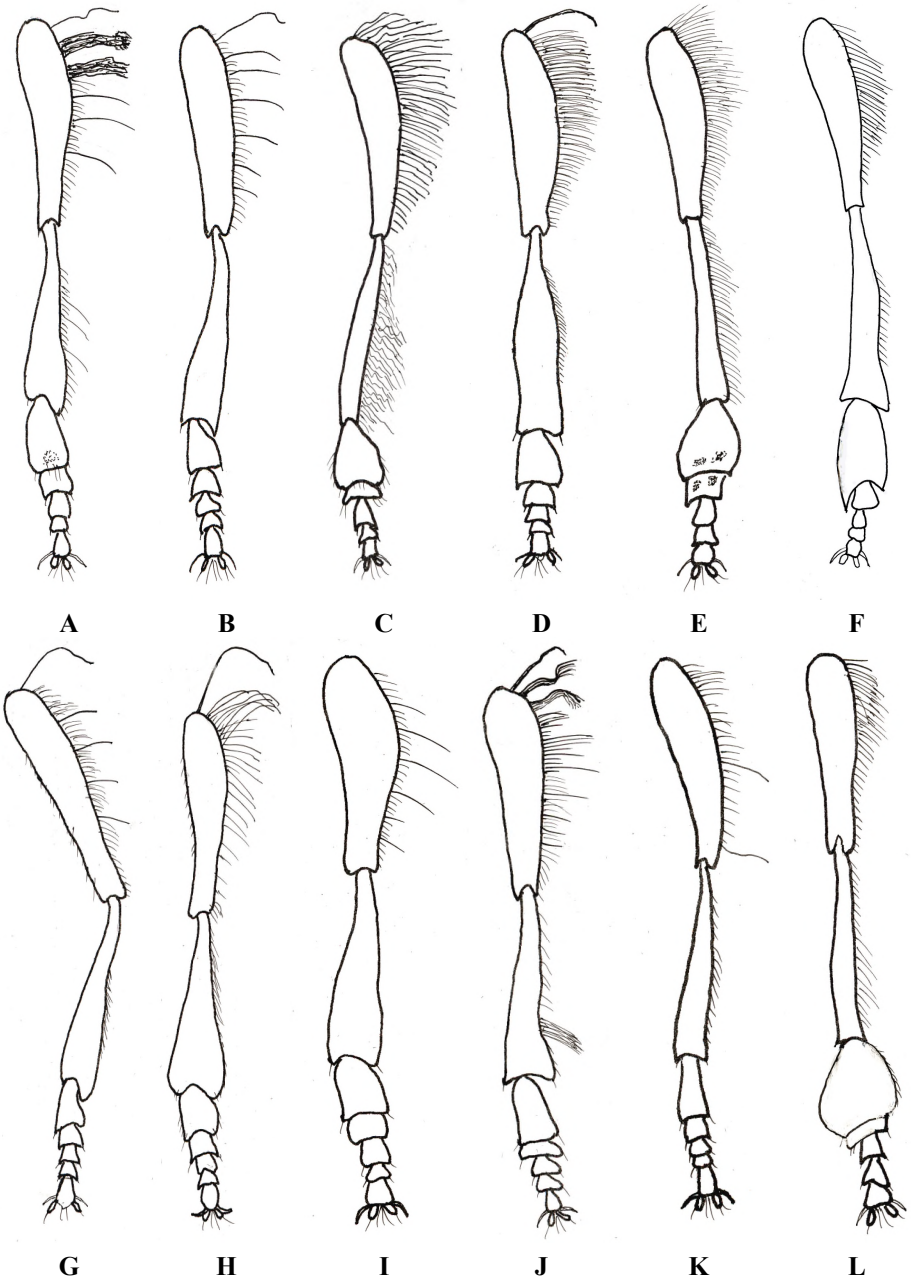
ambiguus (Fallén, 1817) ♂

sticticus (Meigen, 1822) ♂

discimanus (Loew, 1871) ♂

- 10 (9) Potrohukat sárga foltok díszítik.
- 11 (14) Hátuk fénytelen, hamvas. Arcuk alsó része (és szájrereme) erősen előrenyúlók, nagy része szürkén hamvas. Elülső lábfejeik két elülső íze erősebben kiszélesedett sárgás.
- 12 (13) Potrohának hátoldalán 4 pár sárga folt van, az 5. lemez foltjai kicsik (138. ábra: E)–10 mm. – Ritka széleslábúlégy
- manicatus** (Meigen, 1822) ♂
- 13 (12) Potrohának hátoldalán 2 (esetleg 3) pár sárga folt van. Elülső lábfejének 3. íze kissé szélesebb a 2. íznél. 7–8 mm. – Hegyi széleslábúlégy
- melanopsis** Loew, 1856 ♂
- 14 (11) Hátuk fémesen csillogó.
- 15 (18) Elülső lábfejeik 2. íze nem vagy csak kis mértékben múlja felül a hosszát.
- 16 (17) Elülső lábfejeinek 1. íze vékony, vékonyabb, mint az íz hosszának a fele. Magyarországon még nem gyűjtötték. 7–8 mm.
- [**latimanus** (Wahlberg, 1844)] ♂
- 17 (16) Elülső lábfejeinek 1. íze szélesebb. 7–9 mm. – Alpesi széleslábúlégy
- complicatus** Becker, 1889 ♂
- 18 (15) Elülső lábfejeik 2. íze két-háromszor szélesebb a hosszánál.
- 19 (20) Hátulsó lábszárainak külső szegélyén, középtájon, ferdén álló, erős és hosszú, enyhén a láb felé görbülő fekete szőrök találhatók (138. ábra: L). 7–11 mm. – Fehérlábú széleslábúlégy (143. ábra).
- tarsalis** (Schummel, 1836) ♂
- 20 (19) Hátulsó lábszárainak külső szegélyén nincsenek erős fekete szőrök. – Tátrai széleslábú-légy
- [**tatricus** Dušek & Láska, 1982] ♂
- 21 (6) Elülső lábszáraiknak legalább a csúcsa erősen kiszélesedett.
- 22 (33) Elülső lábszáraik csúcsa többé-kevésbé élesen kiszélesedett. Csápjuk 3. ízének alsó része sárga.
- 23 (26) Elülső combjaik hátul majdnem egész terjedelmükben sűrű fekete, sörteszerű szőrökkel borítottak.
- 24 (25) Középső lábszárainak vége erősen, bunkószerűen megvastagodott, belső oldalán sűrű és hosszabb göndör szőrök állnak. – Nielsen széleslábúlégy
- [**nielseni** Vockeroth, 1990] ♂
- 25 (24) Középső lábszárainak vége kevésbé bunkószerű, szőrei rövidebbek, legfeljebb a csúcscuk görbült kissé (138. ábra: F). 8–10 mm. – Nagy széleslábúlégy
- peltatus** (Meigen, 1822) ♂
- 26 (23) Elülső combjaik hátulsó része sűrű, de nem sörteszerű szőrökkel borítottak.
- 27 (30) Elülső combjaik tövi részén nincsenek hosszú fekete, csúcspan hajlított szőrcsomók.

136. ábra: *Platycybeus albimanus* ♂137. ábra: *Platycybeus clypeatus* ♂

138. ábra: Hím *Platychyris* fajok első lábának sematikus rajza. A: *P. albimanus*, B: *P. clypeatus*, C: *P. discimanus*, D: *P. fulviventris*, E: *P. manicatus*, F: *P. peltatus*, G: *P. perpallidus*, 8: *H. podagratus*, I: *P. scambus*, J: *P. scutatus*, K: *P. sticticus*, L: *P. tarsalis* [Stackelberg (1970) és E. Torp (1994) után

- 28 (29) Elülső lábszárainak hátulsó oldalán néhány szőr hosszabb a lábszár átmérőjénél. 8–10 mm.
parvatus Rondani, 1857 ♂
- 29 (28) Elülső lábszárainak hátulsó oldali szőrei sokkal rövidebbek, mint a lábszár átmérője.
jaerensis Nielsen, 1971 ♂
- 30 (27) Elülső combjaik tövi részén 2 hosszú fekete, csúcsban hajlított szőrösomó áll.
- 31 (32) Elülső lábfejeinek 1. íze kb. 6-szor hosszabb a 2. íz hosszánál. 1. lábszárain fekete szőrösomók találhatóak. Középső lábainak tomporain dudorok vannak. Potrohának foltjai sárgák (138. ábra: J). 7–10 mm. – Erdei széleslábúlégy (142. ábra).
scutatus (Meigen, 1822) ♂
- 32 (31) Elülső lábfejeinek 1. íze kb. 2-ször hosszabb a 2. ízénél. Elülső lábszárain nincsenek szőrösomók. Középső tomporain hiányoznak a dudorok (138. ábra: A). Potrohának foltjai ólomszürkek [*Platycheirus cyaneus* (Müller, 1764)]. 7–10 mm. – Fekete széleslábúlégy (136. ábra).
albimanus (Fabricius, 1781) ♂
- 33 (22) Elülső lábszáraik a csúcsuk felé fokozatosan szélesednek ki, vagy már a tövi részüknél kiszélesedtek.
- 34 (35) Elülső lábszárai a csúcsi harmadban erősen és élesen kiszélesedtek, azonban közvetlenül a csúcsukon kissé elvékonyodnak (138. ábra: H). 7–9 mm. – Hosszú széleslábúlégy
podagratus (Zetterstedt, 1838) ♂
- 35 (34) Elülső lábszáraik a csúcs felé fokozatosan szélesednek ki vagy a csúcsi felükben erősen kiszélesedtek, de a csúcsuk nem vékonyodik el.
- 36 (39) Elülső combjaikon hátul különálló hosszú fekete sörteszőr található.
- 37 (38) Elülső combjainak tövében nincsenek hosszú fehér szőrök, hátulsó részükön kb. 5 hosszú fekete szőr található (138. ábra: I). Elülső lábszárainak felszínén jellegzetes kivágás látható. 8–9 mm. – Északi széleslábúlégy
scambus (Staeger, 1843) ♂
- 38 (37) Elülső combjainak tövében hosszú, hajlított csúcú fehér szőr, továbbá 6 hosszú fekete szőrösomó áll. Elülső lábszárainak felülete nem kivágott. 7–9 mm. – Parti széleslábúlégy
immarginatus (Zetterstedt, 1849) ♂
- 39 (36) Elülső combjaikon hátul nincs hosszú különálló fekete sörteszőr.
- 40 (43) Hátulsó combjaik egész felülete sárga.
- 41 (42) Elülső combjainak hátulsó felületén a szőrök nagyon sűrűn állnak (138. ábra: D). 7–10 mm. – Vörössárga széleslábúlégy (141. ábra).
fulviventris (Macquart, 1829) ♂
- 42 (41) Elülső combjainak hátulsó felületén mérsékelten sűrű a szőrzet (138. ábra: G). 6–8 mm. – Narancssárga széleslábúlégy
perpallidus (Verrall, 1901) ♂

139. ábra: *Platycheirus discimanus* ♂140. ábra: *Platycheirus clypeatus* ♀

141. ábra: *Platycheirus fulviventris* ♂142. ábra: *Platycheirus scutatus* ♀143. ábra: *Platycheirus tarsalis* ♀

- 43 (40) Hátsó combjaik nem teljesen sárgák.
 44 (47) 2–3. hátlemezők hosszabb, mint széles.
 45 (46) 3. hátlemezőnek sárga foltja hosszúkás. Hátsó combjai a csúcsuk kivételével feketék. 6–8 mm. – Karcú széleslábúlégy
- angustatus** (Zetterstedt, 1843) ♂
 46 (47) 3. hátlemezőnek sárga foltja rövid, Hátsó combjainak a töve sárgás. 5–6 mm.
- occultus** Goldin de Tiefenau, 1990 ♂
 47 (44) 2. hátlemezőnek szélessége majdnem megegyezik a hosszával. A 3. lemez szélessége kicsivel meghaladja a hosszát.
- 48 (49) Szárnyát teljesen fedik a mikroszkopikus szőröcskék. A szőrök elülső combjainak csúcsi részén is hosszabbak (138. ábra: B). 7–9 mm. – Közönséges széleslábúlégy (137., 140. ábra).
- 49 (48) Szárnya 2. tösejtjének tövi részét nem borítják mikroszkopikus szőröcskék. Elülső combjainak csúcsi részén a szőrök rövidek. 7–8 mm. – Európai széleslábúlégy
- europaicus** Goeldin, Maibach & Speight, 1990 ♂
 50 (1) Szemük a homlokokon nem érintkezik. Nőstények. (A *Platycheirus subambiguus* nőstényét nem ismerjük. A *Platycheirus nielseni* nősténye jelenlegi ismereteink szerint nem választhatók el a *Platycheirus peltatus* és a *Platycheirus jaerensis* nőstényétől.)
- 51 (52) 4–5. hátlemezőn széles, szürkén hamvas fényes csík húzódik.
- ambiguus** (Fallén, 1817) ♀
 52 (51) Potrohuk hátlemezeit szürke vagy sárga foltok díszítik.
 53 (64) Csápjuk 3. ízének alsó része többé-kevésbé jelentős részen sárgászöld.
 54 (61) Potrohuk hátlemezőinek foltjai sárgák.
 55 (60) Potrohukon 4 vagy 5 pár sárga folt található.
 56 (59) Potrohukat 4 pár (kissé vesére hasonlító) sárga folt díszíti.
 57 (58) Lábai világosabbak, potrohának hasoldalán nincs hosszanti sötét sáv. Arca szürkén hamvas, homlokának szürke foltjai nagyok.
- peltatus** (Meigen, 1822) ♀
 58 (57) Lábai sötétebbek, potrohának hasoldalán hosszanti fekete sáv húzódik. Arca nagyrészt

fényes fekete, csak kevésbé hamvas, homlokán a szürke foltok kicsik.

- 59 (56) Potrohát rendszerint 5 pár négyszögletes sárga folt díszíti.
parmatius Rondani, 1857 ♀
- 60 (55) Potrohán 3 pár sárga folt van, az 5. hátlemez sárga foltjai hiányoznak.
jaerensis Nielsen, 1971 ♀
- 61 (52) Potrohuk foltjai ólomszürkék.
scutatus (Meigen, 1822) ♀
- 62 (63) Arca a fényes arcdudor kivételével szürkén hamvas. Nagyobb: 7–9 mm.
albimanus (Fabricius, 1781) ♀
- 63 (62) Arca túlnyomóan fényes, csak a szemek melletti sáv szürkén hamvas. Kisebb: 5–6 mm.
sticticus (Meigen, 1822) ♀
- 64 (53) Csápjuk fekete.
- 65 (74) Arcuk alsó része erősen előrenyúlik.
- 66 (67) Háta fénytelen, 2 hosszanti fényes sáv húzódik rajta. Szájpereme erősebben előrenyúlik az arcdudoránál.
manicatus (Meigen, 1822) ♀
- 67 (66) Hátuk fényes. Arcuk nem nyúlik előbbre az arcdudoruknál.
- 68 (71) Arcuk keskeny.
- 69 (70) Hátulsó lábfejeinek 1. ize feltűnően vastag. Hátának szőrei sárgásbarnák, felállók.
tarsalis (Schummel, 1836) ♀
- 70 (69) Hátulsó lábfejeinek 1. ize nem vastagodott meg feltűnően. Hátának szőrei sárgásfehérek, félig lehajlók.
complicatus Becker, 1889 ♀
- 71 (68) Arcuk szélesebb.
- 72 (73) Potrohának hátlemezein a foltok szürkék. Csápjának 3. ize nagy, nagyobb, mint a csápsörte felének hossza.
discimanus Loew, 1871 ♀
- 73 (72) Potrohának hátlemezein a foltok sárgák vagy sárgásbarnák. Csápjá 3. ize kisebb, kb. olyan nagy, mint a csápsörte hosszának fele.
[**tatricus** Dušek & Láska, 1982] ♀
- 74 (65) Arcuk nem vagy csak kissé nyúlik előre.
- 75 (78) Hátulsó lábaik sárgák.
- 76 (77) Csápjá 3. ize jóval meghaladja a szélességét. Arca csak kissé szürkén hamvas. Homlokát kisebb, aranysárga foltok díszítik. Csápjá tövének környéke fényes.
fulviventris (Macquart, 1829) ♀
- 77 (76) Csápjá 3. izének hossza alig haladja meg a szélességét. Arca erősen szürkén hamvas. Homlokának foltjai szürkék, nem élesen elhatároltak. Csápjá környéke szürkén hamvas.
perpallidus (Verrall, 1901) ♀
- 78 (75) Hátulsó pár lábaik többnyire nem teljesen sárgák, combjaikon sötétebb gyűrű lehet.
- 79 (80) Hátulsó pár lábai nagyrészt feketék, rendszerint csak a térdei világosak. Potrohát 4 pár fehér folt díszíti.
podagratus (Zetterstedt, 1838) ♀
- 80 (79) Hátulsó lábaik jelentős részben sárgák.
- 81 (82) Potroha keskeny, a csúcsa felé jól érzékelhetően kihegyesedik. 5. hátlemezén nincsenek sárga foltok. Kisebb: 6–7 mm.
angustatus (Zetterstedt, 1843) ♀
- 82 (81) Potrohuk szélesebb, a csúcsa felé kevésbé keskenyedek el. 5. hátlemezükön sárga foltok találhatóak. Nagyobbak: 8–9 mm.
- 83 (86) Hátulsó combjaikon és lábszáraikon éles határú fekete gyűrű látható. Elülső combjaik

hátulsó oldalán a szőrök a comb töve irányában egyre hosszabbak lesznek.

84 (85) Szárnya mikroszkopikus szőröcskékkal fedett. Potrohának sárga foltjai szélesebbek és hosszabbak.

clypeatus (Meigen, 1822) ♀

85 (84) Szárnya 2. tösejtjének tövét nem fedik mikroszkopikus szőröcskék. Potrohának sárga foltjai keskenyebbek és rövidebbek.

europaeus Goeldlin, Maibach & Speight, 1990 ♀

86 (83) Hátulsó combjaikon és lábszáraikon rendszerint alig észrevehető fekete gyűrű van. Elülső combjaik hátulsó oldalán a szőrök többé-kevésbé egyforma hosszúak.

87 (88) Elülső combjainak tövén egy hosszú fehér szőr áll. 2. hátlemezőnek sárga foltjai kisebbek.

immarginatus (Zetterstedt, 1849) ♀

88 (87) Elülső combjainak tövében nincsen hosszú kiálló szőr. 2. hátlemezőnek sárga foltjai nagyobbak.

scambus (Staeger, 1843) ♀

Pocota Le Peletier & Serville, 1828

Dongólegyek

Viszonylag nagy, bundás szőrű poszméhyszerű legyek. Fejük és csápjuk aránylag kicsi. A zengőlegyek közül nagyon hasonlítanak a *Criorhina* fajokra.

Lárvájuk nedves korhadó fában, fakéreg alatt él, de előkerült nedves mohapárna, valamint kő alatt, sötét poszméh fészkekben is. Két palearktikus fajuk közül az egyik Magyarországon is előfordul.

- – Hátának elülső felében világossárga, hátulsó felén és pajzsoeskáján feketék a szőrök. Potrohának szőrei az alaprészében feketék, a 3. hátlemezen vörössárgák, a csúcson fehéresek. Feje és csápjá viszonylag kicsi. Szeme csupasz, a hímé hosszú szakaszon érintkezik. 12–13 mm. – Európai dongólégy

personata (Harris, [1780])

Portevinia Goffè, 1944

Medvehagymalegyek

Közepes nagyságú, a *Cheilosia* fajokra emlékeztető fekete zengőlegyek, de arcdudoruk nincs és potrohukat élénk szürkén hamvas foltok díszítik. Szemük csupasz.

Életmódjuk a *Cheilosia* fajokéhoz hasonló, lárvájuk fitofág, általában lágyszárú növényekben fejlődnek. A *Portevinia maculata* lárvája elsősorban medvehagyma (*Allium*) fajok levelében aknázó életmódot folytat. Ebben hasonlít a *Cheilosia fasciata* fajra. A Palearktikumból leírt 3 faj közül 1 él Európában, melynek hazai előfordulása is lehetséges.

- – Potrohának hátlemezeit feltűnő, többnyire élesen elhatárolt szürke foltok tarkítják. A hím szeme csak rövid szakaszon érintkezik. Csápjá vörös, lábai nagyrészt feketék, csak a térdei sárgák. Hasonlít a *Cheilosia fasciata* fajra. Egyes szerzők korábban a *Cheilosia* nem tagjaként tárgyalták. 8–9 mm. – Szürkefoltos medvehagymalégy

[maculata (Fallén, 1817)]

Psarus Latreille, 1804

Gólyaorrlegyek

Közepes nagyságú, gyéren szőrös zengőlegyek. Potrohuk széles és lapos, nagyjából párhuzamos oldalú, túlnyomó részben vörössárga. Csápjuk a homlok közepes hosszúságú nyúlványán ered. 2–3. íze rendszerint lelógó, nagyjából derékszöget képez az 1. ízzel. Csápsörtéjük a 3. íz felső peremén ered. Szemük csupasz, a hímeké nem érintkezik.

A Palearktikumból leírt egyetlen faj Magyarországon is előfordul. Lárvajának fejlődését nem ismerjük. Egész elterjedési területén ritka. Imágója kötődik a gólyaorr (*Geranium*) virágjához.

- – A faj jellemzése megegyezik a génusz jellemzésével. 8–10 mm. – Gólyaorrlégy
abdominalis (Fabricius, 1794)

Psilota Meigen, 1822

Ragyogólegyek

Közepesenél kisebb, *Cheilosia* vagy *Muscidae* fajokra hasonlító fekete zengőlegyek. Arcukon nincs dudor. Szemük sűrűn szőrös.

Lárvajuk fejlődését nem ismerjük. Feltételezik, hogy fitofág vagy fitoszaprofág táplálkozásúak. A nem 4 európai faja közül 2-öt gyűjtöttek Magyarországon.

- 1 (2) Háta és potroha fekete, fénylő acélkék árnyalatú. Hátának szőrei feketék, felállók. Arca fényes fekete. Szárnyának töve sárgás. A nőtény homloka a csáp tövében keskenyebb a szeménél. 5–7 mm. – Kék ragyogólégy
anthracina Meigen, 1822
- 2 (1) Háta és potroha zöldes árnyalatú. Hátának szőrei túlnyomórészt fehérek, felállók. Arca fekete, fehéres-szürke árnyalatú. A nőtény homloka a csáp tövében szélesebb a szeménél. 5–8 mm. – Fekete ragyogólégy
innupta Rondani, 1857

Pyrophaena Schiener, 1860

Nádilegyek

Közepes nagyságú, csaknem teljesen csupasz zengőlegyek. Szárnyuk rövid. Hosszúkás, tövében elkeskenyedő potrohukon vörössárgás foltok vagy csíkok láthatók.

Az imágók általában nedves élőhelyeken találhatók. Lárvajukat és bábjukat folyóvizek hordalékában és mocsárban találták. A Palearktikumból ismert 3 fajból 2 él Magyarországon.

- 1 (2) Potroha fekete, részben fénytelen, 2 szabálytalan alakú sárga folttal a 3. hátlemezen. Ritkán a 4. lemezen is megjelenik folt. Nagyrészt fénylő fekete alapszínű. 7–10 mm. – Kétfoltú nádilégy (144. ábra).
rosarum (Fabricius, 1787)
- 2 (1) Potroha nagyobb részben vörös, csak töve és csúcsa fekete. A him elülső lábfejeinek töize kiszélesedett, rajta csökevényes kinövés fejlődött. 8–11 mm. – Széleslábú nádilégy
granditarsa (Forster, 1771)

Rhingia Scopoli, 1763

Csőröslegyek

Közepes vagy közepesenél valamivel kisebb zömök testű zengőlegyek. Magyar nevüket hosszú, csőrszerűen megnyúlt arcukról kapták.

Lárvaik szaprofágok, ezen belül koprofágok, emlősállatok ürülékében, elsősorban tehéntrágyában és szemétben fejlődnek. Imágójuk, sok *Hymenoptera* fajhoz hasonlóan, elsősorban meghatározott (pl. ajakos) növényeken táplálkozik. Hosszú szívókájuk lehetővé teszi a virág mélyebb részének nektárjához való hozzáfutást. A Palearktikumból leírt 5 fajból 3 Magyarországon is előfordul.

- 1 (2) Háta szürkén hamvas. Combjainak töve keskenyen fekete. Potroha vörössárga, sötét rajzolat nincs rajta. Arca kissé rövidebb és vastagabb, mint a következő fajé. 8–9 mm. – Vörössárga csőrösleggy (145. ábra).
rostrata (Linnaeus, 1758)

144. ábra: *Pyrophaena rosarum* ♂145. ábra: *Rhingia rostrata* ♂

2 (1) Hátuk feketésbarna, sötétszürke hosszanti sávval. Combjaik töve nagyobb területen fekete. Potrohukat fekete rajzolat díszíti vagy rajzolat nélküli.

3 (4) Csápsörtéje csupasz. Arca hosszabb a szemének átmérőjénél. Combjainak csak a tövi része fekete. Pajzsocskája sötétbarna, sárgás, fényes. Potrohán hosszanti sötét közepsáv húzódik. A hátlemezek hátulsó pereme is fekete. 8–11 mm. – Közönséges csőröslégy (146. ábra).

campestris Meigen, 1822

4 (3) Csápsörtéje szőrös, bár a szőrök

általában rövidek. Arca rövidebb a szemének átmérőjénél. Combjai a csúcsuk kivételével feketék. Pajzsocskája fényes fekete. Potrohán nincs sötét rajzolat. (*Rhingia austriaca* Meigen, 1830). 6–8 mm. – Alpi csőröslégy

146. ábra: *Rhingia campestris* ♂

borealis Ringdahl, 1928

Scaeva Fabricius, 1805

Nagyhomlokúlegyek

Közepes vagy közepesnél nagyobb zengőlegyek, potrohukat félholdalukú foltok díszítik. Fejük viszonylag nagy, a hímek homloka erősen duzzadt. Szemük sűrűn szőrös. Szárnyukat nem fedik mikroszkopikus szőröcskék.

Lárvaik afidofágok, többnyire levéltetvekkel táplálkoznak. Az imágók viráglátogatók, előnyben részesítik a fészkes- és az ernyősvirágzatúakat. Az érett nőstények egy része áttelel. Vándorlásra is hajlamos. A Palearktikumról leírt 8 faj fele Magyarországon is előfordul.

1 (2) Hátának oldalain élesen elhatárolt világossárga hosszanti sávok húzódnak. 2–4. hátlemezőnek félholdalukú sárga foltjai nagyon szélesek. 10–15 mm. – Déli nagyhomlokúlégy (147. ábra).

albomaculata (Macquart, 1842)

2 (1) Hátuk oldalán nincs világossárga hosszanti sáv.

- 3 (4) 3–4. hátlemezen a félholdalákú foltok ferdén helyezkednek el. 10–15 mm. – Gyakori nagyhomlokúlégű (148. ábra).
pyrastris (Linnaeus, 1758)
- 4 (3) 3–4. hátlemezeinek foltjai nem ferdék, többé-kevésbé párhuzamosak a lemez elülső peremével.
- 5 (6) A hím szeméinek érintkezési szöge nagyon nagy, 120 és 136° között változik. Arca széles, a fej szélességének 51–56%-a. Homloka erősen duzzadt. Arcdudorának szőrei feketék. Hátlemezeinek foltjai rendszerint nem terjednek a potroh oldaláig. A nőtény arca is széles, a fej szélességének 48–51%-a. Szemének szőrei hosszúak. 12–15 mm. – Sárga nagyhomlokúlégű (149. ábra).
selenitica (Meigen, 1822)
- 6 (5) A hím szeméinek érintkezési szöge kisebb, 90–110°-os. Arca keskeny, a fej szélességének 45–50%-a (a nőtényé 43–47%). Homloka kevésbé duzzadt. Arcdudorának szőrei világosak. 3–4. hátlemezeinek foltjai elérik a potroh oldalát. A nőtény szemének szőrei rövidebbek. 10–14 mm. – Ritka nagyhomlokúlégű
dignota (Rondani, 1857)

Sericomyia Meigen, 1803

Tőzegzengőlegyek

Közepes vagy közepesnél kissé nagyobb zengőlegyek. Potrohuk fekete, sárga vagy sárgásfehér sávok, illetve foltok díszítik. Csápsörtéjük tollas, szemük csupasz.

Lárvájuk hosszú légszívó pocikféreg, dús növényzetű mocsarakban, tőzeglápokban, víztározókban fejlődik. A Palearktikumból 9 fajukat írták le. A 4 európai faj közül 1 Magyarországon is előkerült.

- 1 (2) Potrohának csúcsa sárga, 2–4. hátlemezen széles, közepén többé-kevésbé elkülönült sárga keresztcsáv húzódik. A hím hátulsó temporain

147. ábra: *Scaeva albomaculata* ♂

148. ábra: *Scaeva pyrastris* ♀

149. ábra: *Scaeva selenitica* ♂

kis dudor van. 14–17 mm.
[*Sericomyia borealis* (Fallén, 1816)].
– Sárgapántos tözegzengőlégy
(150. ábra)

- 2 (1) Potrohának csúcsa fekete, 2–4. hátlemezen keskenyebb sárga, sárgásfehér, közepén elkülönült sávok láthatók. A hím hátulso temporain nincs dudor. 10–14 mm.
[**lappona** (Linnaeus, 1758)]

Spazigaster Rondani, 1843
Bunkóslegyek

Közepesenél kisebb zengőlegyek. A hímek potroha bunkóra emlékeztet.

A lárvák táplálkozásmódját nem ismerjük. A Palearktikumból leírt 2 fajuk közül csak 1 Magyarországon való előfordulásáról tudunk.

- – A hím homloka erősen előrenyúlik. Csápja feketésbarna, Háta durván pontozott. Lábai feketésbarnák, a hím Hátulso lábszárjai középtájon mélyen (a nőstényé sekélyebben) kivágottak. A hím lábfejeinek 1. íze hosszabb, mint a többi íz együtt. Potroha bunkóra emlékeztet, fekete, A nőstény potroha szélesebb és rövidebb, 2–3. szelvénye csaknem teljesen vörössárga, a 4. lemez elülső felében közepén két, többnyire egybefüggő, háromszög alakú vörössárga folt látható. 7–8 mm. – Alpi bunkóslégy

ambulans (Fabricius, 1798)

150. ábra: *Sericomyia silentis* ♂

Sphaerophoria Le Peletier & Serville, 1828
Darázslegyek

Közepesenél kisebb, 6–10 mm-es, többnyire nagyon karcsú, megnyúlt potrohú, fekete alapon sárga rajzolatú zengőlegyek. Toruk oldalán is vannak sárga foltok.

Lárvaik afidofágok, főleg levéltetvekkel táplálkoznak. A Palearktikumból leírt több mint 30 fajból Magyarországon eddig 10-et gyűjtöttek, de további fajok előkerülésére is számítani lehet. A fajok többségének azonosítása csak a hím ivarszerv alapján lehetséges, a korábban készült határozókulcsok ma már nagyrészt nem használhatók.

- 1 (6) Hátuk oldalának peremén a hosszanti sárga sáv csak a keresztvarratig terjed.
2 (3) Csápja fekete. surstylus elülső lebenye hosszú és keskeny, a csúcsa kétágú. 7–9 mm. – Feketecsápú darázslégy
loewi Zetterstedt, 1843
3 (2) Csápjuk túlnyomórészt sárga.
4 (5) Arca és homloka sárga. Pajzsocskájának szőrei sárgák. 5–8 mm. – Libatop darázslégy
rueppelli (Wiedemann, 1830)
5 (4) Arcán széles hosszanti fekete sáv húzódik. Arca és homloka sárga, a csápja fölött kis fényes fekete folt látható. Pajzsocskájának szőrei feketék. 7–9 mm. – Szahalini darázslégy
shirchan Violovitsh, 1957
6 (1) Hátuk oldalának peremén a hosszanti sárga sáv csak a szárny tövéig nyúlik.
7 (8) A hím potroha jóval hosszabb a szárnyánál. Ivarszerve hosszúka. surstylus 1. lebenye nagyon széles. A nőstény 2. hátlemezőnek sárga sávja kettéosztott, vagy legalább

középen beszűkült. 9–12 mm. – Tarka darázslégy (151–152. ábra).

scripta (Linnaeus, 1758)

8 (7) A hímek potroha általában kevésbé hosszabb a szárnyuknál. Ha hosszabb, az ivarszervük felépítése alapján elkülöníthetők a *Sphaerophoria scripta*-tól. A nőstények hátlemezein a sárga sávok összefüggőek vagy valamennyi sáv két foltra osztott.

9 (14) A surstyilus 1. lebenye nagyon széles (154. ábra: D, F).

10 (11) A surstyilus elülső lebenyének végén egy középső hegyes csúcs áll (154. ábra: D). 7–8 mm.

philanthus (Meigen, 1822)

11 (10) A surstyilus elülső lebenyének felső végén áll a hegyes csúcs.

12 (13) A surstyilus elülső lebenyén kevésbé a felső pereme alatt áll egy kissé lefelé görbülő kevésbé hegyes csúcs (154. ábra: F). Sötét tónusú faj, lábfeje is sötét. 8–10 mm.

virgata Goeldlin de Tiefenau, 1974

13 (12) A surstyilus elülső lebenye felső peremének folytatásában egy kis hegyes csúcs áll.

[**bankowskiae** Goeldlin de Tiefenau, 1989]

14 (9) A surstyilus elülső lebenye keskenyebb.

15 (18) A surstyilus elülső lebenye egy csúcsban végződik.

16 (17) A surstyilus felső pereme egy széles és erős csúcsban végződik (154. ábra: C). 7–10 mm. – Kis darázslégy

interrupta (Fabricius, 1805)

17 (16) A surstyilus elülső lebenyének felső peremén kisebb bevágás van, a hegyes csúcs ennek folytatásában áll (155. ábra: B). 7–9 mm. – Nyugati darázslégy

fatarum Goeldlin de Tiefenau, 1989

18 (15) A surstyilus elülső lebenye két csúcsban végződik.

19 (20) A surstyilus elülső lebenye egy felső rövidebb és egy alsó, ferdén lefelé álló tompa csúcsban végződik. 6–7 mm.

[**potentillae** Claussen, 1984]

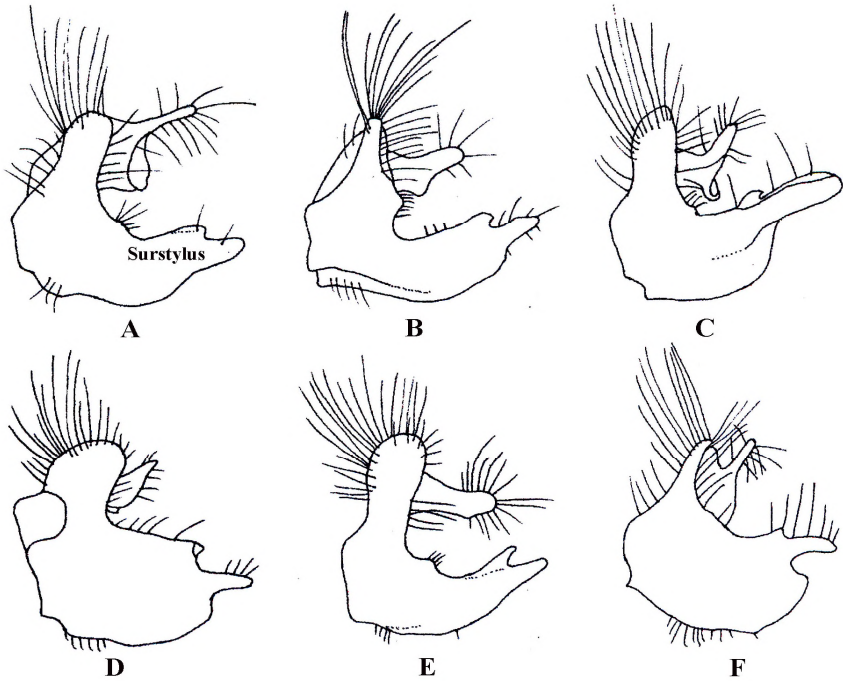
151. ábra: *Sphaerophoria scripta* ♀

152. ábra: *Sphaerophoria scripta* ♂

153. ábra: *Sphaerophoria taeniata* ♂

154. ábra: *Sphaerophoria* fajok hím ivarszervének vázlatos rajza. A: *Sphaerophoria batava*, B: *Sphaerophoria fatarum*, C: *Sphaerophoria interrupta*, D: *Sphaerophoria philanthus*, E: *Sphaerophoria taeniata*, F: *Sphaerophoria virgata* (TORP 1994 után eredeti).

20 (19) A surstylus elülső lebenyének alsó csúcsa nagyjából vízszintesen áll, nem irányul ferdén lefelé.

21 (22) A surstylus elülső lebenyének felső csúcsa nagyon rövid, kb. csupán egynegyede az alsónak. Elülső és hátulsó lebenyének mélyedésében alig érzékelhető szőrös dudor emelkedik (154. ábra: A). 8–10 mm. – Dunántúli darázslégy

batava Goeldlin de Tiefenau, 1974

22 (21) A surstylus elülső lebenyének csúcsa kb. fele a hátulsónak. Elülső és hátulsó lebenyének mélyedésében jól érzékelhető szőrös dudor emelkedik (154. ábra: E). 8–10 mm. – Gyakori darázslégy (153. ábra).

taeniata (Meigen, 1822)

Sphegina Meigen, 1822

Karcsúlegyek

Általában fénylő fekete, sötétszürke vagy barna, kicsiny (4–8 mm-es) karcsú zengőlegyek. Potrohuk tövi része erősen elvékonyodott, leginkább a *Baccha* és a *Neoascia* fajokra hasonlít. Arcuk a csáp alatt erősen bemélyedt, szájperemük előrenyúlók Arcdudoruk nincs. Szemük nem érintkezik. Hátulsó combjaik feltűnően vastagok, alsó peremüket erős sörték díszítik.

Elsősorban hegyvidékekre jellemzők, főleg kisvízfolyások mellett találhatóak. Gyakran táplálkoznak virágzó ernyősökön. Fejlődésüket csak hiányosan ismerjük. Lárvájuknak rövid légzőcsöve van. Nedves közegben, korhadó fában, fakéreg alatt, megsebzett fák kifolyó kocsonyás nedvében, nedves avarban, és valószínűleg nedves iszapban is fejlődnek. A Palearktikumból ismert, mintegy 35 fajuk közül Magyarorszá-

gon eddig 7-et gyűjtöttek, de még további 2–3 faj előkerülésére számíthatunk.

- 1 (2) 1. haslemeze csökevényes (*Asiosphegina* Stackelberg, 1975 alnem). 7–8 mm. – Szibériai karcsúlégycsoport
sibirica Stackelberg, 1953
- 2 (1) 1. haslemezüik nem csökevényes, ovális (*Sphegina* Meigen, 1822 alnem).
- 3 (4) Mellkaréja fényes, hátulsó csípői feketék. Arca rendszerint teljesen fekete. 5–6 mm. – Hegyi karcsúlégycsoport
montana Becker, 1921
- 4 (3) Mellkaréjuk fénytelen, szürkén hamvas.
- 5 (12) Arcuk teljesen sötét, barnás vagy feketék.
- 6 (9) Hátulsó csípőik sötétek, barnák vagy feketék.
- 7 (8) Elülső lábfejeinek ízei szélesek, laposak, az ízek tövében és csúcsában páros kis fekete foltok láthatók. 7–8 mm.
[platychira Szilády, 1937]
- 8 (7) Elülső lábfejeinek ízei nem szélesek és laposak. 6–7 mm.
[spheginea (Zetterstedt, 1838)]
- 9 (6) Hátulsó csípőik részben világosak, sárgák vagy narancssárgák.
- 10 (11) Csápja világos, narancssárga. Szárnyán a szegélyalatti ér az rm harántér vonala előtt csatlakozik a szegélyérbe (16. ábra). 6–7 mm. – Ritka karcsúlégycsoport
clavata (Scopoli, 1763)
- 11 (10) Csápja sötét, barnás vagy feketés, a 3. íze világosabb barna lehet. Szárnyán a szegélyalatti ér az rm harántérrel egy vonalban csatlakozik a szegélyérbe (16. ábra). 5–6 mm. – Északi karcsúlégycsoport
verecunda Collin, 1937
- 12 (5) Arcuk világos, sárga vagy narancssárga.
- 13 (14) Hátulsó csípői és temporai sötétek, feketésbarnák vagy feketék. A hím 4. haslemeze ellenző formában felemelkedik, rajta hosszú sárga sörteszerű szőrök állnak. 6–7,5 mm. – Sárgasörtéjú karcsúlégycsoport
latifrons Egger, 1865
- 14 (13) Hátulsó csípőik és temporaiik részben sárgák. A hímek 4. haslemeze nem emelkedik fel ellenző formában és nincsenek rajta hosszú sörteszőrök.
- 15 (16) Csápjának 3. íze nagy és világosabb. Válludora sárga. A nőtény 4. haslemezének hossza felülmúlja a szélességét. 6–7 mm. – Csinos karcsúlégycsoport
elegans Schummel, 1843
- 16 (15) Csápjának 3. íze kisebb és sötétebb. Válludora sötét. A nőtény 4. haslemeze kb.

155. ábra: *Sphegina clavata* ♂

156. ábra: *Sphegina elegans* ♀

157. ábra: *Sphiximorpha subsessilis* ♀

másfélszer szélesebb, mint hosszú. 6–7 mm. –
Gyakori karcsúlégység
clunipes (Fallén, 1816)

Sphiximorpha Rondani, 1850
Orsócsápúlegyek

Közepesnél kissé nagyobb zengőlegyek, darazsakra emlékeztetnek. Nagyon hasonlítanak a *Ceriana* fajokra, de azok csápjája a homlok hosszú nyúlványának végén ered. Alapszínük fekete, fejüket, torukat és potrohukat egyaránt sárga foltok díszítik. Gyengén szőrösek. Fejük szélesebb a toruknál. Csápjuk a homlok rövid nyúlványán ered.

Lárvaik korhadékban és beteg fák kifolyó nedvében fejlődnek. Az imágók rendszerint erős illatú virágokon vagy sérült fák kifolyó nedvén találhatók, de általában ritkán kerülnek a szemünk elé. A Palearktikumból leírt 7, nagyrészt Dél-európai faj közül 2 került elő Magyarországról, további 1 faj előfordulására esetleg még számítani lehet.

- 1 (2) Csápjának 2. íze kb. fele olyan hosszú, mint a 3. íz. Arcának közepén húzódo hosszanti fekete csík a felső részén 3 ágra bomlik. Baloldaltól nézve az arc sárga rajzolata 7-es számjegyre hasonlít. 10–12 mm. – Ritka orsócsápúlegység
binominata (Verrall, 1901)
- 2 (1) Csápjának 2–3. íze kb. egyforma hosszú. Arcának hosszanti fekete csíkja orsó alakú, felső része nem 3-ágú. 12–14 mm. – Galagonya orsócsápúlegység (157. ábra).
subsessilis (Illiger in Rossi, 1807)

Spilomyia Meigen, 1803
Odúzengőlegyek

Közepes vagy közepesnél nagyobb, 11–17 mm-es zengőlegyek, torukat és potrohukat sárga foltok díszítik. Redősszárnyú darazsakra hasonlítanak.

Lárvaik faodvakban, lombos fák nedves korhadékában fejlődnek, de moha és kő alatt is találták őket. Feltételezik, hogy elhalt, de még nem korhadó fában is élnek. A Palearktikumból 15 fajt írtak le, közülük Magyarországon eddig 3 faj előfordulásáról tudunk, de nem zárhatjuk ki egy 4. előkerülését sem.

- 1 (6) Toruk oldalán 4–5 (vagy 6) sárga folt található. Pajzsocskájuk hátulsó peremének sárga szegélye élesen elhatárolt.
- 2 (3) Hátán és pajzsocskáján mérsékelten hosszú, finom felálló szőrök vannak. Elülső lábfejei feketék. Potrohán széles sárga keresztcsávok húzódnak, melyek közül az 1. rendszerint két foltból áll és ék-alakú. 13–15 mm. – Ékfoltú odúzengőlegység
manicatus (Rondani, 1865)
- 3 (2) Hátukon és pajzsocskájukon a szőrök nagyon rövidek, feketék és lesimulók. Elülső lábfejeik csúcsi íze rendszerint vörössárga.
- 4 (5) Potrohán a fekete szín az uralkodó, a sárga csávok keskenyek. 12–15 mm. – Keskeny-sávú odúzengőlegység
saltuum (Fabricius, 1794)
- 5 (4) Potrohán a citromsárga szín az uralkodó, a sárga csávok nagyon szélesek. 12–15 mm.
[digitata (Rondani, 1865)]
- 6 (1) Torának oldalát 3 sárga folt díszíti. Pajzsocskája nagyrészt vörössárga a hátulsó pereme

158. ábra: *Spilomyia diophthalma* ♀159. ábra: *Syrirta pipiens* ♂

világosabb sárga. Arcán rendszerint keskeny hosszanti barna sáv látható. Potrohán a 2–3. hátlemez közepén és a 4. lemez hátulsó peremén mérsékelten széles sárga keresztcsáv húzódik. A 2–3., valamint az 5. hátlemez hátulsó pereme is sárga. 15–17 mm. – Háromfoltú odúzengőlégy (158. ábra).

diophthalma (Linnaeus, 1758)

Syrirta Le Peletier & Serville, 1828
Comboslegyek

Közepesnél kisebb, karcsú zengőlegyek, potrohuk henger alakú. 3. combjuk erősen megvastagodott.

Lárvaik pocikféregszerű, koprofág vagy szaprofág életmódúak. A Palearktikumból 6 fajukat írták le. Közülük 2 él Európában, de az egyik csak a Mediterráneumban fordul elő. A másik európai faj Magyarországon is megtalálható.

- – A hím szeme érintkezik. 3. combjai erősen megvastagodtak, de csak kissé görbültek, alsó peremükön tüskék sorakoznak. Potrohának 2–4. hátlemezét világos oldalfoltok díszítik. 3. combjukon és 2. lábszárakon széles sötét gyűrű látható. 7–9 mm. – Zizegő comboslégy (159. ábra).

pipiens Le Peletier & Serville, 1828

Syrphus Fabricius, 1775
Kertizengőlegyek

Közepes nagyságú, 6–12 mm-es zengőlegyek. Többé-kevésbé darazsakra emlékeztetnek. Arcuk és pajzscskájuk sárga. Potrohukat sárga foltok vagy sávok díszítik. Szárnypikkelyük felső oldalán hosszú sárga szőrök állnak.

Lárvaik afdófágok, többnyire polyvoltinok, főleg levéltetvekkel táplálkoznak, de alkalmilag megtámadnak különböző rovarlárvákat, sőt kannibalizmusra is hajlamosak. A Palearktikumból ismert 11-ből 3 gyakori és 2 ritka faj Magyarországon is előkerült.

- 1 (2) Szeme szőrös (a hímé sűrű, a nőstényé ritka és gyakran nehezen látható). Hátsó combjainak 2/3–3/4 része fekete. Lábféjei barnák vagy feketék, sötétebbek a lábszáruknál. 10–13 mm. – Nagy kertizengőlégy (160. ábra).

torvus Osten-Sacken, 1875

- 2 (1) Szemük nem szőrös (legfeljebb mikroszkopikus szőröcskék lehetnek rajta).
- 3 (4) Homloka fénylő fekete. Arca nagyrészt sötétsárgás. Szájpereme fekete, a szőrei is feketék. Elülső combjainak szőrei teljesen, lábszárai részben feketék, 1–2. lábfejei

160. ábra: *Syrphus torvus* ♀161. ábra: *Syrphus ribesii* ♀162. ábra: *Syrphus vitripennis* ♀

sárgák. Háta fényes. 7–9 mm. – Feketehomlokú kertizengőlégy

nitidifrons Becker, 1921

4 (3) Homlokuk sárga vagy sárga és fekete, többé-kevésbé mindig szürkén hamvas. Arcuk és szájeremük sárga. A szájerem szőrei is sárgák. Elülső combjaik és lábszáraik szőrei sárgák. Hátuk fénytelen.

5 (6) 3–4. hátlemezen különálló sárga foltok vannak, melyek elülső oldala közel egyenes és többé-kevésbé párhuzamos a lemez peremével. 8–10 mm. – Ritka kertizengőlégy

sexmaculatus (Zetterstedt, 1838)

6 (5) Potrohuk 3–4. hátlemezen sárga sávok vannak.

7 (8) Hátulsó combjainak csúcsi felében felül rövid, sörteszerű fekete szőrök állnak. A hím hátulsó combjainak tövi fele fekete, a nőtényé teljesen sárga. 9–13 mm. – Közönséges kertizengőlégy (161. ábra).

ribesii (Linnaeus, 1758)

8 (7) Hátulsó combjainak csúcsában többnyire csak sárga szőrök találhatóak, bár ritkábban előfordul közöttük néhány fekete is. 8–11 mm. – Kis kertizengőlégy (162. ábra).

vitripennis Meigen, 1822

Temnostoma Le Peletier & Serville, 1828

Tigrislegyek

Közepes vagy közepesnél nagyobb, 13–17 mm-es zengőlegyek. Fekete torukat és potrohukat, sárga foltok díszítik. Hasonlítanak a *Spilomyia* fajokra, valamint darazsakra is.

Lárvaik xylofágok (xylosaprofágok), korhadó tuskókban, fakorhadékban vagy elhalt fában, fakéreg alatt fejlődnek. A Palearktikumából ismert 8 közül Magyarországon mind a 4 európai faj előkerült.

1 (4) Hátukon a szárnymögötti dudornál háromszög alakú sárga foltok vannak.

2 (3) Az aranylós sárga háromszögű foltok kiterjednek a szárnymögötti dudorra. A hát harántvarratának aranylós sárga sávja egybefüggő. A hím potrohán 6, a nőtényén 8 aranylós sárga keresztcsáv húzódik. 14–17 mm. – Sárga tigrislegye (163. ábra).

vespiforme (Linnaeus, 1758)

163. ábra: *Temnostoma vespiforme* ♀164. ábra: *Temnostoma meridionale* ♀

- 3 (2) Az sárga foltok nem terjednek ki a szárnymögötti dudorra. A hát harántvarratának sárga foltjai két részre osztottak. 14–17 mm. – Déli tigrislegy (164. ábra).

meridionale Krivosheina & Mamaev, 1962

- 4 (1) Hátukon a szárnymögötti dudornál nincsen sárga háromszög alakú folt.
5 (6) A hím potrohán 5–6, a nőstényen 7–8 sárga keresztsáv található. A nőstény 3–5. hátlemezőnek hátulsó peremén is van sárga keresztsáv. 13–15 mm. – Ritka tigrislegy

165. ábra: *Temnostoma bomylans* ♂

apiforme (Fabricius, 1794)

- 6 (5) A hím potrohán 3, a nőstényen 4 sárga keresztsáv található. A hátlemezek hátulsó peremén nincs sárga sáv. 12–14 mm. – Fekete tigrislegy (165. ábra).

bomylans (Fabricius, 1805)

Trichopsomyia Williston, 1888

Erdőszélilegyek

Kisebb, 5–8 mm-es, túlnyomórészt fekete legyek. Középmell-oldaluk elülső részén jól látható hosszú szőrök találhatók.

Életmódjukat kevésbé ismerjük, valószínűleg főleg levéltetvekkel táplálkoznak. A Palearktikumból 4 fajukat írták le. A 3 európai fajból 2 Magyarországon is előkerült.

- 1 (2) Csápjának 3. íze rövidebb, legfeljebb 1,5-ször hosszabb, mint széles. Arca előlnézetben, 1,5-ször olyan széles, mint egy szem. A hím surstylusa nagyon széles, a csúcsa lekerekített. A nőstény 2. hátlemeze fekete, homlokán nincsenek hamvas foltok. Középső lábfejeinek első 2 íze világos, a többi sötét. Nagyobb faj: 7–8 mm. – Fekete erdőszélilegy

joratensis Goeldlin de Tiefenau, 1997

- 2 (1) Csápjuk 3. íze 2–3-szor hosszabb, mint széles. Arcuk előlről nézve keskenyebb a szemüknél. A hímek surstylusa keskenyebb. A nőstények 2. hátlemezőn két változó méretű sárga folt van. Tarkójuk felső része szürkén hamvas. Középső lábfejeik tövi íze világos, a többi fekete.

166. ábra: *Triglyphus primus* ♂167. ábra: *Tropidia scita* ♂

- 3 (4) Szárnyának felső csúcsharántere nagyjából derékszöget alkot az r_{4+5} érrel. A hím 3. csápíze 3-szor hosszabb, mint széles. A nőstény 2. hátlemezen két, viszonylag kicsi kerek folt van. Tarkóját sűrű ezüstös szőr borítja, nincs rajta hamos folt. 5–6 mm. – Sárgalábfejű erdőszélilégység

flavitarsis (Meigen, 1822)

- 4 (3) Szárnyának felső csúcsharántere nagyjából hegyesszöget alkot az r_{4+5} érrel. A hím csápjának 3. íze kétszer hosszabb, mint széles. A nőstény 2. hátlemezen két, viszonylag nagy háromszögű folt látható. Tarkójának szőrei ritkák. Homlokát ezüstsötét hamos foltok díszítik. 5–6 mm.

[**lucida** (Meigen, 1822)]

Triglyphus Loew, 1840

Aprózengőlegyek

Közepesenél kisebb, csaknem teljesen fekete zengőlegyek. Szemük sűrűn szőrös. Potrohuk 2–3. szelvénye erősen megnagyobbodott, a 4. pedig feltűnően kicsi.

Lárvaik valószínűleg többnyire levéltetvekkel táplálkoznak. A Palearktikumból mindössze 3 fajukat írták le. Közülük csupán 1 él Európában, mely Magyarországon is megtalálható.

- – Feje csaknem félgömb alakú. Szemét sűrű barna szőr fedi, a hímé érintkezik. Csápja rövid. A hím hátát túlnyomórészt hosszú, sárga, a nőstényét rövidebb, fehéres szőr borítja. Lábai nagyjából feketék, térdei sárgászörösek, lábfejei részben sárgák. Potrohának szőrei rövidek, részben feketék, részben világosabbak. 5–6 mm. – Fekete aprózengőlegység (166. ábra)

primus Loew, 1840

Tropidia Meigen, 1822

Fogaslegyek

Közepes nagyságú, 8–11 mm-es zengőlegyek. Nagyrészt feketék, potrohukat vörössárga rajzolat díszíti. Szemük csupasz, a hímé hosszabb szakaszon érintkezik. Hátsó combjaik megvastagodtak, csúcuk alsó oldalán erős, fogszerű nyúlvány található.

Lárvaik koprofágok, tehénlepényben és valószínűleg rothadó növényi részekben fejlődnek. A Palearktikumból mindössze 2 fajukat írták le, mindkettő előfordul Magyarországon is.

- 1 (2) Csápja vörössárga, a 2. tövi íze rövid, a 3. nagy, tányérszerű, elől levágott, csaknem szögletes. 8–10 mm. – Ritka fogaslégység

fasciata Meigen, 1822

- 2 (1) Csápja kisebb, túlnyomórészt fekete, 2. íze részben vörös. 8–10 mm. – Gyakori fogaslégy (167. ábra).

scita (Harris, [1780])

Volucella Geoffroy, 1762
Pihelegyek

Közepesenél nagyobb zengőlegyek, a *Volucella zonaria* legnagyobb hazai kétszárnyúink egyike. Részben poszméhekre, részben társas redősszárnyú darazsakra hasonlítanak.

Lárvaik poszméhek és társas redősszárnyú darazsak fészkeiben élnek. Valószínűleg elsősorban a fészkekben hulladékokat, az elpusztult darazsakat és lárvákat fogyasztják (nekrofágok), de nem kizárt, hogy élő lárvákkal is táplálkoznak. Feltételezik, hogy a fiatal lárvák darazslárvák ektoparazitái is lehetnek. A nőtények tojásait a fészek külső részére rakják, a kibújt fiatal lárvák vándorolnak a fészek belsejébe. Az érett lárvák a fészken kívül a talajban telelnek. A Palearktikumból leírt mintegy 20 fajból 5 fordul elő Magyarországon.

- 1 (2) Testét sűrű bundaszerű szőr fedi, poszméhekre hasonlít. Színe erősen változó. A tipikus forma torán és potrohának nagy részén a szőrök feketék, a potroh csúcán vörösek. A korábban *Volucella bombylans* var. *plumata* (De Geer, 1776) néven nyilvántartott forma hátának nagy részén és potrohának tövén sárga, a csúcán pedig fehérek a

168. ábra: *Volucella bombylans* ♀

169. ábra: *Volucella zonaria* ♀

170. ábra: *Volucella pellucens* ♀

171. ábra: *Volucella inanis* ♀

172. ábra: *Xanthandrus comtus* ♂

szőrök. 11–15 mm. – Bundás pihelégység (168. ábra).

bombylans (Linnaeus, 1758)

2 (1) Szőrzetük rövid, a testükre simuló, nem bundaszerű.

3 (6) Sárga potrohukon fekete keresztcsávok húzódnak.

4 (5) Háta és potroha vörössárga, fénylő. 2–3. hátlemezőnek hátulsó oldalán fekete keresztcsáv húzódik. Nagyobb: 18–20 mm. – Kétöves pihelégység (179. ábra).

zonaria (Poda, 1761)

5 (4) Háta nagyobb részben fénytelen fekete. Potroha fénytelen barnássárga, 2–3. (néha a 4.) hátlemezőnek hátulsó részén fekete keresztcsáv húzódik. Kisebb faj: 15–16

mm. – Háromöves pihelégység (171. ábra).

inanis (Linnaeus, 1758)

6 (3) 3–4. hátlemezők fekete vagy barnás-fekete.

7 (8) Hátának két oldalán széles sárga hosszanti sáv húzódik. Pajzsocskája sárga vagy vörösbarna. 2. hátlemező sárga vagy narancssárga, közepén hosszanti, elől kiszélesedő, nagyjából ék alakú (háromszögű) fekete sáv látható. 13–15 mm. – Kis pihelégység

inflata (Fabricius, 1794)

8 (7) Háta fekete, a két oldala néha többé-kevésbé barnás. 2. hátlemező világossárga vagy fehéres, a közepén néha keskeny hosszanti barnás sáv látható. 13–18 mm. – Üvegpotrohú pihelégység (170. ábra).

pellucens (Linnaeus, 1758)

Xanthandrus Verrall, 1901

Hernyőlegyek

Közepes nagyságú fekete zengőlegyek. Arcuk és pajzsocskájuk fekete, potrohuk lapos és széles, sárgás foltok tartítják.

Lárvájuk afitófág vagy karnivor, főleg lepkehernyókkal és más rovarlárvákkal táplálkoznak. A Palearktikumából ismert 3 fajuk közül csak 1 fordul elő Magyarországon.

– – Fénylő kékeszöldes, fekete zengőlegység. Szeme csupasz, csápjja nagy, többnyire sárgásbarna. A nőstény homloka egy középső széles, szürkén hamvas keresztcsík kivételével fényes fekete. Szárnya kissé barnás. Potroha jóval szélesebb a toránál, nagyrészt fénytelen fekete, narancssárga foltok díszítik. A potroh szőrei nagyrészt sárgás-szürkék, az utolsó lemezőken azonban részben feketék. 10–12 mm. – Szélespotrohú hernyőlegység (172. ábra).

comtus (Harris, [1780])

Xanthogramma Schiner, 1860

Oldalsávosságok

Közepes nagyságú, 10–12 mm-es, gyengén szőrös, hátukon, toruk oldalán és potrohukon egyaránt fekete alapon sárga rajzolatú zengőlegyek. Főleg elsősorban különböző darazsakra emlékeztetnek.

A lárváik életmódját hiányosan ismerjük. Egy részüket méhfélék fészkeiben találták. Részben valószínűleg gyökérlevéltetvekkkel táplálkoznak. A Palearktikumából kereken 20 fajtát írtak le.

173. ábra: *Xanthogramma laetum* ♀174. ábra: *Xanthogramma dives* ♀175. ábra: *Xanthogramma festivum* ♀176. ábra: *Xanthogramma pedissequum* ♀

Magyarországon 4 faj előfordulásáról tudunk (Syn. *Olbiosyrphus* Mik, 1897).

- 1 (2) Szeme szőrös (a szőrök a nőstény szemén rövidek és ritkák). Potroha fekete, hátoldalán a 2–5. szelvényen széles sárga keresztsáv húzódik. A hím sávjai ritkán 2 foltra különülnek. Hátának oldalán sárga sáv látható. Feje, csápjá és lábai sárgák. 8–10 mm. – Szőrösszemű oldalsávoslégy (173. ábra)
- laetum** (Fabricius, 1794)
- 2 (1) Szemük csupasz. Potrohuk hátoldalán szelvényenként páros foltok találhatók.
- 3 (4) Potrohának sárga foltjai többé-kevésbé egyforma szélesek. Lábai sárgák [*Xanthogramma citrofasciatum* (De Geer, 1776)]. 10–12 mm. – Korai oldalsávoslégy (175. ábra).
- festivum** (Linnaeus, 1758)
- 4 (3) Potrohuk foltjai közül a 2. hátlemezen lévőek szélesebbek a többinél, háromszög alakúak.
- 5 (6) Szárnyának a csúcsa kisebb-nagyobb mértékben barnás [*Xanthogramma ornatum* (Harris, 1776)]. 8–10 mm. – Foltosszárnyú oldalsávoslégy (174. ábra).
- dives** (Rondani, 1857)

- 6 (5) Szárnyának csúcán nincs barna folt. Lábai nagyrészt sárgák, a hátulsó combjaik csúcsi felében feketebarnás gyűrű van, hátulsó lábfejei barnásak. 10–12 mm [*Xanthogramma ornatum* (Meigen, 1822), *Xanthogramma bilobatum* Szilády, 1940]. – Gyakori oldalsávoslégy (176. ábra).

pedissequum (Harris, [1776])

Xylota Meigen, 1822

Fazengőlegek

Közepes vagy közepesnél nagyobb, 9–14 mm-es, karcsú zengőlegek. Többnyire vékony, párhuzamos oldalú potrohukat gyakran díszítik sárga, szürke vagy vörös foltok. Szemük csupasz, a hím érintkezik. Hátulsó combjaik vastagok és alsó oldalukon gyakran tuskék sorakoznak.

Lárvák többnyire fakorhadékban vagy elhalt fában, fakéreg alatt, faodvakban, fák sérült részeiben, ritkábban rothadó növényi anyagokban fejlődnek. Imágóik virágokat viszonylag ritkán látogatnak, főleg mézharmattal táplálkoznak. A Palearktikumból leírt mintegy 20 fajból Magyarországon eddig 9 faj előfordulását sikerült kimutatni. Ez a szám a további kutatások során néhányal még nőhet.

- 1 (4) 3. hátlemezüik oldalát és a 4. lemez csaknem teljes felszínét sűrű, lesimuló aranylószőrök borítják. 2. hátlemezüik szőrei is sárgák, de ezek nem aranylók és felállók.

- 2 (3) Lábszárjai teljes egészében sárgák. 3. hátlemezünek foltjai sárgásbarnák, fénylők, néha csak aranylós színűek. Mindkét nem hátának szőrei rövidek. 11–12 mm. – Sárganevezű fazengőlégy

xanthocnema Collin, 1939

- 3 (2) Lábszárainak csúcsi fele feketésbarna. 3. hátlemezünek foltjai aranylók, nem fénylők. A hím hátának szőrei hosszabbak. 12–14 mm. – Aranyszőrű fazengőlégy (179–180. ábra)

sylvarum (Linnaeus, 1758)

- 4 (1) 3–4. hátlemezüen nincsenek lesimuló aranylószőrök.

- 5 (6) Hátulsó combjainak alsó felületén erős, egymástól viszonylag távolálló tuskék sorakoznak. 2–3. hátlemezü sárgásvörös. A hím hátulsó csipőin hosszú, tüskeszerű nyúlvány ered. 11–13 mm. – Gyakori fazengőlégy (178. ábra).

segnis (Linnaeus, 1758)

- 6 (5) Hátulsó combjaik alsó felületén csak apró, sűrűn álló tuskék sorakoznak, hátulsó csipőiken legfeljebb rövidebb kiemelkedés van.

- 7 (16) 2–3. hátlemezüik oldalain különböző színű, néha alig észrevehető (sárga, aranyszínű, ólomszínű) foltok láthatók.

- 8 (9) 2–3. hátlemezünek háromszög alakú foltjai aranylós fényesek. Hátán és pajzsocskáján a viszonylag hosszú felálló szőrök nagyrészt világosak, a szárnytövek között egy sávban feketék. 12–14 mm. – Alpesi fazengőlégy

[triangularis Zetterstedt, 1838]

- 9 (8) 2–3. hátlemezüik foltjai sárgák, barnák, ólomszínűek, néha gyengén fejlettek. Hátuk és pajzsocskájuk szőrei rövidek, főleg világosak, lesimulók, elszórtan ritka, hosszú, állószőrök is lehetnek közöttük.

- 10 (11) Hátulsó lábszárainak csak a töve sárga, nagy része fekete. A sárga és a fekete színek között nincs éles határ. 8–10 mm. – Kis fazengőlégy (177. ábra).

abiens Meigen, 1822

- 11 (10) Hátulsó lábszárjai tövi harmada sárgásfehér. A sárga és fekete szín közötti határ éles.

- 12 (13) Hátulsó combjainak háti felszínén elől rövid lesimuló szőrök találhatóak. Középmelloldala szürkés, többé-kevésbé fénytelen. 10–12 mm. – Boreomontán fazengőlégy

coeruleiventris Zetterstedt, 1838

- 13 (12) 3. combjaik háti felszínén elől a fehér szőrök felállók. Középmell-oldaluk elülső része fényes.
- 14 (13) Hátsó combjainak háti felszínén elől rövid, kb. egyforma hosszú fehér szőrök állnak. Hipopigiszen a szőrök fehéres-sárgák. A nőtény homlokán a szem körül szürkés háromszög-alakú folt van. 9–11 mm. – Ritka fazengőlégy
meigeniana Stackelberg, 1964
- 15 (14) Hátsó combjainak háti felszínén elől rövid sűrű és 2–3-szor hosszabb, ritka fehér szőrök állnak. Hipopigiszen a szőrök feketék. Nagyobb: 11–13 mm. – Virág fazengőlégy
florum (Fabricius, 1805)
- 16 (7) 2–3. hátlemezeik nagy részben vörösek vagy barnászörösek.
- 17 (18) 2–3. hátlemeze vörös. A 4. hátlemeze acélkékes, enyhén fénylő vagy majdnem fénytelen. Lábszárai és lábfejei sárgák vagy a lábszárainak közepén többé-kevésbé széles barnás vagy feketés gyűrű látható. Lábfejeinek egy-két csúcsi ize fekete. 11–13 mm. – Vörös fazengőlégy
ignava (Panzer, 1798)
- 18 (17) 2–3. hátlemeze barnássárga, a 4. erősen fémesen fénylő. Csak 1. és 2. lábszárainak tövi harmada és lábfejeinek 1. ize sárga. 9–11 mm. – Barnássárga fazengőlégy
tarda Meigen, 1822

177. ábra: *Xylota abiens* ♂178. ábra: *Xylota segnis* ♀179. ábra: *Xylota sylvarum* ♂180. ábra: *Xylota sylvarum* ♀

Köszönetnyilvánítás

A kötet kapcsán hálával emlékszem azokra, akik jelentős mértékben hozzájárultak ahhoz, hogy entomológus lettem. Dr. Kaszab Zoltán főigazgató tanári pályám elején ösztönzött a rovarok gyűjtésére. Dr. Mihályi Ferenc, a Magyar Természettudományi Múzeum Állattára kétszárnyú (Diptera) gyűjteményének egykori vezetője, a legyek világának megismerésében segített és támogatott önzetlenül. Ő bízott többek között a zengőlegyekkel való foglalkozásra is. Dr. Marián Miklós, a szegedi Móra Ferenc Múzeum munkatársa a Bakony-kutatásra hívta fel a figyelmemet. Clauß Claussen, a zengőlegyek egyik jeles német specialistája elsősorban néhány nehezen identifikálható bronzlégy faj (*Cheilisia*) meghatározásában volt segítségemre. A kötet kéziratának szakszerű és gondos lektorálásáért dr. Majer József egyetemi tanárnak tartozom hálás köszönettel. Végül a kötet kiadását Fazekas Imre úrnak (Pannon Intézet, Pécs) köszönöm.

ÖSSZEFOGLALÁS

A szerző munkájának bevezetésében röviden kitér a Magyarországon folyó korai zengőlegység kutatás történetére. A zengőlegységekre vonatkozó valószínűleg legkorábbi hazai adatok az 1860-as évekből származnak, amikor Török József az általa Debrecen környékén gyűjtött 13 fajta közre (TÖRÖK 1870).

Az első, mennyiségi tekintetben is legjelentősebb zengőlegység anyag, illetve publikálás Thalhammer Jánosnak köszönhető, aki a 19. század végének hazai dipterafaunisztikai ismereteit „*A Magyar Birodalom Állatvilága (Fauna Regni Hungariae)*” című monográfia kétszárnyúakat közreadó részében foglalja össze (THALHAMMER 1900). Ebben mintegy 200 faj található meg a mai Magyarország területéről.

A második helyre tehető Fászl István Sopron környéki gyűjtéseiből származó 113 faj (FÁSZL 1878). A 19. század végéről, valamint a 20. század első feléből említést érdemel még Kowarcz Ferdinánd 54 faj (KOWARCZ 1883), Pillich Ferenc 44 faj (PILLICH (1914), Szilády Zoltán 45 faj (SZILÁDY 1941).

A szerző a továbbiakban kissé bővebben kitér a zengőlegységek életmódjuk és a természetben betöltött szerepük ismertetésére. Foglalkozik a zengőlegységek gyűjtésének módszereivel, illetve fontosabb eszközeivel.

Teljes körű, minden ismert hazai fajra használható, magyar nyelvű zengőlegység határokozó korábban nem készült. Csupán Mihályi Ferenc, a Magyar Természettudományi Múzeum Állattára Diptera gyűjteményének vezetője állított össze 76 zengőlegység faj azonosítására részben alkalmas kulcsot Móczár László Állathatórózó (MÓCZÁR 1950, 1984) c. munkájának részeként (MIHÁLYI 1950, 1984).

A kedvelt rovarok közé tartozó zengőlegységekről iránt viszonylag sokan érdeklődnek. Ezért is indokoltnak látszik közreadni egy az interneten is elérhető, rövid kulcsokat tartalmazó, sok eredeti színes fotóval szemléltetett határozó. A kötet egyelőre a hazai fajok közel feléről tartalmaz aránylag jó minőségű színes fotót. A fényképek mellett vázlatos rajzos ábrák tartalmazzák a zengőlegységek meghatározásához fontos külső morfológiai bélyegeket, beleértve néhány nem (pl. *Paragus*, *Pipizella*, *Sphaerophoria*) hím egyedek faji azonosításához nélkülözhetetlen szeméremtest rajzokat.

Külön fejezetben található a nemek főleg TORP (1994) és STACKELBERG (1970) munkája átdolgozása nyomán összeállított, a hazai nemek meghatározására szolgáló kulcsok. Mind a nem, mind azokon belül a faj kulcsok a Magyarország Állatvilága kötetekből ismert hagyományos módon készültek.

A szerző a határozó jelen formájában nem tekinti véglegesnek. Mivel elsősorban elektronikus kiadvány, mód nyílik a folyamatos bővítésre, illetve javításra. Ebben szerepet vállalhatnának, saját tapasztalataik alapján mindazok, akik zengőlegységeket próbálnak azonosítani a kötet felhasználásával.

A zengőlegységekről iránt valamilyen szinten érdeklődők körében igény van a magyar nevekre, ezért a lehetőség keretein belül, a fajok tekintélyes része kapott magyar nevet is. A névadásnál elsődleges szempont volt, hogy a magyar név lehetőleg utaljon mind a nem, mind a faj valamilyen jellemző sajátosságára. Ez természetesen nem járt mindig eredménnyel.

IRODALOM

- BARTAL A. (1906): Adatok Magyarország légyfaunájához – *Folia entomologica hungarica* 13: 119–123.
- CLAUSSEN, C. & TORP, E. (1980): Untersuchungen über vier europäische Arten der Gattung *Anasimyia* Schiner, 1864 (Insecta, Diptera, Syrphidae). – *Mitteilungen aus dem Zoologischen Museum der Universität Kiel* 1: 3–16.
- DARVAS B. DELYNÉ, DRASKOVITS Á. & ILOVAI Z. (1980): Vöröshagymában fejlődő Eumerus-fajok (Diptera: Syrphidae) Magyarországon – *Növényvédelem* 16: 433–440.
- DELY-DRASKOVITS A. (1972): Systematische und ökologische Untersuchungen an den in Ungarn als Schädlinge der Hutzpilze auftretenden Fliegen I. Limoniidae, Syrphidae, Platyppezidae, Chloropidae (Diptera). – *Acta zoologica Hungarica* 18: 283–290.
- FÁSZL I. S. (1878): Adatok Sopron légyfaunájához – *A Pannonhalmi Szent-Benedek-Rend soproni Kath. Főgymnasiumának értesítője az 1877/78. tanévről*: 1–34.
- FÖLDESI R. (2009): Zengőlegyek a bioalmásban – *Biokultúra*, 20 (3): 11–13.
- KOWARCZ F. (1883): Adatok Zemplénmegye természetrajzi ismeretéhez (III. Dr. Chyzer Kornél gyűjteményének zemplénmegyei legyei) – *A magyar orvosok és természetvizsgálók 1882. aug. 23-tól aug. 27-ig Debrecenben tartott XXII. vándorgyűlésének történeti vázlata és munkálatai*, Budapest, p. 233–246.
- MIHÁLYI F. (1953): Bátorliget kétszárnyú-faunája – In: SZÉKESSY, V. (ed.): *Bátorliget élővilága*: 318–324.
- MIHÁLYI F. (1984): Kétszárnyúak – Diptera. – In: MÓCZÁR L. (szerk.): *Állathatározó* (2): 154–257.
- MOCSÁRY S. (1877): Bihar és Hajdú megyék hártya-, két-, reczés-, egyenes- és félröpüi – *Mathematikai és Természettudományi Közlemények* 14: 37–80.
- PILLICH F. (1911): Adatok Simontornya Diptera-faunájához – *Rovartani Lapok* 18: 183–187.
- PILLICH, F. (1914): *Aus der Arthropodenwelt Simontornya's. Ein monographischer Beitrag. Simontornya*, 172 pp.
- RASZTIK V. & MÉSZÁROS Z. (1997): Egy kezeletlen gyümölcsös zengőlegye (Diptera: Syrphidae) faunájának vizsgálata I. – *Növényvédelem* 33 (12): 605–611.
- RASZTIK V., MÉSZÁROS Z. & MARKÓ V. (1999): Egy nagyüzemi almaültetvény zengőlegye (Diptera: Syrphidae) faunájának vizsgálata – *Növényvédelem* 35 (8): 381–385.
- REDL G. (1894): *A Tapolcai járás rovarai. Tapolca*
- SACK, P. (1928–1932): Syrphidae – In: LINDNER, E. (ed.): *Die Fliegen der paläarktischen Region*, 4 (4): 1–451.
- STACKELBERG, A. A. (1970): Classification to the insects of the European part USSR, Syrphidae – *Opredeliteli po Faune USSR* 5 (2): 11–96.
- SZILÁDY Z. (1940): – *Über paläarktische Syrphiden*, IV. – *Annales Historico-Naturales Musei Nationalis Hungarici* 33: 69
- SZILÁDY Z. (1941): Diptera-kutatás a Balaton környékén – *Magyar Biológiai Kutatóintézet Munkái* 13: 259–267.
- THALHAMMER, J. (1900): Ordo. Diptera. – In: *Fauna Regni Hungariae. Természettud. Társulat, Budapest, „1899”*, 76 pp.
- TORP, E. (1994): Danmarks Svirrefluer (Diptera: Syrphidae). – *Danmarks Dyeriv* 6: 1–490.
- TÓTH S. (1975): Adatok a Tardi-patak völgye Diptera faunájához – *A Herman Ottó Múzeum Évkönyve* 13–14: 587–615.
- TÓTH S. (1977): Adatok a Mecsek zengőlegye faunájához (Diptera: Syrphidae) – *A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve* 22: 107–114.
- TÓTH S. (1978a): A Barcsi ösborókás zengőlegye faunája (Diptera: Syrphidae) – *Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat* 1: 127–138.

- TÓTH S. (1978b): Dipterológiai vizsgálatok a Szigligeti Arborétumban – A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 13: 105–109.
- TÓTH, S. (1979): Preliminary investigation into the Syrphidae fauna of the Tisza-valley. – *Tiscia* 14: 163–174.
- TÓTH S. (1982): A Bakonyi Természettudományi Múzeum zengőlégy-gyűjteménye (Diptera: Syrphidae), I. – *Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis* 1: 139–154.
- TÓTH, S. (1983a): Simuliidae, Tipulidae, Limoniidae, Bombyliidae, Therevidae and Syrphidae (Diptera) in the Hortobágy. – *The Fauna of the Hortobágy National Park*: 293–301.
- TÓTH S. (1983b): A Bakonyi Természettudományi Múzeum zengőlégy-gyűjteménye (Diptera: Syrphidae) II. – *Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis* 2: 203–210.
- TÓTH S. (1985a): A Barcsi borókás zengőlégy faunája (Diptera: Syrphidae), II. – *Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat* 5: 151–162.
- TÓTH S. (1985b): A zirci arborétum zengőlégy faunája (Diptera: Syrphidae) – *A Bakony természettudományi kutatásának eredményei* 16: 73–84.
- TÓTH S. (1985c): Áttelelő zengőlegyek téli aktivitásának vizsgálata Zirc környékén (Diptera: Syrphidae) – *Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis* 4: 173–190.
- TÓTH, S. (1987a): Therevidae, Bombyliidae and Syrphidae in the Kiskunság National Park (Diptera) – *The Fauna of the Kiskunság National Park*, : 258–264.
- TÓTH S. (1987b): A zengőlegyek kutatásának eredményei a Soproni-hegységben (Diptera: Syrphidae) – *Praenorica Folia Historico-naturalia* 2: 141–144.
- TÓTH S. (1988): Adatok a Sár-hegy zengőlégy faunájához (Diptera: Syrphidae) – *Folia Historico Naturalia Musei Matraensis Supplementum* 2: 47–54.
- TÓTH, S. (1989a): Seltene Schwebfliegen in der Fauna des Bakony-Gebirges (Diptera: Syrphidae), I. – *Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis*, 8: 67–78.
- TÓTH S. (1989b): A Mátra Múzeum zengőlégy gyűjteménye (Diptera: Syrphidae) – *Fol. Hist.-nat. Mus. Matr.*, 14: 115–124.
- TÓTH, S. (1990a): Seltene Schwebfliegen in der Fauna des Bakony-Gebirges (Diptera: Syrphidae) II. – *Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis*, 9: 81–90.
- TÓTH, S. (1990b): Culicidae, Bombyliidae, Therevidae, Syrphidae and Tachinidae (Diptera) in Bátorliget – In: MAHUNKA, S. (ed): *The Bátorliget Nature Reserves – after forty years 1990*: 547–570.
- TÓTH S. (1992a): Adatok a Zselic zengőlégy faunájához (Diptera: Syrphidae) – *A Somogyi Múzeum Közleményei* 9: 307–319.
- TÓTH S. (1992b): A Béda-Karapanca Tájvédelmi Körzet zengőlégy faunája (Diptera: Syrphidae) – *Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat* 6: 199–210.
- TÓTH S. (1992c): A Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet zengőlégy faunája (Diptera: Syrphidae) – *Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat* 7: 289–313.
- TÓTH, S. (1993): Therevidae, Bombyliidae and Syrphidae in the Bükk National Park (Diptera) – In: MAHUNKA, S. (ed.): *The Fauna of the Bükk National Park*: 319–331.
- TÓTH S. (1994a): Adatok a Mátra zengőlégy faunájához (Diptera: Syrphidae), I. Templom-réti-erdészlak (Gyöngyösoroszi) – *Folia Historico-Naturalia Musei Matraensis* 19: 107–117.
- TÓTH S. (1994b): Ritka zengőlégyfajok a Bakony faunájában (Diptera: Syrphidae), III. – *Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis* 13: 107–115.
- TÓTH S. (1995a): A Püspökszentlászlói-arborétum zengőlégy faunájának vizsgálata Malaise-csapdával (Diptera: Syrphidae) – *Folia comloensis* 6: 57–71.
- TÓTH S. (1995b): A Dráva mente zengőlégy faunájának alapvetése (Diptera: Syrphidae) – *Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat* 8: 173–189.
- TÓTH S. (1995c): Az Upponyi-szoros zengőlégy faunája (Diptera: Syrphidae) – *Acta academiae paedagogicae agriensis nova series, Supplementum* 1, 21: 1–20.

- TÓTH S. (1995d): A Gyepes-völgy zengőlégy faunája (Diptera: Syrphidae) – *Acta academiae paedagogicae agriensis nova series, Supplementum* 1, 21: 21–42.
- TÓTH S. (1995e): Adatok a Mátra zengőlégy faunájához (Diptera: Syrphidae), II. Mátrakeresztes – *Folia Historico-Naturalia Musei Matraensis* 20: 129–143.
- TÓTH S. (1995f): Az Őrség zengőlégy faunája (Diptera: Syrphidae) – *Savaria* 22/2: 197–237.
- TÓTH S. (1997a): Adatok a Mátra zengőlégy faunájához (Diptera: Syrphidae), III. Mátraalmás – *Folia Historico-Naturalia Musei Matraensis* 22: 109–119.
- TÓTH S. (1997b): Ritka zengőlégyfajok a Bakony faunájában (Diptera: Syrphidae), IV. – *Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis* 16: 157–162.
- TÓTH S. (1998–99a): Az Aggteleki Nemzeti Park zengőlégy faunája (Diptera: Syrphidae) – *Folia Historico-Naturalia Musei Matraensis* 23: 267–317.
- TÓTH S. (1998–99b): Adatok a Tarnavidéki Tájvédelmi Körzet zengőlégy faunájához (Diptera: Syrphidae) – *Folia Historico-Naturalia Musei Matraensis* 23: 319–332.
- TÓTH S. (1998a): A Kisújbányai-völgy (Óbánya) zengőlégy faunájának vizsgálata Malaise-csapdával (Diptera: Syrphidae) – *Folia comloensis*, 7: 67–80.
- TÓTH S. (1998b): A Duna-Dráva Nemzeti Park Dráva menti területének zengőlégy faunája (Diptera: Syrphidae) – *Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat* 9: 395–419.
- TÓTH S. (2000): A Villányi-hegység zengőlégy faunája (Diptera: Syrphidae) – *Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat* 10: 355–368.
- TÓTH S. (2001): A Bakonyvidék zengőlégy faunája (Diptera: Syrphidae) – *A Bakony természettudományi kutatásának eredményei* 25: 1–448.
- TÓTH S. (2002a): Culicidae, Tabanidae, Xylomyidae, Stratiomyidae, Bombyliidae, Syrphidae, Conopidae and Tachinidae (Diptera) in the Fertő-Hanság National Park. – In: MAHUNKA, S. (ed.): *The fauna of the Fertő-Hanság National Park*, pp. 697–722.
- TÓTH S. (2002b): Adatok Somogy megye kétszárnyú (Diptera) faunájához – *Natura Somogyiensis* 3: 63–88.
- TÓTH S. (2002c): A Hévízi-forrástó szitakötő és kétszárnyú faunája – A Hévízi forrástó ökológiai állapota. In: PONYI J. (szerk.): *Hévízi Könyvtár* 15 (1999–2002): 58–68.
- TÓTH S. (2003): Adatok a Látrányi Puszta Természetvédelmi Terület kétszárnyú (Diptera) faunájához – *Natura Somogyiensis* 5: 255–278.
- TÓTH S. (2004a): A Szigetköz zengőlégy-faunája (Diptera: Syrphidae) – *Folia Historico-Naturalia Musei Matraensis* 28: 279–296.
- TÓTH S. (2004b): A Kis-Balaton II. ütemének amfibikus kétszárnyú- (Diptera-) faunája, a 2002-ben végzett vizsgálatok alapján – *Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis* 22: 165–172.
- TÓTH S. (2004c): Adatok a Balatonba torkolló kisvízfolyások kétszárnyú (Diptera) faunájához – *Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis* 2004 (21): 155–171.
- TÓTH S. (2007): A Mecsek kétszárnyú (Diptera) faunája (I.) – *Acta Naturalia Pannonica* 2: 107–130.
- TÓTH S. (2008a): A Mecsek zengőlégy faunája (Diptera: Syrphidae) – In: FAZEKAS I. (szerk.): *A Mecsek állatvilága* 3. – *Acta Naturalia Pannonica* 3: 138 pp.
- TÓTH S. (2008b): A Mátravidék zengőlégy faunája (Diptera: Syrphidae) – *Folia Historico-Naturalia Musei Matraensis Supplementum* 3: 1–152.
- TÓTH S. (2008c): A keleméri Mohos-tavak kétszárnyú (Diptera) faunája – In: BOLDOGH S. & G. FARKAS T. (szerk.): *Aggteleki Nemzeti Park Füzetek* 4: 185–223.
- TÓTH S. (2008d): Adatok a Bakonyvidék zengőlégy faunájához (Diptera: Syrphidae) – *Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis* 25: 101–135.
- TÓTH S. (2009): Adatok Gyűrűfű kétszárnyú (Diptera) faunájához a Biodiverzitás Napok gyűjtései alapján – *Natura Somogyiensis* 13: 179–190.

- TÓTH S. (2011): Magyarország zengőlégy faunája (Diptera: Syrphidae) – e-Acta, Naturalia Pannonica, Supplementum 1: 1–408.
- TÖRÖK J. (1870): Debrecen rovarfaunájának ismertetése, Kétröpüek (Diptera) – A Magyar orvosok és természetvizsgálók 14. nagygyűlésének munkálatai. C. Allat- és növényzeti értekezések, 282–284.
- VELLAY I. (1899): Adatok Szeged faunájához – Rovartani Lapok 6: 136–138.
- VERLINDEN, L. (1999): A new Pipizella (Diptera: Syrphidae) from the French and Italian Alps, with a key to the Pipizella species of Central and Western Europe. – *Volucella* 4, 11–27.
- VISNYOVSKY, É. (1983): Data to the Syrphid fauna of an apple orchard near Budapest, Hungary. – *Verh. SIECC X*. Budapest, 1983
- VISNYOVSKY É. (1987): Agrárterületek – kukorica és alma – zengőlégy (Diptera: Syrphidae) faunájának összehasonlító vizsgálata – *Állattani Közlemények* 74 (1987–88): 159–167.
- VISNYOVSKY, É. & RÁCZ, V. (1989): Investigation of Syrphids in Maize Stands. – *Acta Phytopathologica et Entomologica Hungarica* 24 (1–2): 219–223.
- ZILAHÍ-SEBESS, G. (1961): Diptera. – In: BÁBA, K., KOLOSVÁRY, G., STERBETZ, I. & ZILAHÍ-SEBESS, G.: *Das Leben der Tisza. XVII. Zoologische Ergebnisse der vierten Tisza-expedition.* – *Acta Biologica*, 7 (3-4), Pars Zoologica, 155–174.

NÉVMUTATÓ

A névmutató az érvényes fajneveket dőlt betűkkel jelöli. A magyar neveket nem tartalmazza. A név utáni szám mutatja, melyik oldalon található említés a fajról. A félkövér szám a Magyarországról eddig kimutatott fajoknak a határozókulcsbeli helyére utal. Szögletes zárójelben [...] szerepelnek a feltételesen előfordulható fajok.

- Anasimyia contracta* Claussen & Torp, 1980, **28**
Anasimyia interpuncta (Harris, 1776), **28**
Anasimyia lineata (Fabricius, 1787), **28**
 [Anasimyia lunulata (Meigen, 1822)], 28
Anasimyia transfuga (Linnaeus, 1758), **28**
Arctophila bequaerti Hervé-Basin, 1913, 29
Arctophila bombiformis (Fallén, 1810), **29**
Arctophila fulva (Harris, 1780), 29
Arctophila mussitans (Fabricius, 1777), 29
Arctophila superbiens (Müller, 1776), **29**
Baccha elongata (Fabricius, 1775), **29**
Baccha obscuripennis Meigen, 1822, **29**
Blera fallax (Linnaeus, 1758), **30**
Brachymyia berberina (Fabricius, 1805), **30**
Brachymyia floccosa (Meigen, 1822), **30**
Brachyopa bicolor (Fallén, 1817), **32**
Brachyopa conica (Panzer, 1798), 31
Brachyopa dorsata Zetterstedt, 1838, **32**
Brachyopa insensilis Collin, 1939, **32**
Brachyopa maculipennis Thompson, 1980, **32**
Brachyopa panzeri Goffe, 1945, **31**
Brachyopa pilosa Collin, 1939, **32**
Brachyopa plena Collin, 1939, **32**
Brachyopa scutellaris Robineau-Desvoidy, 1844, **32**
Brachyopa testacea (Fallén, 1817), **31**
Brachyopa vittata Zetterstedt, 1843, **31**
Brachypalpoidea lentus (Meigen, 1822), **33**
Brachypalpus chrysites Egger, 1859, **34**
Brachypalpus laphriformis (Fallén, 1816), **34**
Brachypalpus valgus (Panzer, 1798), **34**
Caliprobola speciosa (Rossi, 1790), **35**
Callicera aenea (Fabricius, 1781), **35**
 [Callicera aurata (Rossi, 1790)], 35
Callicera macquartii Rondani, 1844, **36**
Callicera rufa Schummel, 1842, **35**
Callicera spinolae Rondani, 1844, **35**
Ceriana conopsoides (Linnaeus, 1758), **36**
Ceriana vespiformis (Latreille, 1804), **36**
Chalcosyrphus curvipes (Loew, 1854), **36**
Chalcosyrphus eunotus (Loew, 1873), **36**
Chalcosyrphus femoratus (Linnaeus, 1758), **37**
Chalcosyrphus nemorum (Fabricius, 1805), 20, **37**
Chalcosyrphus piger (Fabricius, 1794), **37**
 [Chalcosyrphus rufipes (Loew, 1873)], 36
Chalcosyrphus valgus (Gmelin, 1790), **37**
Chamaesyrphus scaevoides (Fallén, 1817), **37**
Cheilosia aerea Dufour, 1848, **46, 47, 48**
Cheilosia albipila Meigen, 1838, **43, 44**
Cheilosia albitarsis (Meigen, 1822), **40, 46**
Cheilosia antiqua (Meigen, 1822), **38, 39**
Cheilosia barbata Loew, 1857, **41, 42**
Cheilosia bergenstammi Becker, 1894, **47, 48**
Cheilosia brachysoma Egger, 1860, **40, 43**
Cheilosia brasconi Vujić & Claussen, 1994, **43, 45**
Cheilosia brunnipennis Becker, 1894, **43, 44**
Cheilosia caerulescens (Meigen, 1822), **39, 40**
Cheilosia canicularis (Panzer, 1801), **44, 45**
Cheilosia carbonaria Egger, 1860, **45, 46, 48**
Cheilosia chloris (Meigen, 1822), **44, 45**
Cheilosia chrysocoma (Meigen, 1822), **43, 44**
Cheilosia cynocephala Loew, 1840, **46, 47**
Cheilosia fasciata Schiner & Egger, 1853, **46, 47**
Cheilosia flavipes (Panzer, 1798), **40, 43**
Cheilosia fraternata (Meigen, 1830), **47, 48**
Cheilosia frontalis Loew, 1857, **41, 42**
Cheilosia gigantea (Zetterstedt, 1838), **46, 47**
Cheilosia griseifacies Vujić & Claussen, 1995, **44, 45**
Cheilosia grossa (Fallén, 1817), **42, 44**
Cheilosia himantopus Panzer, 1798, **44, 45**
Cheilosia hypena (Becker, 1894), **40, 41**
Cheilosia illustrata (Harris, 1780), **41, 42**
Cheilosia impressa Loew, 1840, **45, 47**
Cheilosia insignis Loew, 1857, **38, 39**
Cheilosia intonsa Loew, 1857, 40, 41
Cheilosia lasiopa Kowarz, 1885, **41, 42**
Cheilosia latifacies Loew, 1857, 40
Cheilosia latifrons (Zetterstedt, 1843), **40, 41, 42**
Cheilosia laticornis Rondani, 1857, **39, 40**

- Cheilosia lenis* (Becker, 1894), **46, 48**
Cheilosia lenta (Becker, 1894), **46, 48**
Cheilosia longula (Zetterstedt, 1838), **39, 40**
Cheilosia melanopa (Zetterstedt, 1843), **41, 42**
Cheilosia melanura (Becker, 1894), **41, 46, 48**
Cheilosia mutabilis (Fallén, 1817), **40, 46**
Cheilosia nebulosa (Verrall, 1871), **43, 44**
Cheilosia nigripes (Meigen, 1822), **38, 40**
Cheilosia orthotricha Vujić & Claussen, 1994, **43, 45**
Cheilosia pagana (Meigen, 1822), **39, 40**
Cheilosia pictipennis Egger, 1860, **43, 44**
Cheilosia praecox (Zetterstedt, 1843), **47, 48**
Cheilosia proxima (Zetterstedt, 1843), **47, 48**
Cheilosia pubera (Zetterstedt, 1838), **38, 40**
Cheilosia ranunculi Doczkal, 2000, **40, 46**
Cheilosia rufipes (Preyslser, 1793), **40**
Cheilosia sahlbergi (Becker, 1894), **38, 39**
Cheilosia schnabli (Becker, 1894), **45, 47**
Cheilosia scutellata (Fallén, 1817), **7, 39, 40**
Cheilosia semifasciata (Becker, 1894), **46, 47**
Cheilosia soror (Zetterstedt, 1843), **39, 40**
Cheilosia subpictipennis Claussen, 1998, **43, 44**
Cheilosia variabilis (Panzer, 1798), **41, 42**
Cheilosia velutina Loew, 1840, **47, 48**
Cheilosia vernalis (Fallén, 1817), **46, 48**
Cheilosia vicina (Zetterstedt, 1849), **38, 40**
Cheilosia vulpina (Meigen, 1822), **41, 42**
Chrysogaster basalis Loew, 1857, **49**
Chrysogaster cemiteriorum (Linnaeus, 1758), **49**
 [Chrysogaster rondanii Maibach & Goeldlin de Tiefenau, 1995], **49**
Chrysogaster solstitialis (Fallén, 1817), **49**
Chrysogaster virescens Loew, 1854, **49**
Chrysotoxum arcuatum (Linnaeus, 1758), **50**
Chrysotoxum binctum (Linnaeus, 1758), **50**
Chrysotoxum cautum (Harris, 1776), **50**
Chrysotoxum elegans Loew, 1841, **51**
Chrysotoxum fasciatum (Müller, 1764), **50**
Chrysotoxum fasciolatum (De Geer, 1776), **50**
Chrysotoxum intermedium Meigen, 1822, **49**
Chrysotoxum lineare (Zetterstedt, 1819), **50**
Chrysotoxum octomaculatum Curtis, 1837, **51**
Chrysotoxum vernale Loew, 1841, **50**
Chrysotoxum verralli Collin, 1940, **50**
Criorhina asilica (Fallén, 1816), **52**
Criorhina berberina (Fabricius, 1805), **30**
Criorhina floccosa (Meigen, 1822), **30**
Criorhina pachymera (Egger, 1858), **52**
Criorhina ranunculi (Panzer, 1804), **52**
Dasysyrphus albostrigatus (Fallén, 1817), **52**
Dasysyrphus friuliensis (Van der Goot, 1960), **53**
Dasysyrphus hilaris (Zetterstedt, 1843), **52**
Dasysyrphus pinastris (De Geer, 1776), **53**
Dasysyrphus tricinctus (Fallén, 1817), **52**
Dasysyrphus venustus (Meigen, 1822), **13, 53**
Didea alneti (Fallén, 1817), **53**
Didea fasciata Macquart, 1834, **53**
Didea intermedia Loew, 1854, **54**
Doros profuges (Harris, [1780]), **54**
Epistrophe cryptica Doczkal & Schmid, 1994, **56**
Epistrophe diaphana (Zetterstedt, 1843), **55**
Epistrophe eligans (Harris, 1780), **54**
Epistrophe euchroma (Kowarz, 1855), **54**
Epistrophe flava Doczkal & Schmid, 1994, **55**
Epistrophe grossulariae (Meigen, 1822), **54**
Epistrophe melanostoma (Zetterstedt, 1843), **56**
Epistrophe nitidicollis (Meigen, 1822), **55**
Epistrophe obscuripes (Strobl, 1910), **56**
Epistrophe ochrostoma (Zetterstedt, 1849), **56**
Episyrphus balteatus (De Geer, 1776), **9, 57**
Eriozona syrphoides (Fallén, 1817), **57**
Eristalinus aeneus (Scopoli, 1763), **57**
Eristalinus sepulchralis (Linnaeus, 1758), **57**
Eristalis abusiva Collin, 1931, **58**
Eristalis alpina (Panzer, 1798), **58**
 [Eristalis anthophorina (Fallén, 1817)], **58**
Eristalis arbustorum (Linnaeus, 1758), **13, 58**
 [Eristalis cryptarum (Fabricius, 1794)], **58**
Eristalis horticola (De Geer, 1776), **59**
Eristalis interrupta (Poda, 1761), **59**
Eristalis intricaria (Linnaeus, 1758), **58**
Eristalis jugorum Egger, 1858, **58**
Eristalis lineata (Harris [1776]), **59**
 [Eristalis oestracea (Linnaeus, 1758)], **58**
Eristalis pertinax (Scopoli, 1763), **58**
Eristalis pratorum (Meigen, 1822), **58**
Eristalis rupium (Fabricius, 1805), **59**
Eristalis similis Fallén, 1817, **58**
Eristalis vitripennis (Strobl, 1893), **59**
Eristalis tenax (Linnaeus, 1758), **9, 13, 58**
Eumerus annulatus (Panzer, 1798), **60**
Eumerus flavitarsis Zetterstedt, 1843, **61, 63**
Eumerus grandis Meigen, 1822, **60, 62**
Eumerus hungaricus Szilády, 1940, **61**

- Eumerus longicornis* Loew, 1855, **61, 62**
Eumerus ornatus Meigen, 1822, **61, 63**
Eumerus ovatus Loew, 1848, **60, 62**
 [Eumerus pauper Becker, 1921], 61, 63
Eumerus ruficornis Meigen, 1822, **62, 63**
Eumerus sabulorum (Fallén, 1817), **60, 62**
Eumerus sinuatus Loew, 1855, **60, 62**
Eumerus sogdianus Stackelberg, 1952, **61, 63**
Eumerus strigatus (Fallén, 1817), 10, 14, **61, 63**
Eumerus tarsalis Loew, 1848, **60, 62**
Eumerus tauricus Stackelberg, 1952, **60, 62**
Eumerus tricolor (Fabricius, 1798), **60, 62**
Eumerus tuberculatus Rondani, 1857, **61, 62**
Eupeodes bucculatus (Rondani, 1857), **65**
Eupeodes corollae (Fabricius, 1794), 14, **64**
Eupeodes lapponicus (Zetterstedt, 1830), **63**
Eupeodes latifasciatus (Macquart, 1829), **65**
Eupeodes latilunulatus (Collin, 1931), 65
Eupeodes lucasi (Marcos-García & Láska, 1983), **64**
 [Eupeodes lundbecki (Soot-Ryen, 1916)], 64
Eupeodes luniger (Meigen, 1822), **64**
Eupeodes nielseni Dušek & Láska, 1976, **64**
Eupeodes nitens (Zetterstedt, 1843), **65**
Ferdinandea cuprea (Scopoli, 1763), 10, **66**
Ferdinandea ruficornis (Fabricius, 1775), **66**
Helophilus affinis Vahlberg, 1844, **66**
Helophilus hybridus Loew, 1846, **67**
Helophilus pendulus (Linnaeus, 1758), **67**
Helophilus trivittatus (Fabricius, 1805), **66**
Heringia heringi (Zetterstedt, 1843), **67**
Heringia senilis Sack, 1938, **67**
Ischyrosyrphus glaucius (Linnaeus, 1758), **68**
Ischyrosyrphus laternarius (Müller, 1776), **68**
Lejogaster metallina (Fabricius, 1777), **68**
Lejogaster tarsata (Meigen, 1822), **68**
Lejops vittatus (Meigen, 1822), **69**
Lejota ruficornis (Zetterstedt, 1843), **69**
 [Leucozona inopinata Doczkal, 2000], 69
Leucozona lucorum (Linnaeus, 1758), **70**
Mallota cimbiciformis (Fallén, 1817), **70**
Mallota fuciformis (Fabricius, 1794), **70**
 [Mallota megilliformis (Fallén, 1817)], 70
Megasyrphus erraticus (Linnaeus, 1758), **71**
Melangyna barbifrons (Fallén, 1817), **71**
Melangyna compositarum (Verrall, 1873), **72**
Melangyna labiatarum (Verrall, 1901), **72**
Melangyna lasiophthalma (Zetterstedt, 1843), **71**
Melangyna quadrimaculata (Verrall, 1873), **71**
Melangyna umbellatarum (Fabricius, 1794), **72**
Melanogaster aerea (Loew, 1843), **73**
Melanogaster curvistylus Vujić & Stuke, 1998, **73**
Melanogaster hirtella (Loew, 1843), **73**
Melanogaster lucida (Scopoli, 1763), 73
Melanogaster nuda (Macquart, 1829), **73**
Melanogaster viduata Linnaeus, 1758, 73
Melanostoma dubium (Zetterstedt, 1837), **73**
Melanostoma mellinum (Linnaeus, 1758), **74**
Melanostoma scalare (Fabricius, 1794), **73**
Meligramma cincta (Fallén, 1817), **74**
Meligramma guttata (Fallén, 1817), **74**
Meligramma triangulifera (Zetterstedt, 1843), **74**
Meliscaeva auricollis (Meigen, 1822), **75**
Meliscaeva cinctella (Zetterstedt, 1843), **75**
Merodon aberrans Egger, 1860, **76**
Merodon aeneus Meigen, 1822, **76, 77**
Merodon albifrons Meigen, 1822, **76, 77**
Merodon armipes Rondani, 1843, **76, 78**
Merodon avidus (Rossi, 1790), **77**
Merodon cinereus (Fabricius, 1794), **76, 77**
Merodon clavipes (Fabricius, 1781), **76**
Merodon constans (Rossi, 1794), **76**
Merodon equestris (Fabricius, 1794), 10, 14, **75**
Merodon loewi Van der Goot, 1964, **76, 78**
Merodon nigratarsis Rondani, 1845, **77**
Merodon ruficornis Meigen, 1822, **76, 78**
Merodon rufus Meigen, 1838, **76, 77**
Merodon triangulum Hurkmans in litt., **76, 77**
Merodon tricinctus Sack, 1913, **77**
Mesembrius peregrinus (Loew, 1846), **79**
Microdon analis (Macquart, 1842), **79**
Microdon devius (Linnaeus, 1761), **79**
Microdon miki Doczkal & Schmid, 1999, **79**
Microdon myrmicae Schönroge et al. 2002, **79**
Microdon mutabilis (Linnaeus, 1758), **79**
Milesia crabroniformis (Fabricius, 1775), **80**
Milesia semilucifera (Villers, 1789), **80**
Myathropa florea (Linnaeus, 1758), 10, **81**
Myolepta dubia (Fabricius, 1805), **82**
Myolepta nigratarsis Coe, 1957, **82**
Myolepta obscura Becher, 1882, **81, 82**
Myolepta potens (Harris, 1780), **81, 82**
Myolepta vara (Panzer, 1798), **81, 82**
Neoascia annexa (Müller, 1776), **82**

- Neoascia geniculata* (Meigen, 1822), **83**
Neoascia floralis (Meigen, 1822), **82**
Neoascia dispar (Meigen, 1822), **82**
Neoascia interrupta (Meigen, 1822), **83**
Neoascia meticulosa (Scopoli, 1763), **84**
Neoascia obliqua Coe, 1940, **83**
Neoascia podagrica (Fabricius, 1775), **82**
Neoascia tenur (Harris, 1780), **83**
Neoascia unifasciata (Strobl, 1898), **83**
Neocnemodon brevidens (Egger, 1865), **84**
[Neocnemodon fulvimanus (Zetterstedt, 1843)], **84**
Neocnemodon latitarsis (Egger, 1865), **84**
Neocnemodon pubescens (Delucchi & Pschom-Walcher, 1955), **84**
[Neocnemodon verrucula (Collin, 1931)], **84**
Neocnemodon vitripennis (Meigen, 1822), **84**
Orthonevra brevicornis (Loew, 1843), **85**
Orthonevra elegans (Meigen, 1822), **85**
Orthonevra frontalis (Loew, 1843), **86**
Orthonevra geniculata (Meigen, 1830), **85**
Orthonevra incisa (Loew, 1843), **86**
Orthonevra intermedia Lundbeck, 1916, **85**
Orthonevra nobilis (Fallén, 1817), **86**
Orthonevra plumbago (Loew, 1840), **86**
Orthonevra splendens (Meigen, 1822), **85**
Orthonevra tristis (Loew, 1871), **86**
Paragus albifrons (Fallén, 1817), **88**
Paragus bicolor (Fabricius, 1794), **88**
Paragus cinctus Schiner & Egger, 1853, **86, 88**
Paragus finitimus Goeldlin de Tiefenau, 1971, **88**
Paragus haemorrhous Meigen, 1822, **86**
Paragus majoranae Rondani, 1857, **88**
Paragus medeae Stanesco, 1991, **88**
Paragus quadrifasciatus Meigen, 1822, **86, 88**
Paragus strigatus Meigen, 1822, **88**
Paragus tibialis (Fallén, 1817), **86**
Parasyrphus annulatus (Zetterstedt, 1838), **89**
Parasyrphus lineola (Zetterstedt, 1843), **89**
Parasyrphus macularis (Zetterstedt, 1843), **89**
Parasyrphus malinellus (Collin, 1952), **89**
Parasyrphus nigratarsis (Zetterstedt, 1843), **89**
Parasyrphus punctulatus (Verrall, 1843), **89**
Parasyrphus vittiger (Zetterstedt, 1843), **89**
Parhelophilus frutetorum (Fabricius, 1775), **90**
Parhelophilus versicolor (Fabricius, 1794), **90**
Pelecocera latifrons Loew, 1856, **90**
Pelecocera tricincta Meigen, 1822, **20, 90**
Pipiza austriaca Meigen, 1822, **92**
Pipiza bimaculata Meigen, 1822, **92**
Pipiza fasciata Meigen, 1822, **91**
Pipiza fenestrata Meigen, 1822, **92**
Pipiza festiva Meigen, 1822, **91**
Pipiza lugubris (Fabricius, 1775), **92**
Pipiza luteitarsis Zetterstedt, 1843, **91**
Pipiza noctiluca (Linnaeus, 1758), **92**
Pipiza quadrimaculata (Panzer, 1804), **91**
Pipizella annulata (Macquart, 1829), **93**
Pipizella divicoi (Goeldlin de Tiefenau, 1974), **93**
Pipizella maculipennis (Meigen, 1822), **93**
[Pipizella mongolorum (Stackelberg, 1952)], **93**
Pipizella viduata (Linnaeus, 1758), **93**
Pipizella virens (Fabricius, 1805), **93**
Pipizella zenegenensis (Goeldlin de Tiefenau, 1974), **93**
Platycheirus albimanus (Fabricius, 1781), **97, 99**
Platycheirus ambiguus (Fallén, 1817), **94, 98**
Platycheirus angustatus (Zetterstedt, 1843), **98, 99**
Platycheirus clypeatus (Meigen, 1822), **98, 100**
Platycheirus complicatus Becker, 1889, **95, 99**
Platycheirus discimanus Loew, 1871, **94, 99**
Platycheirus europaeus Goeldlin, Maibach & Speight, 1990, **98, 100**
Platycheirus fulviventris (Macquart, 1829), **97, 99**
Platycheirus immarginatus (Zetterstedt, 1849), **97, 100**
Platycheirus jaerensis Nielsen, 1971, **97, 99**
[Platycheirus latimanus (Wahlberg, 1844)], **95**
Platycheirus manicatus (Meigen, 1822), **95, 99**
Platycheirus melanopsis Loew, 1856, **95**
[Platycheirus nielseni Vockeroth, 1990], **95**
Platycheirus occultus Goldlin de Tiefenau, 1990, **98**
Platycheirus parmatus Rondani, 1857, **97, 99**
Platycheirus peltatus (Meigen, 1822), **95, 98**
Platycheirus perpallidus (Verrall, 1901), **97, 99**
Platycheirus podagratus (Zetterstedt, 1838), **97**
Platycheirus scambus (Staeger, 1843), **97, 100**
Platycheirus scutatus (Meigen, 1822), **97, 99**
Platycheirus sticticus (Meigen, 1822), **94, 99**
Platycheirus subambiguus Nielsen, 2004, **94**

- Platycheirus tarsalis* (Schummel, 1836), **95, 99**
 [Platycheirus tatricus Dušek & Láska, 1982],
 95, 99
- Pocota personata* (Harris, 1780), **100**
 [Portevinia maculata (Fallén, 1817)], 100
- Psarus abdominalis* (Fabricius, 1794), **101**
- Psilota anthracina* Meigen, 1822, **101**
- Psilota innupta* Rondani, 1857, **101**
- Pyrophaena granditarsa* (Forster, 1771), **101**
- Pyrophaena rosarum* (Fabricius, 1787), **101**
- Rhingia borealis* Ringdahl, 1928, **102**
- Rhingia campestris* Meigen, 1822, 10, **102**
- Rhingia rostrata* (Linnaeus, 1758), **101**
- Scaeva albomaculata* (Macquart, 1842), **102**
- Scaeva dignota* (Rondani, 1857), **103**
- Scaeva pyrastri* (Linnaeus, 1758), 14, **103**
- Scaeva selenitica* (Meigen, 1822), 64, **103**
 [Sericomymia lappona (Linnaeus, 1758)], 104
- Sericomyia silentis* (Harris, [1776]), **104**
- Spazigaster ambulans* (Fabricius, 1798), **104**
 [Sphaerophoria bankowskiae Goeldlin, de
 Tiefenau], 105
- Sphaerophoria batava* Goeldlin de Tiefenau,
 1974, **106**
- Sphaerophoria fatarum* Goeldlin de Tiefenau,
 1989, **105**
- Sphaerophoria interrupta* (Fabricius, 1805),
105
- Sphaerophoria loewi* Zetterstedt, 1843, **104**
- Sphaerophoria philanthus* (Meigen, 1822), **105**
 [Sphaerophoria potentillae Claussen, 1984],
 105
- Sphaerophoria rueppellii* (Wiedemann, 1830),
104
- Sphaerophoria scripta* (Linnaeus, 1758), 13,
105
- Sphaerophoria shirchan* Violovitsh, 1957, **104**
- Sphaerophoria taeniata* (Meigen, 1822), **106**
- Sphaerophoria virgata* Goeldlin de Tiefenau,
 1974, **105**
- Sphegina clavata* (Scopoli, 1763), **107**
- Sphegina clunipes* (Fallén, 1816), **108**
- Sphegina elegans* Schummel, 1843, **107**
- Sphegina latifrons* Egger, 1865, **107**
- Sphegina montana* Becker, 1921, **107**
 [Sphegina platychira Szilády, 1937], 107
 [Sphegina spheginea (Zetterstedt, 1838)], 107
- Sphegina sibirica* Stackelberg, 1953, **107**
- Sphegina verecunda* Collin, 1937, **107**
- Sphiximorpha binominata* (Verrall, 1901), **108**
- Sphiximorpha subsessilis* (Illiger in Rossi,
 1807), **108**
 [Spilomyia digitata (Rondani, 1865)], 108
- Spilomyia diophthalma* (Linnaeus, 1758), **109**
- Spilomyia manicata* (Rondani, 1865), **108**
- Spilomyia saltuum* (Fabricius, 1794), **108**
- Syritta pipiens* (Linnaeus, 1758), 10, **109**
- Syrphus nitidifrons* Becker, 1921, **110**
- Syrphus ribesii* (Linnaeus, 1758), **110**
- Syrphus sexmaculatus* (Zetterstedt, 1838), **110**
- Syrphus torvus* Osten-Sacken, 1875, **109**
- Syrphus vitripennis* Meigen, 1822, **110**
- Temnostoma apiforme* (Fabricius, 1794), **111**
- Temnostoma bombylans* (Fabricius, 1805), **111**
- Temnostoma meridionale* Krivosheina &
 Mamaev, 1962, **110**
- Temnostoma vespiforme* (Linnaeus, 1758), **110**
- Trichopsomyia joratensis* Goeldlin de
 Tiefenau, 1997, **111**
 [Trichopsomyia lucida (Meigen, 1822)], 112
- Trichopsomyia flavitarsis* (Meigen, 1822), **112**
- Triglyphus primus* Loew, 1840, **112**
- Tropidia fasciata* Meigen, 1822, **112**
- Tropidia scita* (Harris, 1780), **113**
- Volucella bombylans* (Linnaeus, 1758), 8, **114**
- Volucella inanis* (Linnaeus, 1758), **114**
- Volucella inflata* (Fabricius, 1794), **114**
- Volucella pellucens* (Linnaeus, 1758), **114**
- Volucella zonaria* (Poda, 1761), 8, **114**
- Xanthandrus comtus* (Harris, 1780), **114**
- Xanthogramma dives* (Rondani, 1857), **115**
- Xanthogramma festivum* (Linnaeus, 1758), **115**
- Xanthogramma laetum* (Fabricius, 1794), **115**
- Xanthogramma pedissequum* (Harris, 1776),
116
- Xylota abiens* Meigen, 1822, **116**
- Xylota coeruleiventris* Zetterstedt, 1838, **116**
- Xylota florum* (Fabricius, 1805), **117**
- Xylota ignava* (Panzer, 1798), **117**
- Xylota meigeniana* Stackelberg, 1964, **117**
- Xylota segnis* (Linnaeus, 1758), 10, **116**
- Xylota sylvarum* (Linnaeus, 1758), **116**
- Xylota tarda* Meigen, 1822, **117**
 [Xylota triangularis Zetterstedt, 1838], 116
- Xylota xanthocnema* Collin, 1939, **116**